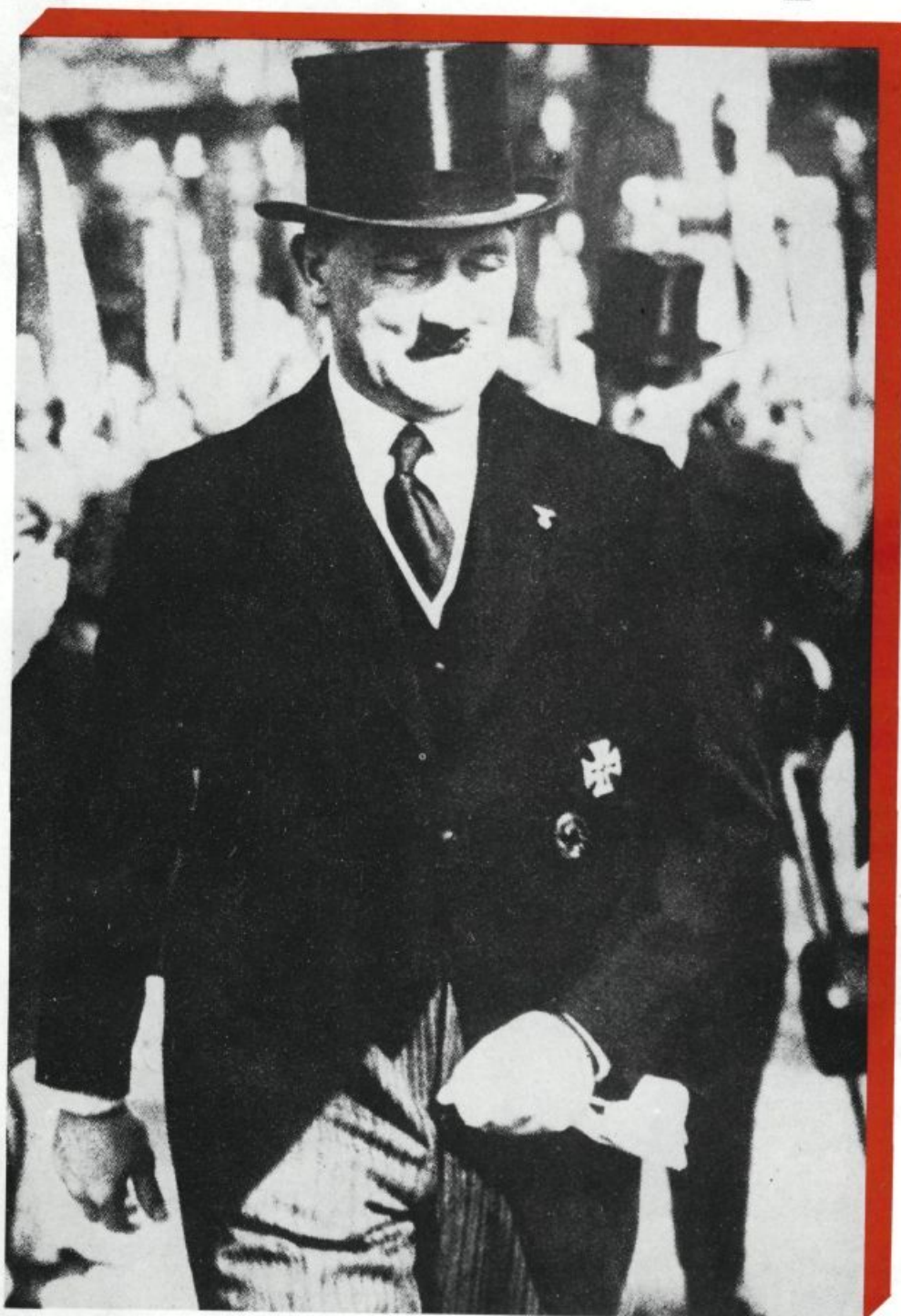

TRIBUNA

»Mein Kampf«

št. 13 / 28. september 1992 / cena 70 SIT

KATHLEEN TURNER

TRIBUNA

KAZALO

LEVO IN DESNO

- 2 Intervju:
Jan Larsson
- 4 Pismo iz
Zagreba:
Vojna za
zaveso
- 5 Evropa
v Franciji
– Francija
v Evropi
- 6 Gangrena
razizma
- 8 Sicilijanska
hobotnica
- 12 Making
money
- 16 Anketa:
Rostock
v Ljubljani
- 18 Kdo bo
plačal 2000
dolarjev
šolnine?
- 26 Film
- 31 Gary Gray
- 34 Knjige
- 36 Adolf Hitler:
Mein Kampf
- 38 Adventizem
- 40 Skandinavija
- 44 Inteligenčni
test
- 46 Enigmatika
- 48 Namesto
Hamfrija

Z uvodniki je navadno tako kot z ostrigami. Človek najprej izbira najlepše (misli), na koncu pa se zadovolji tudi s slabšimi. Kljub temu pa se poskuša(m) izogniti tistemu, kar je nekoč zapisal češki satirik Jiri Frick: »Za uvodnike je najpomembneje, da določijo smer, manj važno pa je, če jih kdo sploh bere.« Določati smer bi v teh časih pomenilo igrati se politične igrice, zabavati se z ognjem, ki lahko prijetno greje ali pa tudi opeče. In ker nihče noče biti opečen, je bolje, da se ne pečamo z najmanj pošteno najstarejšo obrtnico na svetu. Pa vendar, že zdaj nam nekateri očitajo, da se nagibamo v eno stran. Natolcevanje, saj Tribuna v zadnjem letu ni uvedla nobene obvezne smeri, pač pa je piscem in bralcem dopuščala, da zavijajo tja, kjer se počutijo najbolj varne. Nikoli nismo z našo revijo niti želeli niti poskušali zastreti kakršnegakoli pogleda na svet in upam, da bodo tako ravnali tudi naši zanamci. Desno in levo, pa tudi čez neprekinjeno črto, če bo potrebno. Volitve sicer niso tik pred zdajci, so pa vsaj na obzorju. Kanibali ante portas! In v tem trenutku je najpomembneje, da ohranimo vsaj mladostniško pokončnost (je to naivnost?), če že ne kljubovalnosti. Tribuna naj bi bila v prihodnje boljša. Taka tudi mora biti. Pa vendar ne za ceno izgube prepoznavnosti študentskega časopisa.

Simon Bizjak

P.s.: In zakaj je ta uvodnik tako kratek? Tudi zato, ker je moj zadnji. (P)ostanite z nami!

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 319-496; telefax: (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Samo Samo • V.d. odgovornega urednika: Simon Bizjak. • Lektorica: Julija Klančičar. • Cena: 70,00 SIT. • Tribuna šteje med proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%. • Naslednja številka izide 2. november 1992. V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 35,00 SIT.

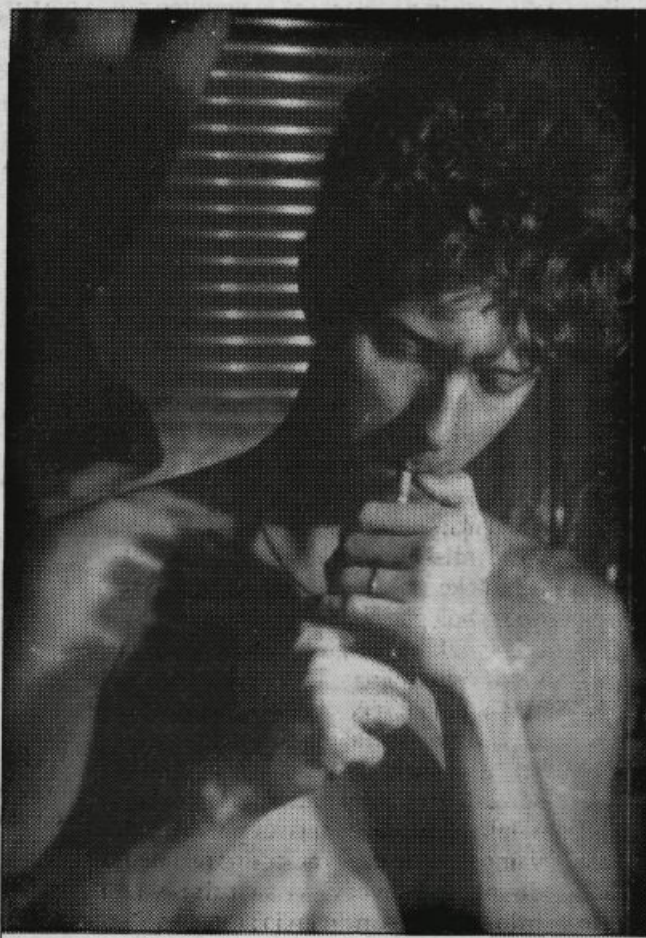
Intervju: Jan Larsson

RAZLOG ZA PRIHOD: LJUBEZEN

Jan Larsson je študent ekonomije na Univerzi v Uppsali. Kot novinar sodeluje pri tamkajšnji študentski reviji *Reversen*, piše pa tudi za lokalni časopis *Dala Demokraten* ter občasno za največji švedski dnevnik *Dagens Nyheter*. Preden je v oktobru lanskega leta prišel v Slovenijo, je štiri mesece kot politični svetovalec delal v švedskem ministrstvu za finance. Bil je eden izmed redkih študentov tujih študentov, ki jih zaradi desetdnevne vojne ni bilo strah študirati v Ljubljani. Toda ta odločitev, vsaj pri Janu, ni bila povezana s posebnim pogumom, odločilno vlogo je odigrala ljubezen. S svojimi 25. leti je zdaj razpet med petimi mesti: Goeteborgom, kjer se je rodil, Stokholmom, kjer je preživel vse življenje, Uppsalo, Ljubljano, kjer je izpopolnjeval svoje znanje na tukajšnji Ekonomski fakulteti, in Mariborom, kjer živi njegovo dekle.

TRIBUNA: Nam lahko podrobneje opišeš razloge za tvoj prihod v Slovenijo. Ob cestah so namreč še vedno stali uničeni tanki.

LARSSON: Že ves čas mojega študija sem se zanimal za različne ekonomske sisteme, po propadu Varšavskega pakta pa sem se poglobil še v spreminjanje centralnoplanskih ekonomij v tržne oziroma prilagajanje vzhodnih držav Zahodu. Bivša Jugoslavija, z njo pa Slovenija, vseh elementov trga nikoli ni povsem odpravila. Problemi tranzicije pa se sedaj kažejo tudi v Sloveniji, zato sem hotel tako rekoč od znotraj pogledati, kaj se tu pravzaprav dogaja, in izvedeti, kako se na spremembe odzivajo ljudje. Nedvomno veliko pomembnejši razlog mojega prihoda pa je bila želja, da bolje spoznam svojo zaročenko. V času novoletnih praznikov leta 1989 sem se namreč

zaročil s slovenskim dekletom. Ves čas sva živela ločeno, saj sva imela oba neodložljive obveznosti v svojih deželah; Simona študira pravo v Ljubljani, mene pa je nabiranje znanja priklepalo na Uppsalo. Zdaj sva končno dobila priložnost, da ugotoviva, ali so se najine življenjske poti le križale ali pa na tem križišču tudi srečno ustavile. Moji znanci so me seveda nejeverno spraševali: »Kako, zaboga, pa si jo sploh spoznal?«

TRIBUNA: Videti je, da niso radovedni le tvoji švedski znanci.

LARSSON: V letu 1988 sem vodil odsek za povezave med Vzhodom in Zahodom pri švedski veji mednarodne študentske organizacije AFS, ki skrbi za kulturno izmenjavo med deželami članicami. Delo ni bilo lahko, a tako sem lahko spoznaval ljudi iz vsega sveta.

Ker smo na Švedskem tovrsten program izmenjave imeli že zelo dolgo, so me iz centrale vprašali, če bi želel sodelovati pri vodenju seminarja v Arandželovcu v Jugoslaviji. Jugoslovanska veja AFS je poskrbela za nastanitev udeležencev, Simona, moje zdajšnje dekle, pa je pri tem sodelovala. Sedem, osem dni sva, kot se je zjasnilo pri zadnji večerji, drug drugega skrivoma opazovala, nato pa si le izpovedala svoja čustva. Če sem še takrat mislil, da je bila to le konferenčna romanca, se potemtakem nisem najbolje poznal oziroma poznal globine mojih takratnih čustev.

TRIBUNA: Kakšen je bil tvoj prvi stik s Slovenijo?

LARSSON: Prvič sem Simono, Maribor in Slovenijo obiskal nekaj mesecev po seminarju, a še pred vojno. Bil sem več kot prijetno presenečen, saj sem do tedaj delil ustaljeno švedsko mnenje, in sicer, da so razen Dalmacije, ki so jo Švedi poznali z raznih počitnikov, ostali predeli Jugoslavije revni, z veliko kmečkega prebivalstva. Namesto tega pa sem videl prelepe hiše, zahodne in ja-

ponske avtomobile, po obiskih trgovin in pri Simoni pa zaključil, da je življenjski standard dokaj visok.

Sicer so me poučili, da je Slovenija najbogatejša republika v Jugoslaviji, a sem napačno sklepal, da je tudi na jugu razmišljanje ljudi tako moderno kot v Sloveniji. Vojna v Sloveniji me je tako zadela kot strela z jasnega. Kasneje pa sem bil zaradi dela na ministrstvu, kjer so telegami Reuterja in ostalih agencij o tem dogodku kar deževali, o vsem veliko bolje obveščen od povprečnega Šveda, pa skorajda tudi bolje od Simone.

Tako sem ujel sporočilo, da je Maribor v ognju. Bil sem celo nekoliko paničen; Simona stanuje v Mariboru blizu vojašnice, že takrat pa sem se tudi pripravljaj na skorajšnji odhod v Slovenijo. Kaj se dogaja s Simono in njeno družino;

telefonske zveze so bile mrtve! Še enkrat sem, sicer le napol napačno zaključil, da bo Jugoslovanska armada hitro opravila s Slovensko teritorialno obrambo in da bo tako vojne kmalu konec. Ker pa bo politična situacija še nekaj časa nestabilna, se bo slabo pisalo tudi moji enoletni slovenski avanturi. A ste Slovenci vse rešili, tudi v moje dobro, hitro in učinkovito. Morda je tudi to razlog, da so kasneje informacije o Sloveniji potihnele, dopisniki so se preselili na Hrvaško in v Bosno in Hercegovino, Švedi pa še danes zamenjujejo Slavonijo in Slovenijo. Nekateri celo mislijo, da so na primer jugoslovanski jeziki le dialekti enega jezika in da je celotna vojna bratomorna. Predstave o vsem so precej pomešane, ker pa pri nas ni bilo vojne vsaj 200 let, je vse to še toliko težje razumeti.

Večino je bilo strah le v toliko, da se ne bi podoben požar razširil še na bivšo Sovjetsko zvezo oziroma sosednje baltske države. Švedski politiki pa so se bolj ukvarjali s prošnjo, naslovljeno na Evropsko gospodarsko skupnost, da bi tudi Švedska postala njena članica, namesto da bi nemudoma priznali Slovenijo.

TRIBUNA: *Stvari so se obrnile drugače. Po letu dni, preživetem med slovenskimi študenti, si verjetno dodobra spoznal njihove navade.*

LARSSON: Zaradi vojne je bilo vse nekoliko zmešano. Moja prošnja za slovensko štipendijo in ostali dokumenti so potovali do Ljubljane skoraj tri mesece. Obtičali so v Beogradu in nato prispeli le dan pred menoj. Fakulteta na moj prihod ni bila pripravljena in mi ni poiskala mentorja, pa tudi kasneje sem si želel bolj pristnih odnosov s profesorji, kakor je to pač v navadi pri nas.

Da tukaj med študenti in profesorji vlada nekakšna praznina, sem opazil na nekaj mojih predavanj, kjer so študentje celo pozabili, da sem eden od njih, da sem tu le na specializaciji. Velikokrat je namreč za profesorja ali predavatelja zelo pomembno, da študenti postavijo prava vprašanja.

Mislim, da na Švedskem študenti razmišljajo bolj kritično in da je pravzaprav glavna naloga fakultet naučiti ljudi kritičnega razmišljanja - kreativnosti, ne pa da ostanejo le številke. V tem se slovenski in švedski šolski sistem precej razlikujeta.

TRIBUNA: *Kakšen je življenjski standard švedskih študentov?*

LARSSON: Zadovoljiv oziroma po pogovorih s slovenskimi študenti precej boljši kot tukajšnji. Veliko lažje dobiš

študentsko sobo, v kateri živiš sam. Po navadi imaš tudi svojo kopalnico, medtem ko moraš kuhinjo deliti z drugimi. S študijem namreč pričneš svoje samostojno življenje in ko se tako preseliš od doma, je ta preselitev začasno stalna - domov se ne vračaš ob koncu tedna. Ko dobiš še državno štipendijo, preživetje brez staršev ni več tak problem. Ko pa postaneš samostojen, točno veš, da se učiš zase in da znanje ni le pravilno odgovoriti na profesorjevo vprašanje.

Da bi si še bolj poenostavili študentsko življenje, se švedski študenti med seboj povezujejo. Ustanavljajo nekakšne klube, kjer lahko s člansko izkaznico brezplačno ali ceneje koristiš usluge knjižnic, barov, restavracij. In ker klubi med seboj tekmujejo pri pridobivanju novih članov, so cene hrane, piva, ... res zelo nizke.

Zaradi politike omejevanja prodaje alkohola oziroma nekakšne prohibicije so v trgovinah pivo, vino in žgane pijače študentom skorajda nedostopne, zato tudi ni navada, da bi, če greš na obisk, s seboj prinesel na primer steklenico vina.

Tukaj sem zelo pogrešal švedski način druženja; študenti pač nimajo lastnih lokalov, diskotek. Pri nas so študentske diskoteke (takšne so tudi na Dunaju - op.p.) bolj podobne ameriškim jazz klubom v 20. letih tega stoletja - na stenah visijo velike oljate slike.

V klubu, katerega član sem, smo uspeli ustvariti zelo soliden časopis, med temi in kasneje diskusijami, ki smo jih sprožili, pa je bilo tudi vprašanje, kaj je sploh cilj izobraževanja. Čeprav ne dobivamo nobene državne podpore, imamo dovolj sodelavcev, ki so pripravljeni trdo delati in se ne menijo za denar. Tehnične stroške pokrивamo s prodajanjem oglaševalnega prostora. Ker pa je v Uppsali, kjer je med 150.000 prebivalci kar 25.000 študentov, veliko mednarodnih študentskih srečanj, zanimivega branja za naše bralce nikoli ne zmanjka.

TRIBUNA: *Kakšen pa je na Švedskem običajen sistem fakultetnega izobraževanja?*

LARSSON: Predavanja predmetov, ki so predvideni v letnem učnem načrtu, nikoli ne tečejo vzporedno. Ko se predavanja prvega predmeta zaključijo, opraviš izpit. Nato pridejo na vrsto predavanja drugega predmeta in tako dalje. Izpite lahko seveda ponavljaš. Letno se jih ponavadi zvrsti od šest do osem. Po večini so pisni, na voljo pa imaš štiri do pet ur, saj pišeš bolj esej, iz katerih lahko profesor brez težav ugotovi, kakšno je tvoje znanje in ali si morda goljufal. Sicer

pa je tovrstna (samo) pomoč skorajda nemogoča, saj nas posadijo daleč narazen, pa še kazni so zelo visoke. Brez razmišljanja te za pol leta ali več suspendirajo s fakultete.

Da bi se lahko študenti na izpite dovolj dobro pripravili, so ti ocenjeni s točkami. Točka pomeni teden 40-urnega študija, večina izpitov pa je po zahtevnosti uvrščenih med 4 in 10 točk.

TRIBUNA: *Si kdaj razmišljal, da bi tudi po študiju ostal v Sloveniji?*

LARSSON: Najprej se moram vrniti še na Švedsko, če želim diplomirati. Prihodnost je pač prihodnost, pri napovedih pa ne verjamem niti vedeževalkam, kaj šele sebi. Slovenija je vsekakor postala moja druga domovina, pa vendar ne verjamem, da se bom tukaj stalno naselil. Določene stvari me preveč motijo; tukajšnja družba je še vedno preveč patriarhalna - ženske morajo opravljati vsa gospodinjstva dela. Doživel pa sem tudi neljub dogodek - zdaj je že pozabljen - takrat pa bi se najraje pogreznil v zemljo, čeprav nisem ničesar zagrešil. Ker pač nisem vedel, da moraš papirnate vrečke plačati, so me v trgovini obtožili kraje. S prodajalcem se nikakor nisva mogla sporazumeti, ker jaz nisem znal slovensko, on pa ničesar drugega kot slovensko. Moral sem obrniti celo žepe.

TRIBUNA: *Kakšno pa bo tvoje poročilo o nas na Švedskem?*

LARSSON: Preden sem prišel v Slovenijo, so mi dejali, da sem v tujini, pa kjerkoli že bom, švedski diplomat. S tem so me verjetno želeli podučiti, da s svojim obnašanjem reprezentiram svojo deželo, ne vem pa, ali so tudi menili, da moram na vprašanja dajati diplomatske odgovore.

Ko se bom vrnil domov, ne bom tam slovenski diplomat zaradi modne muhe ali česa drugega, temveč iz prepričanja. Slovenije torej ne bom hvalil zaradi lepšega. Sicer pa menim, da se bo Slovenija že v desetih letih uspela v celoti priključiti Zahodni Evropi. O tem sem napisal nekaj člankov - tudi takratnega finančnega ministra Dušana Šešoka sem intervjuval - in jih objavil v že omenjenem največjem študentskem časopisu EGS »The House«. Če pa bi bil na Švedskem kdorkoli zainteresiran za tiskanje podobne knjige, kot jo je napisala Ana Knežević in ima naslov »Švedi, spoznajmo jih«, bi mu ustregel. Le da bi nosila drug naslov: »Slovenci, spoznajmo jih«.

Gregor Preac

Pismo iz Zagreba

VOJNA ZA ZAVESO

Ob resnični, frontalni vojni je krvavo in zaudarjajoče razpadanje Jugoslavije spremljala skrita vohunska vojna, ki se je dogajala daleč stran od oči javnosti.

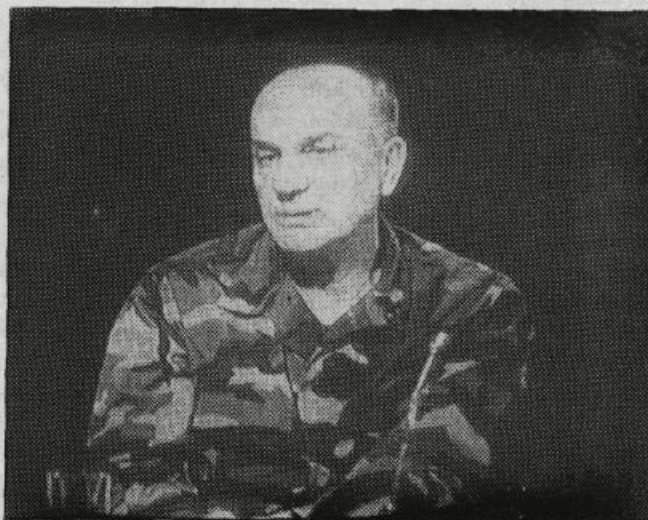
Vojna na Hrvaškem počasi, a zanesljivo pojenjuje, tako da je vse več časa za natančnejše analize dogajanja v bližnji preteklosti. Ena od najzanimivejših tem je vsekakor delo obveščevalne in protiobveščevalne službe, preprosteje povedano, špijonaža.

Pred nekaj meseci je na Hrvaškem močno odjeknila vest o razkritju KOS-ovske obveščevalne službe, ki se je uspela infiltrirati v sam hrvaški državni vrh. Ni treba posebej poudarjati, da je imela ta služba najbolj aktivno vlogo prav v obdobju prvih demokratičnih sprememb na ozemlju bivše Jugoslavije.

Intenzivnejše akcije KOS-a so se začele že leta 1986, ko so bile v Sloveniji in na Hrvaškem ustanovljene prve mirovniške in ekološke skupine oziroma gibanja. Pomembne osebnosti javnega in političnega življenja so dogajanja pazljivo spremljale. Ko je postalo jasno, da se pohoda demokracije na Hrvaškem in v Sloveniji ne da zaustaviti, je v dogovoru z generalom Kadijevićem general Vasiljević organiziral široko mrežo sodelavcev obveščevalne službe na Hrvaškem. Med temi so bili Hrvati, Albanci, Muslimani in Srbi. Razporejeni so bili v vseh pomembnih organih - od tedanjega CK ZKH, preko Teritorialne obrambe, Civilne zaščite, Ministrstva za notranje zadeve in celo v organih hrvaške vlade in sabora. Poleg tega je bil del razporejen tudi po policijskih postajah širom Hrvaške ter v lokalnih organih oblasti. Celotno vohunsko

ekipo z operativnim imenom »Labrador« je sestavljalo sto ljudi, od teh pa je v zadnji akciji Hrvaška varnostna služba uspela ujeti samo dvanajsterico.

Ko je hrvaška država pripravljala osvoboditev Knina in Plitvic, so bile četniške formacije in tako imenovana JLA redno obveščane o vsaki potezi hrvaške policije. Tako so letala srbskega letalstva takoj po pojavu »kninskih brun« uspešno preprečila zračni helikopterski desant hrvaške policije na Knin. V primeru Borovega Sela so hrvaške specialne enote padle v past, saj so KOS-ovi obveščevalci že nekaj ur pred začetkom akcije poznali številčno stanje policistov, njihova imena in celo podatke o družinskih članih in, pomislite, celo to, kdo ima neprobojne jopiče in kdo ne. Te podatke je sporočil eden od agentov iz centrale Ministrstva za notranje zadeve v Zagrebu. Po zelo skopih informacijah do katerih je mogoče priti, saj lov za obveščeval-

ci še traja, se lahko razjasnijo tudi mnogi politični umori, ki so se zgodili na Hrvaškem. Danes lahko z gotovostjo trdimo, da za temi dejanji stojijo preostali člani »Labradorja«, čeprav obstajajo znaki, da je v te dogodke vmešana tudi hrvaška tajna policija.

Človek, ki je imel največje uspehe v izdajanju hrvaških vojaških skrivnosti srbskim obveščevalcem, je bil Teodor Vračarević, tedanji načelnik TO Republike Hrvaške. Užival je brezmejno zaupanje tedanjega ministra za notranje zadeve Josipa Boljkovca, ki se je v svoji naivnosti z Vračarevićem posvetoval o nabavi orožja za Hrvaško. Prvič se je v KOS-ovskih vrstah pojavila panika, ko je hrvaška tajna policija začela resneje delovati in odkrivati njihove agente. Zanimivo je omeniti, da je Andrija Rašeta, znan tudi slovenski javnosti, imel povsem stransko vlogo. Srbski ekstremisti v vrstah KOS-a so bili namreč že od vsega začetka nezaupljivi, saj je imel hrvaške sorodnike, pa tudi hči se je družila z Hrvati.

Poseben in pazljivo načrtovan način dela je bilo tudi namerno ubijanje novinarjev. Po strogo varovanih skrivnih podatkih, do katerih smo se dokopali, lahko trdimo, da je umor hrvaškega vojnega snemalca Gorana Ledererja naročil prav KOS. Ni težko sklepati, da je bil zaradi skrivanja prave resnice KOS vpleten tudi v druge umore znanih vojnih poročevalcev.

Po prvih uspehih hrvaške tajne policije je prišlo do slabitve obveščevalne mreže. Zamenjani so bili vsi sumljivi člani, vključujoč Andrijo Rašeta. Pojavile so se tudi prve napake, tako da sta generala Tus in Agotić prešla v vrste Zbora narodne garde Republike Hrvaške s številnimi strogo zaupnimi podatki in informacijami. Prav tako je na širitev panike v vrstah KOS-a vplival tudi položaj na fronti.

Potem ko se je vojna vse bolj razplamtevala v BiH, se je srbska obveščevalna dejavnost osredotočila predvsem na to območje. Zadnja poročila o tamkajšnjih razprtijah med hrvaškimi in muslimanskimi zavezniki lahko povežemo s KOS-ovim rovarjenjem.

Hrvaški pa ostaja trd boj z ostanki zločestnega »Labradorja«. Kajti vojna se za kulisami nadaljuje.

Bruno Lopandić

EVROPA V FRANCIJI

V spominu bo ostal tudi politikom. Še posebej Delorsu in Mitterrandu, ki sta - tako vsaj pravita - z referendumom postavila na kocko svoji politični karieri. Delors je nedvomno zmagal, kaj takega pa ni mogoče z gotovostjo trditi za Mitterranda. Resda je uspel Francoze prepričati o nujnosti evropskega združevanja, vendar pa rezultati referendumskega glasovanja dokazujejo, da se bo njegovo predsednikovanje leta 1995, ko bodo v Franciji naslednje predsedniške volitve, nujno končalo. Tesna zmaga novi Evropi naklonjenega prebivalstva je le dokaz, da socialisti, in predsednik skupaj z njimi, izgubljajo moč in vpliv.

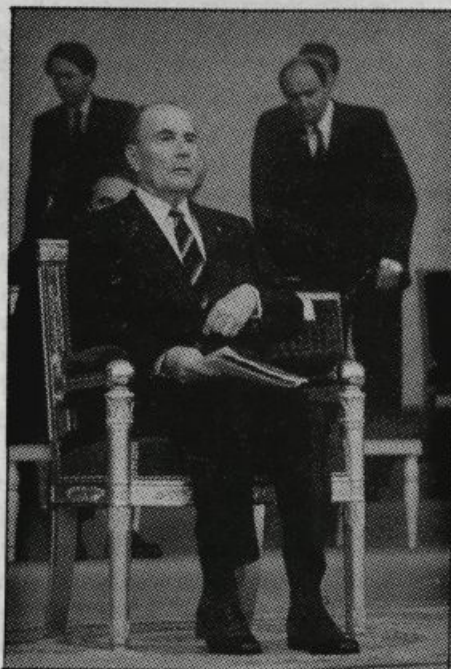
FRANCIJA

Referendum je jasno pokazal neskladja v francoski politični javnosti, vendar pa velja opozoriti, da v tem primeru ni šlo le za boj med političnimi strankami različnih barv in usmeritev. V istem taboru, na primer, sta se znašli - po naključju seveda - tako skrajna levica kot desnica in sta neglede na barvo družno pljuvali po maastrichtskem sporazumu. Seveda pa stranki v francoskem političnem prostoru prosperirata zelo različno. Medtem ko prvim ne moremo pripisati pomembnejše vloge v francoskem političnem življenju, pa je jasno, da ima Le Pen predvsem med delavci in kmeti vse večji vpliv. Če desnici prištejemo še notranje razdeljene goliste in že zgoraj omenjeno skrajno levico, je popolnoma razumljivo, da je bila zmaga Evropi naklonjenega dela francoske populacije precej jalova. K boljšim rezultatom ni pripomoglo niti 45 milijonov izvodov sporazuma iz Maastrichta, ki naj bi prepričali še tako zadržte nasprotnike evropske opcije.

EVROPA

Rezultati referenduma so v evropski in svetovni javnosti poželi buren aplavz, postavlja pa se vprašanje, ali so popolnoma zadovoljni tudi Danci, ki na junijskem referendumu ratifikacije maastrichtskega dokumenta niso podprli. Zdi se namreč, da so s tem dejanjem krepko pljunili v lastno skledo. Znašli so se v položaju razvajenega in problematičnega petošolca, ki je le zaradi dobrodušnosti odraslih - držav dvanajsterice - deležen popravnega izpita in na tem izpitu ne

MAASTRICHT

Mitterrand ostaja v sedlu

Evropa v Franciji - Francija v Evropi

Leto 1992 se počasi, a vztrajno, izteka in Francozi si ga bodo zapomnili. Tisti »za« se ga bodo nujno spominjali zaradi uspeha referenduma o ratifikaciji maastrichtskega sporazuma, drugi, tisti »proti« pa najverjetneje zaradi operacije predsednikove prostate. Vsi pa si bodo zapomnili, da večina ni nujno mnogo večja od manjšine.

sme zagrešiti nobene napake. Če bi se poleg danskega sesul še francoski referendum, bi bila situacija popolnoma drugačna. Pokazale bi se namreč vse napake evropskega združevanja in zadeva bi nujno zašla v slepo ulico. Tako pa bodo lahko države dvanajsterice v nedogled »zajebavale« Dance in jim Francoze dajale za vzgled.

Nedvomno pa sporazum iz Maastrichta le ni tako popoln, kot se zdi. Tako danski fiasko kot tesen rezultat v Franciji sta dokaz, da je revizija sporazuma nujno potrebna in

bo treba čim prej uskladiti mnenja in interese vseh dvanajstih držav. Seveda bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo v to razpravo močno posegale Španija, Portugalska in Irska. Zadnje besedo pri kreiranju združevalne politike bodo imele bogate in »neproblematične« države in Francija bo zagotovo ena izmed njih. Vstopnico za predstavo si je kupila prejšnji teden.

VOJNA IN MIR

Kljub vsemu pa je dobro, da so Francozi glasovali in da jim je uspelo. Po sicer uspešnem referendumu na Irskem, ki pa resnici na ljubo nima in ni nikoli imel enake teže kot francoski - ali ponesrečeni danski - je Evropa potrebovala nekaj, kar bi jo prepričalo o pravilnosti združevalnega procesa. In z zadnjim referendumom je to nedvomno dobila. Očitno je namreč, da bi se ob neuspehu referenduma v Franciji države dvanajsterice znašle v hudi zategi, združevanje bi se morda tudi ustavilo in izgubilo ves smisel. V najboljšem primeru bi se pogajanja med članicami lahko zavlekla v neskončnost in se nazadnje pokazala kot neproduktivna, v najslabšem primeru pa bi lahko vsa stvar padla v vodo in nevarnost vzpostavilve strategije ravnotežja sil bi postala realna. Takšni in podobni varnostni koncepti - še posebej, če je razlog nastanka nekdanje prijateljstvo in zavezništvo, ki pa se je na žalost končalo - lahko povzročijo ohlajanje meddržavnih odnosov in nenazadnje tudi kakšno vojno. V času, ko po vzhodu Nemčije divjajo neonacisti, v Franciji skrunijo židovske grobove in se na jugu Evrope kruto koljejo zaradi davno preživetih idealov, takšna pesimistična opcija sploh ni nerealna.

Dobro je torej, da so Francozi na precej produktiven način zapravili tistih 35 milijonov frankov, namenjenih referendumski propagandi, in dobro je tudi, da so glasovnice, ovojnice in drugo pripadajoče papirno galanterijo natisnili na recikliran papir. Kajti neprimerno bolje bo, če se bodo Francozi letošnjega leta spominjali po veliki referendumski zmagi in predsednikovih težavah s prostato, kot pa da jim ostane v spominu kot začetek konca neke sicer čisto solidne ideje.

Gregor Kozovinc

FRANCIJA V EVROPI

Nestrpnost do priseljencev raste premo sorazmerno s padanjem socialnega statusa. Pripadnost narodu, pretirana nacionalna zavest sovpadata s pomanjkanjem osnovnih dobrin. Hitlerjev fanatizem je ubil milijone ljudi.

Tisti, ki se ne morejo spominjati preteklosti, so obsojeni na njeno ponavljanje. (George Santayana)

V vzhodnonemškem mestu Wismar nemški desničarji že nekaj noči zapored napadajo zavetišče beguncev in prepevajo rasistična gesla.

Rostock je pred tedni utihnil, nadaljujejo se napadi na zavetišča priseljencev in begunske centre predvsem v nekdanji komunistični Nemčiji.

Neonacizem ni domač samo v Nemčiji, tam je le najbolj razpredel svoje korenine. Tako je bilo samo v letošnjem letu 970 nasilnih dejanj skrajnežev, v katerih je življenje izgubilo 10 ljudi, okoli 700 jih je bilo ranjenih. Nacizem ima največ simpatizerjev med mladimi Nemci - več kot 20 odstotkov jih simpatizira z ekstremističnimi desničarskimi strankami. Naraščanje rasizma bi lahko povezali z vrsto bridkih zgodovinskih izkušenj Nemčije, ki so ji narokovale zelo - ali preveč - liberalno ravnanje z ljudmi, ki prosijo za politično zatočišče. Pričakujejo, da bo število ljudi z neurejenim ali nepriznanim statusom kmalu naraslo na pol milijona. Samo v prvih devetih mesecih tega leta je mejo prestopilo okoli 130 tisoč ljudi, ki zahtevajo politično zatočišče. Velja omeniti, da je med njimi še vedno največ Romunov in ljudi iz območja nekdanje Jugoslavije. Problem je tako skeleč, da se je nemški Bundestag spričo te problematike razdelil na dva tabora. V prvem vladni liberalci in opozicijski socialni demokrati od vlade zahtevajo, da nemudoma uvede postopek, po katerem naj bi upravni organi odločali o pravici do političnega zatočišča. Vladna koalicija CDU/CSU odgovarja, da je problem samo s tem nerešljiv ter da je treba spremeniti ustavo in na tej podlagi tudi ustrezno zakonodajo.

Nestrpnost do tujcev v Nemčiji je posebej narasla ob

GANGRENA RASIZMA

ali ne hodite v tujino, čakajo vas gologlavci

združiti obeh Nemčij. Vendar je rasizem v Vzhodni Nemčiji živel tudi pred združitvijo in sicer v obliki antisemitizma in sovražstva do Slovanov, zlasti še do Poljakov. Če pa se ozremo nazaj v šestdeseta leta, so bili imigranti sprejeti lepo, ker so jih pač potrebovali za preobrazbo dežele. S svetovno krizo, naftnim šokom, ki je prinesel brezposelnost tudi Nemčiji in je milijon ljudi ostalo brez dela, se je miselnost začela spreminjati. Pojavila se je vrsta neonacističnih organizacij, začeli so se napadi skinheadov. Vendar pa se je rasizem razcvetel šele v zadnjih dveh letih. Sodišče v Eberswaldenu je prejšnji teden obsodilo pet skinheadov, ki so leta 1990 skupaj s petdesetimi somišljeniki pretepli tri Angolce v diskoteki, kamor zahajajo Afričani. Amadeu Antonio, ki je nekaj tednov po tem podlegel poškodbam, je bil prva žrtev rasizma v Nemčiji.

Zborovanja neonacistov so v Nemčiji danes že vsakdanja stvar. Obritoglavci

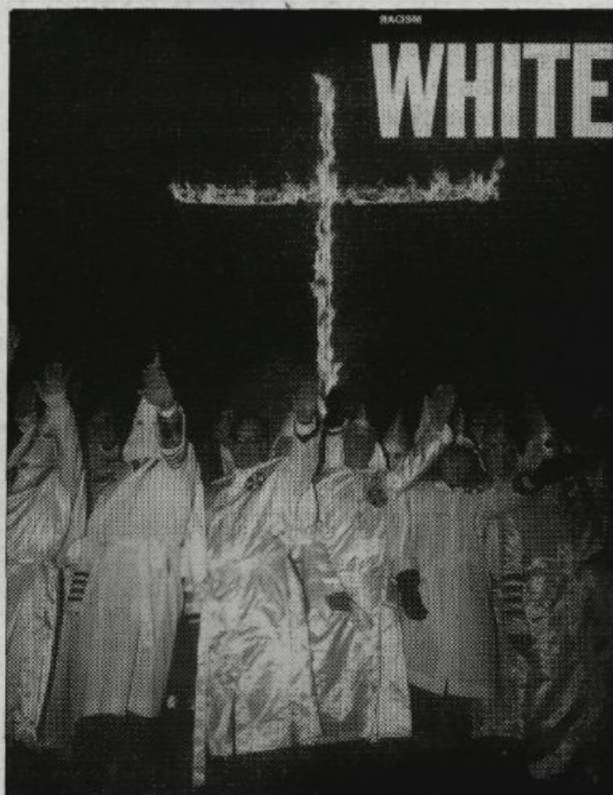
govor Hitlerjevega biografa *David Irvinga*.

"Čeprav ga zdaj vsi dajejo v nič, je Hitler imel v marsičem prav," menita dve petini Avstrijcev. Tudi v Avstriji so nacionalistične stranke toliko močne, da so posegle v sfero političnega odločanja. Pravo burko je v spomladanski predvolilni kampanji ustvaril Jörg Haider s svojo FPÖ, ki je spričo porasta rasizma v svetu postala za avstrijsko javnost sprejemljivejša. Zato je Haider v pričakovanju volilnega uspeha napovedal zmagovalni pohod na Dunaj, kjer naj bi zasedel mesto zveznega kanclerja. Sčistko je začel v svoji stranki. Očistil jo je vseh liberalnih elementov in na vodilna mesta postavil tiste, ki se označujejo za prave Avstrijce, Nemce iz južnega Rajha.

Črnosrajčniki marširajo tudi po Italiji. Vse glasnejše so zahteve desnice po trdi roki za neorientirano italijansko družbo. Tako je nekdanja filmska zvezda Alessandra Mussolini v predvolilnem govoru (kandidirala je na listi neofašističnega italijanskega socialnega gibanja) napovedala, da bo nadaljevala zgodovino tam, kjer je ostal njen ded, veliki človek Benito Mussolini. Zdaj je poslanka v Parlamentu, pa naj so jo komentatorji še tako vneto označevali za marioneto italijanskega socialnega gibanja.

19-letno Francozinjo Ido Beassart so pred kratkim oprostili krivde, ker je pri 17-ih ubila svojega neonaci očeta, ki je strahoval njo in njene štiri sestre. Jean-Claude Beassart je bil lokalni vodja ekstremno desničarske francoske nacionalistične stranke. Slike Hitlerja je izobesil po stanovanju, Ida pa je pisala nareke iz razvpitega Mein Kampfa.

Francoska ekstremnodesničarska nacionalna fronta, ki jo vodi kontraverzni Jean-Marie Le Pen je na zadnjih volitvah dobila 13,9 odstotka glasov. V Franciji je 4,5 milijona legalnih imigrantov, kar pomeni 8 od-

stotkov populacije. Vsako leto mejo prestopi 30 tisoč novih imigrantov. Okoli 10 tisoč vstopov je ilegalnih. Štirje ljudje od desetih menijo, da je v državi preveč Arabcev. Devet ljudi od desetih vsaj delno podpira rasizem. Časopisi so polni naslovov v smislu "Islam je nevaren za francosko družbo". Nasprotniki rasizma pa soglašajo z mnenjem, da je prodor ekstremne desnice znak slabosti vlade.

Rasizem v vsaki vasi

V Romuniji se vodi antisemitistično kampanjo del desničarsko orientiranega tiska, ki popularizira romunsko fašistično gibanje za časa druge svetovne vojne. Tako so posebej ogroženi člani židovske skupnosti, ki pa jih je po premnogih izseljevanjih le še nekaj deset tisoč.

V Budimpešti so leta 1990 ustanovili Madžarsko nacional- socialistično gibanje, čigar člani oboroženi napadajo naselja Židov.

Španskim pa tudi ostalim evropskim nacionalistom je ljubo zborovanje ob obletnici smrti diktatorja Franca, sredi novembra. Na lanskem Francovem mitingu se je zbralo 110 neonacističnih organizacij iz vse

Evrope. Španski RK je pozval imigrante, naj se ta dan ne zadržujejo na ulicah.

V daljni Avstraliji obstajajo organizacije, ki se ukvarjajo s tiskanjem, snemanjem in distribucijo antisemitskih pamfletov in video trakov. Napadi na Žide so pogosti, beležijo pa tudi nekaj poskusov sežiga sinagoge. V začetku leta so skupino Židov, ki so se odpravljali v sinagogo, zasuli z jajci. Po zidovih so napisani grafiti sovražstva, mnogim članom židovske skupnosti grozijo po telefonu.

Belo, vendar uničujoče

Američani seveda tudi svoj rasizem izražajo na spektakularen način. Ku Klux Klan se ukvarja z različnimi dejavnostmi, od navadnih groženj, risanja križev na sinagoge do organiziranih umorov. Število gorečih križev se je od leta 1990 do danes podvojilo. Tako je danes v ZDA 346 organiziranih skupin Klana. Temnopoltim se pišejo črni dnevi.

Eden vodilnih mož Ku Klux Klana David Duke je tako ekstremističen, da ga pri njegovi kandidaturi za senatorja Louisiane ni podprl republikanski predsedniški kandidat in sedanji predsednik Bush, temveč

dal svoj glas demokratskemu kandidatu, kar je bil predsednik v ameriških strankarskih dogajanjih. Voditelj frakcije v Wisconsinu, ki je ena izmed najmočnejših, pa pravi, da bo za Ameriko "proizvedel" na tisoče takih, kot je Duke.

Ku Klux Klanovci se na svojih srečanjih oblačijo v bele halje, nosijo maske in sežigajo križe. Nekoč so fanatično oboževali Hitlerja, se zavzemali za ubijanje homoseksualcev, židov in temnopoltih. Zdaj se predstavljajo kot veliko bolj strpni, borijo se za oblast, da bi lahko tako uresničili svoje načrte. Njihov končni cilj je, da bi na ameriških mejah stal napis SAMO ZA BELCE.

Jasno je, da se vsaka populacija boji izumreti, zato lahko ksenofobijo kljub njeni iracionalnosti razlagamo zgolj kot nagon po preživetju. Vendar pa lahko rasizem, ki dobiva vse večje razsežnosti, ponovi dogodke izpred petdesetih let. In če k ekstremistom prištejemo še vso tisto večino, ki zdaj tiho stoji ob strani in bo kmalu začela ploskati, lahko zaključimo, da bo geslo Auslander raus vedno bolj odmevalo.

Sergeja Hadner

O Z N A N I L O

TRIBUNA VABI K SODELOVANJU LJUDSTVO, ZMOŽNO UDEJSTVOVATI SE NA NASLEDNJIH PODROČJIH:

- NOVINARSTVO
- KARIKATURE
- RAČUNALNIŠKO STAVLJENJE
- FOTOGRAFIRANJE
- PRODAJA NA FAKULTETAH

PRISPEVAJTE SVOJ DELEŽ K NOVI PODOBI TRIBUNE!
TOLARJI IN USPEH - ZAGOTOVLJEN!
VELECENJENE PONUDBE POŠJITE NA NASLOV:

TRIBUNA
Kersnikova 4
61000 Ljubljana

SICILIJANSKA HOBOTNICA NE OGROŽA SAMO ITALIJE

Nato sem videl zver, ki se vstajala iz morja. Imela je deset rogov in sedem glav, na rogovih deset kron in na vsaki glavi bogokletno ime. Zver, ki sem jo videl, je bila podobna panterju in noge je imela kakor medved, gobec pa kakor lev. Zmaj ji je dal moč, svoj prestol in veliko oblast. Ena izmed njenih glav je bila ranjena na smrt, a njena smrtna rana se je bila pozdravila.

Tale opis naj bi se nanašal na vsemogočno sicilijansko mafijo. Mafija je po mnenju večine navadnih ljudi zver, ki vstaja iz morja (z otoka Sicilije je najprej preplavila vso Italijo) in ki ji je zmaj (to bi lahko bila država) hote ali nehote dal vso oblast. Zaradi njene sposobnosti, da kljub najhujšim udarcem obnovi svoj vpliv, ji Italijani rečejo tudi La Piovra, hobotnica, saj ta »morska pošast«, če ji kdo poreže lovke, te tudi obnovi. Smrtno rano torej, ki si jih lahko pozdravi.

Italijo danes vsaj na videz pretresajo hujše težave, kot jih povzroča mafijsko nasilje. Devalvacije lire zaradi prešibkega gospodarstva. Že pred tem je socialistični premier Giuliano Amato skušal od parlamenta dobiti posebna pooblastila, da bi se spopadel z gospodarskimi težavami. Šibko gospodarstvo pomeni tudi večjo brezposelnost in Italiji grozi še hujši jesenski stavkovni val kot Sloveniji. Njen ugled kot države napredka in ustvarjalnosti, ki je po koncu »svinčenih let« terorizma Rdečih brigad v začetku osemdesetih postala resnični raj za tuji kapital, pa je precej zamajala afera s finančnimi škandali v Milanu. V mestu, ki je tudi za Italijane simbol industrijskega napredka, so modre kuverte prejeli tako politiki vseh strankarskih barv kot tudi gospodarstveniki. A vendar je bilo v ospredju italijanske, na trenutke tudi svetovne, javnosti v pravkar minulem vročem poletju prav mafijsko nasilje.

Združimo se proti mafiji. Pa bo zadostovalo?

STOPNJEVANJE NASILJA

Mafija, ki ima svoje poslovalnice tudi v Neaplju (Camorra) in v Calabriji (Ndraghetta), je svoje nasilje začela stopnjevati pred enim letom. V Palermu je dala ubiti podjetnika s tekstilom Libera Grassija, ki je bil znan tudi sicilijanski in širši italijanski javnosti, ker je v TV intervjuju dejal, da se ne boji izsiljevanja mafijskih uslužbencev in večkrat tudi zavrnil plačevanje zaščite, ki ji Italijani pravijo pizzo. Ogorčenje javnosti je bilo tolikšno, da so začeli ustanavljati posebna društva, v katerih so se zbirali manjši podjetniki in se tako upirali izsiljevanju mafije. Država pa je ustanovila posebno vladno agencijo (DIA), v kateri so bili vključeni uslužbenci policije oziroma notranjega ministrstva, obeščevalne službe in sodniki. Njihov cilj je bil seveda jasen. Boj proti mafiji na vseh ravneh. Država je poskrbela tudi za ustanovitev posebnih služb, ki so bile na razpolago navadnim državljanom. Ljudje naj bi poklicali določene telefonske številke, te so bile seveda brezplačne, in državnim službam prijavile vsakogar, ki je bil tako ali drugače povezan z umazanimi mafijskimi posli. Zani-

miva je bila tudi reklama, ki so jo predvajali na italijanski državni mreži RAI.

»Kdor je tiho, pristaja na mafijsko nasilje«. Ker so reklamo kasneje brez večjega hrupa kasneje umaknili, je bilo jasno, da je zakon molka

ali po italijansko omerta, premagal državo. Očitno so se ljudje držali starega sicilijanskega pregovora, ki pravi: »Tisti, ki je slep, gluhi in nem, bo še sto let živel v božjem miru.« Toda nekaj se je le premaknilo, zlasti na političnem področju. Nekdanji vodja krščanske demokracije na Siciliji Leoluca Orlando je na aprilskih volitvah s svojo novo stranko La Rete dobil znatno število glasov in tako prišel tudi v rimski parlament. Njegov uspeh je presenetljiv predvsem zato, ker so v dotedanji parlamentarni praksi na Siciliji mafijci z grožnjami prisiljevali ljudi, da volijo določene strankarske prvake, ki so bili praviloma iz Krščanske demokracije, politike pa pač pridobili na najenostavnejši način. Podkupili so jih.

MAFIJA, CERKEV IN DRŽAVA

Tarča ostrih kritik pa je bila tudi Rimokatoliška cerkev oziroma Vatikan. Do takrat ni nikoli odločneje ob-

sodila delovanja mafije in njene umore. Zato je mnogim prišla prav omenjena reklama. Nekateri duhovniki pa so vendarle odgovorili z dejanji. Oče Paolo Torturo je v predelu Palermo otrokom, ki jih je mafija novačila predvsem za krajo, nekatere pa celo urila za profesionalne morilce, v zameno za njihove pištole igrače začel podeljevati žoge. Da bi na svojo hvalevredno gesto opozoril tudi prebivalce Palermo in širšo javnost, je uprizoril kres, na katerem so igrače pištole sežgali.

Toda »hobotnici« ni mogel nihče več kot le odrezati eno lovko, ki jo je ta dokaj hitro obnovila. Vsi mafijski posli so umazani in v našem obdobju seveda najbolj donosni. Trgovina z orožjem in z mamili, izsiljevanje, ugrabitve, nezakonite stave, pranje umazane denarja. Po mnenju poznavalcev mafija samo v enem letu zasluži okoli 120 milijard dolarjev, s čimer bi Italija lahko pokrila svoj proračunski primanjkljaj, ki je eden največjih v državah članicah Evropske skupnosti. Toda mafijski pedagogi otroke učijo, češ če ne bi bilo mafijske ekonomije, bi propadla ne samo Sicilija, temveč tudi Italija. Morda pa imajo celo prav. Skrivnost njihovega uspeha se skriva v mediteranski mentaliteti Italijanov. Vese, kdo ubija, kdo krade, kdo prejema podkupnine, a vsi molčijo. Mafija ali tudi Cosa nostra (Naša stvar) je svojo moč precej jasno in glasno začela kazati po aprilskih volitvah, ko se je končala skoraj 45-letna vladavina Krščanske demokracije in njenih koalicijskih partnerjev in so bili glasovi volilcev precej razpršeni med različne stranke.

Politično nestabilnost države so izkoristili mafijski šefi in uprizorili enega najbolj spektakularnih in okrutnih atentatov v zgodovini. Svojemu sovražniku številka ena, palermškemu sodniku Giovanniju Falconeju, so na poti po avtocesti z letališča proti Palermu podtaknili kar tona eksploziva. Cinik bi dejal, za vsak slučaj, če preživi. Negotovost po-

litične prihodnosti v Rimu se je z atentatom na Falconeja spremenila v strah, ki je prevzel navadne ljudi. To je bil tudi cilj mafijskih šefov, ki jim ustreza kaotično stanje. Znani so tudi pod imenom La Cuppola. Gre za nekakšno mafijsko vlado desetih ljudi, ki odločajo o vseh pomembnejših zadevah. Kdor se jim zameri, ga nikoli ne pozabijo. Imena svojih sovražnikov zapisujejo v posebno knjigo in slej ko prej bodo vsi prišli na vrsto.

SICILIJANSKO POLETJE

23. maja letos, ko se je začelo vroče italijansko poletje, so prečrtali ime Giovannija Falconeja. Gotovo se jim je zameril leta 1986, ko je vodil tako imenovani superproces. Takrat so v posebej za to zgrajenem bunkersodišču v Palermu obsodili okoli 350 mafijcev na skupno 2700 let zaporne kazni. Obenem je Falcone po dolgoletnih raziskavah objavil tudi knjigo, kjer je do potankosti razložil filozofijo in metode mafijskega delovanja. Prav zaradi tega je bil v očeh navadnih smrtnikov simbol boja proti mafijski hobotnici. Pretreseni ob njegovi smrti so si ljudje pa tudi novinarji začeli postavljati številna vprašanja.

Ker so samo v Rimu vedeli za njegovo skrivno pot v Palermo, ga je moral

izdati nekdo iz visokih krogov. Kdo? Tudi sicer je bil sodnik Falcone eden najbolj varovanih ljudi v Italiji. Redki so vedeli za njegova najnovejša odkritja o mafiji, ki jih je izbrskal v Moskvi in Washingtonu. Mogoče pa je ravno nekoga iz visokih krogov motilo njegovo vztrajno poizvedovanje. Nekaj pomislekov je bilo izrečenih tudi ob izvolitvi novega italijanskega predsednika, krščanskega demokrata Oscarja Luigi-ja Scalfara. Kako to, da je bil izvoljen tik po Falconejevi smrti, če pa se stranke po 15 krogih glasovanja niso mogle dogovoriti, kdo naj bi nadomestil Francesca Cossigo. Kot da bi se neka višja sila zbala za usodo Italije in preračunljive parlamentarce v njihovem zaslepljenem boju za oblast prisilila, da izvolijo novega predsednika države, ki bi vsaj za silo umiril razmere. Toda iz črnih oblakov negotovosti, strahu in žalosti, ki so se začeli zgrinjati nad Italijo, je šele zdaj začelo deževati.

PALERMO KOT SARAJEVO

Naslednji na seznamu za odstrel je bil eden najožjih Falconejevih sodelavcev, sodnik Paolo Borsellino. Izvrševalci umazanih mafijskih ukazov so tudi tokrat poskrbeli za krvavi spektakel. Nekega vročega julijskega popoldneva so pred hišo Borsellino-ve matere v ulici D'Amelio v Palermu, kamor se je sodnik sicer nenapovedano odpravil - toda nekdo je vedel - postavili avto-bombo. Eksplozija je poleg Borsellina ubila še pet njegovih telesnih stražarjev, uničila 50 avtomobilov in več okoliških stanovanj, tako da je skoraj 100 ljudi ostalo brez strehe nad glavo. Novinarji so razdejanje v ulici D'Amelio primerjali celo s Sarajevom in Bejrutom. Sodnik Paolo Borsellino je le nekaj dni pred tem izjavil: »Da, priznam, bojim se jih. In priznam, da počasi izgubljam tisto navdušenje, ki sem ga imel, ko sem postal sodnik. Toda ne preostane mi drugega, kot da se še naprej borim proti njim, čeprav vem, da

Palermo, Sarajevo, Bejrut? Ulica, kjer je mafija ubila Paola Borsellina

so eksploziv zame že pripeljali v Palermo. O tem, zakaj je moral tudi Borsellino umreti, je spregovoril njegov sodelavec s palermskega sodišča. Dokopal se je do srca mafije. Da bi pokukal v najbolj posvečeno mafijsko svetišče, je bilo samo vprašanje tednov, mogoče dni. Tudi tokrat je nevidni pošasti uspelo dobiti bitko. In država ji je napovedala vojno. Dokaj brez odmeva pa je njihova žrtev postala tudi 18-letna Rita Atria. Teden dni po atentatu v ulici D'Amelio se je Rita vrgla iz nekega bloka v Rimu, kjer se je skrivala pred mafijskimi mrhovinarji. V šolo je hodila v spremstvu štirih oboroženih policajev. Iskali so jo, ker je sodniku Borsellinu povedala, da sta njen oče in brat povezana z mafijo. Zaradi tega se ji je odpovedala celo lastna mati in ni hotela priti na njen pogreb. Rita je v svojem zadnjem sporočilu zapisala: »Zdaj, ko so ubili mojega zaščitnika, nimam nikogar več na tem svetu. Zlomljena sem. Ne zdržim več.«

TRAGEDIJE SKESANCEV

Podobne tragične zgodbe so doživljali tudi drugi ljudje, ki so sklenili spregovoriti o mafijskih zločinih. Med njimi je najbolj znan Tommaso Buschetta, ki je s svojimi informacijami leta 1986 Falconeju pomagal za zapahe spraviti 350 mafijcev. Buschetti, ki je tudi sam nekoč opravljal umazane mafijske posle, so se maščevali tako, da so mu ubili 10 sorodnikov, med njimi tudi brata in dva sinova. Zdaj živi neke v Združenih državah Amerike in se preživlja s tem, da radovednim in bogatim italijanskim novinarjem mastno zaračuna svoje intervjuje. Toda kot je povedal v enem svojih zadnjih TV intervjujev, se je raje pogovarjal s sodnikom Falconejem kot pa z novinarji. Prav Falcone in Borsellino sta italijansko vlado opozarjala, da so skesanci najboljši vir za spoznavanje načina delovanja mafije. V Italiji namreč ni tako kot v Združenih državah Amerike, kjer jim dajo novo ime, priskrbijo varno stanovanje in zagotovijo denarno

Žalost in nemoč ob mafijski krutosti

podporo v zameno za dragocene informacije o zločincih. V rimskih vladnih palačah se jim skesancev pač ne zdi potrebno podpirati. Toda Falconejev in Borsellinov umor sta preveč razburila javnost, da bi država lahko ostala ravnodušna. Mafiji je po številnih izgubljenih bitkah morala napovedati vojno. Zato je italijanski parlament v začetku avgusta sprejel posebne protimafijske ukrepe. Vladna agencija za boj proti mafiji DIA je dobila večja pooblastila in je od takrat imela bolj proste roke pri hišnih preiskavah in pri zaslišanju mafijcev. Obenem so tudi odpravili nekatere ugodnosti za priprte mafijce. Najvidnejši ukrep, ki je med ljudmi in v političnih krogih povzročil precej različne odzive, pa je bil sklep, da na Sicilijo pošljejo okoli 7 tisoč vojakov. Ker so bili med njimi tudi naborniki, so se mnogi spraševali, kaj lahko ti storijo proti vsemogočni mafiji, če pa še ljudem, ki so bili za to posebej izurjeni, hobotnice ni uspelo ustaviti. Ali je vojska na Siciliji, kar bo državo samo letos stalo več kot 70 milijard lir, le pesek v oči naivnežem?

VOJSKA NI PRVIČ NA SICILIJI

Toda vojska ni prvič na otoku, da bi se zoperstavila mafiji. Podobno je leta 1924 storil fašistični voditelj Benito Mussolini. Na Sicilijo je poslal okoli tisoč vojakov in odločnega Cesara Morija, ki nekooperativnim prebivalcem ni dovolil uporabe vode in jim je odtegoval celo hrano. Ker je Mori po dolgotrajnem in mučnem bivanju na otoku končno odkril vezi, ki so se raztezale

do nekaterih takratnih vidnejših politikov v Rimu, ga je moral Mussolini poklicati nazaj in ga upokojiti. Vsi se sprašujejo, če so sad protimafijskih ukrepov in seveda vojske na Siciliji tudi nedavne aretacije nekaterih najbolj znanih mafijskih šefov, ki so jim na vsakem koraku sledili tudi do 10 let. Kdo ve, a nekaj je le jasno. Z aretacijo Giuseppa Madonie, ki ga štejejo za drugega človeka sicilijanske mafije, Carmina Alfierija, ki naj

bi vodil umazane posle, vredne več kot 1500 milijard lir, za neapeljsko Camorro, in bratov Cuntrera, ki so se največ ukvarjali s tihotapljenjem mamil iz Južne Amerike v Evropo, bo pač le nekaj več mafijskih šefov za zapahi.

ZVER IN ZMAJ V RIMU

Ljudje bodo kljub temu še vedno potihoma šepetali, da je glava hobotnice v Rimu in nikjer drugje. To potrjuje tudi izjava nekdanjega predsednika senata Giovannija Spadolinija. Mafija je povsod. Svoje lovke je razpredla tako v Severni kot v Južni Ameriki, Evropi, Turčiji, po koncu hladne vojne pa se širi še v države nekdanjega socialističnega bloka in nekdanja Sovjetska zveza z več sto milijoni prebivalcev je idealno tržišče tako za orožje kot za mamila. Po vsem tem se marsikomu primerjava z zverjo, ki ji je bila dana vsa oblast, ne bo zdela pretirana.

Italijanski notranji minister Nicola Mancino pa je pred nedavnim novinarjem povedal, da so masonske lože v Italiji veliko bolj povezane z organiziranim kriminalom, kot se je to zdelo doslej.

Kaj to pomeni, ni težko uganiti. V masonske lože, ki so predvsem mednarodno usmerjene, se vključujejo predvsem bogati posamezniki, podjetniki, bankirji in konec koncev tudi politiki. Kdo je torej zmaj, ki zveri daje oblast? Ne samo Italija, ki jo poleg mafijskih zločinov ogroža še šibko gospodarstvo, brezposelnost, stavke, tudi preostali svet je na razpotju.

Boris Černi

LIGHT MY FIRE

Tako je zadevo poimenoval **Newsweek** (17/8) in pokomentiral: »Kako zelo britanski!« (angleško). **Newsweek**, ki smo se mu v **Vital Data** vse doslej izogibali, pa se v tem primeru ni dalo izogniti. Kakor je poročal Reuter, sta se na vlak za London maja letos grozno potrebna potnica in potnik spustila v oralni seks. Zgodilo se je v povsem natrpanem vagonu brez kupejev, najbrž pa je šlo - čeprav **Newsweek** tega ne specificira - za fellatio oz. pompin. Medtem ko sta bila zatopljena v lizarjenje, so ostali potniki preprosto brali svoje časopise. Potem, ko je opravil stvar, si je poredni par prižgal cigareti in se sprostil. Tedaj se je nekaj potnikov začelo glasno pritoževati sprevodniku: »Poglejte se,« so besneli, »to je vagon za nekadilce!«... Kakor je kasneje v začetku avgusta na sodišču povedal tožilec Nazir Afzal, je šele njuno kajenje pripravilo priče do tega, da so potožile zaradi njenega vedenja. Na koncu sta bila zaljubljena ptička kaznovana vsak s 142 funti kazni.

SAVE MY CUNT

Obrezovanje žensk - ustrežneje imenovano spolno pohabljanje - ostaja ena od velikih afriških strahot. Kakor piše v poročilu »Female genital Mutilation: Proposals for Change« organizacije **Minority Rights Group**, ki ima centralo v Londonu, se ta običaj še zmerom prakticira po zahodni, saharski in vzhodni Afriki, prav tako tudi v Jemenu in Omanu. Desetine milijonov deklet je pohabljenih vsako leto, postopki pa variirajo od skoraj nebolečih do odurnih in lahko vključujejo odstranitev klitorisa ter drugih organov. Uporaba nožev, črepinj in britev pri tem (zelo redko z anestetiki) pogosto privede do resnih problemov z menstruacijo, pri spolnem aktu in rojevanju, pa tudi do psiholoških motenj in smrti. Žensko obrezovanje pogosto povezujejo z islamom, ni pa zapovedano v nobenem izmed islamskih tekstov. Z njim nadaljujejo zahvaljujoč običajem, vraževernim strahovom pred žensko seksualnostjo in napačnemu prepričanju, da je higienično. In ker ga izvajajo tudi kristjani, Židje ter animisti, gre očitno za še eno izmed mnogih regionalnih deviacij na tem

belem sveti. Ko so namreč zahodnjaki skušali končati s cirkumzicijo mladih deklet, se je to navadno degeneriralo v argumente, ali imajo pravico vmešavanja v tradicionalne afriške navade. Nasprotniki cirkumzicije so obtoževali rasizma; **Jomo Kenyatta**, prvi kenijski predsednik, je za središčni nosilec svoje kampanje za neodvisnost Kenije uporabil prav zagovarjanje ženskega obrezovanja! Ker pohabljanje ni vidno, ga zdravstveni delavci več ali manj ignorirajo. Afričanke so pogosto preveč v zadregi, da bi o tem govorile, moški pa se hitro užalijo, če se ta problem sploh omeni. Na nekaj mestih so poskušali z zakonodajo proti ženski cirkumziciji, zlasti v Sudanu, vendar velikega uspeha ni bilo. Da bi uveljavili zakone, bi bilo potrebno spremeniti miselnost starejših žena, ki navado ovekovečajo. Dame, bodite srečne, da ne živite v Afriki!

PRO-ATOM

Niso vsi na svetu zadovoljni, da je Francija suspendirala svoje atomske poskuse na tiho-morskem otoku **Mururoa** in da se jim utegne celo popolnoma odreči. 9. aprila letos so Avstralija, Nova Zelandija in majhne otoške države, ki so se desetletja pritoževale nad poskusi, pozdravile odločitev Francije kot »odgovorno«, »državniško modro« itd. Prebivalci **Francoske Polinezije**, ki jim je plac za atomske bombe prinesel napredek, pa so se odločitve zbal - nihče jih ni ničesar vprašal. Francija je namreč trošila približno 1 mrd \$ letno za izvajanje podzemnih eksplozij pod **Mururoo** in sosednjim atolom **Frangataufu**. Večino denarja so porabili za upravljanje obeh otočkov, nekaj pa ga je kapnilo tudi v podporni center na **Tahitiu**, ki leži 1000 km proč. Ko so francoski zdravniki odšli v Polinezijo, da bi proučili učinke testov na zdravje otočanov, jih je bolj pritegnila ekonomija teh zabačenih otočkov. V poročilu, objavljenem l. 1990, so zaključili, da »**Tahiti** živi od francoskega vojaškega arzenala, kar predstavlja v gospodarstvu monokulturo, ki je in cvetoča in zaščiten pred mednarodno konkurenco«. BNP je tako znašal 7830 \$ za vsakega izmed 180.000 prebivalcev; kar jih je torej postavilo ob bok težko garajočim Južnokorejcem (6500 \$). Bogastvo pa je neenakomerno razdeljeno. Med mladimi je nezaposlenost kar 40%, zato pa je družbena blaginja visoka. Aristokracijo predstavlja približno 500 Polinezijcev, ki let-

no zaslužijo več kot 40.000 \$, zaposleni pa so prav na **Mururoi** - kot delavci, kuharji ter snažilci! **Tahiti** je **Tahiti**. In domorodci se bodo še navadili, da pristaja bogastvo ob njihovih obalah kar tako. Starejši Polinezijci se še spominjajo prihoda 10.000 potratnih ameriških vojakov na otok **Bora Bora** leta 1942. Nato je 1960. priplulo še bolj potrošniško hollywoodsko moštvo, ki je snemalo »**Upor na ladji Bounty**«. »**Bombaši**« so prispeli leta 1964... Učinki atomskih poskusov so nedoločljivi: »porazni« za nasprotnike poskusov; »brez nevarnosti« pravijo Francozi. Kar pa gotovo drži, je to, da so tradicionalni načini preživljanja v Polineziji (kmetijstvo in ribolov) postali zanemarjeni in bodo takšni tudi ostali, piše **The Economist**. Kdo bo naslednji na vrsti, da osreči Tahitčane in Tahitčanke?...

IN KJE ŠE ŽIVETI?

Japonski mesti **Tokio** in **Osaka** ostajata daleč najdražji mesti na svetu. Na tretjem mestu je libijski **Tripoli**, na četrtem pa najdražje mesto v Evropi, **Stockholm**. Tako pravi raziskava 98 svetovnih mest, ki jo dvakrat letno objavlja privatno svetovalno podjetje s sedežem v Ženevi, **Corporate Resources Group**. Ime firme pove, da je njeno delo namenjeno predvsem transnacionalnim korporacijam za obračunavanje stroškov njihovih »expatriates« oz. uslužbencev v tujini. Raziskava temelji na košarici 151 proizvodov, vključujoč hrano, obleko in prevoz, ne pa tudi stanovanj. Življenjski stroški v večini zahodneevropskih mest so bili višji kot v ZDA, na evropskem vzhodu pa je z izjemo Moskve (glede na cene v trgovinah na konvertibilne valute) bilo obratno. **New York**, sicer eno od najdražjih ameriških mest, je bil spet za izhodišče (100), **Tokyo** je imel indeks 174, **Osaka** 162, **Tripoli** 146, **Stockholm** 136 in **Oslo** 135. Moskva je bila 13. z indeksom 122, na zadnjem mestu pa se je znašel zimbabvejski **Harare** z 62! Vrstni red prvih dvajset v Evropi: **Stockholm**, **Oslo**, **Kopenhagen**, **Moskva**, **Zürich**, **Geneva**, **London**, **Helsinki**, **Dunaj**, **Milano**, **Rim**, **Pariz**, **Barcelona**, **Madrid**, **Bruselj**, **Luksemburg**, **Dublin**, **Lyon**, **Berlin**, **München**, **Düsseldorf**, **Frankfurt**, **Hamburg**, **Leipzig**, **Atene**, **Lizbona**. Pazite torej na to, kam se boste kot »brain drain« preselili!

M.D.

MAKING MONEY 3

Če ne bo ustreznih entuziastov, se utegne pripetiti, da bo ta Making nemara tudi zadnji.

Zato bomo za vsak slučaj vso zadevo rahlo zgostili in odstopili za nekaj korakov od prvotnega koncepta, v nekaj »nasvetov«, ki sprva na tej strani niso bili mišljeni. Zadeva je posplošena, zato imejte analitično rezervo in konkretizirajte sami v skladu s svojim področjem delovanja. Končno pa stvar izhaja iz enega družbenega segmenta, z drugimi besedami: predpostavka je, da v današnjih časih (še) študirate.

Kar se »bogatenja« (materialnega) tiče, je bila to strateška napaka. Prednosti se bodo pokazale v pravem obsegu šele čez nekaj let, ko bo znanje pri nas bolj cenjeno. Prav tako ne moremo govoriti o »napaki«, če ste bogati. Ampak vzemimo za primer *povprečnega* študenta-*tko*, ki v Sloveniji virov za oplajevanje v glavnem nima. Ergo, ste:

1. brez denarja; brez družinskega kritja ali kakršnegakoli sorodstvenega oz. prijateljskega zaledja, ki bi vas podpiral in spodbujal ter vas morda celo podjetniško angažiral;

2. brez zemlje in stavb, da bi to lahko prodal(a)li; prav tako se ne nadejate ne dediščine ne eventualnih povračil ob denacionalizaciji in privatizaciji;

3. ker ste brez hiše (ki bi jo lahko dali v najem), ste tako tudi brez prostora za pisarno, brez dosegljivega in uporabnega telefona, sploh brez telefaksa; za avto in/ali PC pravkar zbirate.

Skratka: pripadate nižjemu sloju, priborili in navadili ste se na relativno poceni študentsko sobico; če živite doma, pa olepšajmo zadevo s tem, da so fotra pravkar odpustili ali pa da se s starimi ne razumete. Ste pač na nuli in sedaj vsekakor čutite potrebo, da bi to stran prebrali do konca.

Kako iz tega, kar imate, narediti denar?!

Najprej na hitro analizirati sami sebe: ugotoviti, kaj ste storili doslej, kakšne reference imate, kaj znate, kakšne so vaše ideje, kje ste najbolj

spretni in kaj bi radi počeli, na kakšen način. Na zahodu pravijo temu *self-assessment* in je na univerzah prisoten v študijskih programih ali vsaj v fakultativnih dejavnostih. V povprečju se bodo vaše sposobnosti vrtele okrog treh kompetitivnih prvin: **znanja** (študirate pač), **volje do dela** (želite nekaj doseči, spackati denar) - sem lahko prištejemo tudi občevalne spretnosti (moč nastopanja, gobcanja in prepričevanja) - ter idej, ki jih ne znate vnovčiti.

Potrebujete še četrto. To je **informacija**. Tudi sama informacija ničesar ne pomeni, če je ne znate uporabiti oz. prodati. Treba jo je torej vpeti v okolje, obenem pa začetni garati. Brez dela namreč ne bo nobenega učinka. Če gre za informacije o sposojanju denarja, pa je treba tudi tvegati.

Načinov vertikalne socialne mobilnosti navzgor je več. Študentje (višjih letnikov) so svojo največjo priložnost za bogatenje že zgrešili konec 1989. oz. v prvi polovici 1990. v zlati eri Markoviča: liberalizacija uvoza in marka-dinar 7:1 in pred njim med hiperinflacijo in ustreznimi špekulacijami. Danes ne preostane drugega kakor dokončati faks. Z diplomom se odpirajo mnoga nova vrata, pa čeprav le v srednje nizko plačanih državnih službah, (napol) družbenih podjetjih ali fakultetah. Vendar pa vam takšni položaji prinesejo obilje novih informacij, dodatne spretnosti in s tem tudi po ovinkih denar. Še zmerom se lahko vržete v podjetništvo, vendar o tej izrabljeni besedi tu ne bomo dosti. Podjetnik ste lahko z osnovno šolo ali z doktoratom. Pazite torej na luknje v zakonu oz. na eventualne tržne niše. Če nimate sreče in namesto da pridete v uspešno (privatno) podjetje ali v filialo kakšne transnacionalke, končate v birokraciji, pa kot taki dobite neko drugo tekmovalno prednost: to je **družbena moč**. Končno pa lahko iz Slovenije tudi greste. Če ste profil, iskan in cenjen na zahodu, pri nas pa skozi izobraževanje poceni sproduciran, ne čakajte. Če ste poslovni avanturist: skoraj vsi »tranzitni« trgi so v tem trenutku bolj obetavni kot Slovenija. Potrebujete pač prej omenjeno **infrastrukturo** (pisarna...), **pravno podlago** in - ljudi. Ste kdaj razmišljali o izvažanju na Kitajsko ali v Indijo? Previdno!

Največje »uspešnice« pri nas so bili: v letu 1990 zunanja trgovina, v 1991 orožje, v 1992 menjalnice, vseskozi hazard in igre na srečo, tisti »privatniki«,

ki že leta izkoriščajo svoj monopolni položaj v proizvodnji kakšnega polizdelka ali rezervnega dela, pa so tako že dolgo razred zase. V 1993. lahko pričakujete:

- borzni bum ob privatizaciji in denacionalizaciji,

- prihod azijskega kapitala,
- odprtje južnih trgov s politično pacifikacijo bivših bratskih republik...

Kaj morate storiti, da bi prišli do prave ideje oz. do prave informacije? Veliko komuniciranja vsekakor: prebiranja, poslušanja in sploh navezovanja stikov. T.i. **networking** (gradnja mreže poznanstev), kakor pravijo temu Američani, je zelo pametna zadevica.

Še prej pa v grobem tole:

1) ugotovite, kaj lahko prodajate iz zaklada svojega znanja, znanje obnavljajte - izberite si revije, ki naj bodo obvezno čtivo;

2) ocenjujte govorice in sploh čim več občujite, spoznavajte ljudi in stremite svoje nastopanje;

3) obvladajte računalnik;

4) obvladajte vsaj še en tuj jezik poleg angleščine: v modi je Deutsch, naučite pa se lahko tudi arabsko;

5) med študijem čim več delajte, najboljše dela, ki vam lahko služijo kot referenca; aktivirajte se v kakšni izmed (mednarodnih) študentskih organizacij pod okriljem ŠOU-a; najbolj zveneča imena so AEGEE, AIESEC, EXPERT JR.; tudi politične stranke vas lahko obogatijo...

In končno, če ste ta pravi Maker oz. kakor rečemo temu po domače »maher«, lahko kakšno zadevo tudi sunete. Kriza je, jebat ga, če imate jajca, lahko oropate kakšno banko. Dobro, to je prenevarno, med Slovenci (in Hrvati) je zdaj popularno zbiranje kamionov pomoči za Bosno. Dokler imate status, ste tudi neobdavčeni in lahko svoje bančne račune na študentskem servisu prodajate za 10%... Menda pa so tudi že taki podjetneži, ki prodajajo bone za hrano. Kakšne grozne profite imajo, vam ne znam povedati, vendar pa se mi zdi to že preveč. Če ste Maker, »rojeni« ali (samo) narejeni, se s takimi biznisi ne boste ukvarjali.

Kakorkoli že, želim vam veliko uspeha v ustvarjanju bogastva in gradnji kariere. Upam, da ste iz prejšnjih cifer ter zgornjih za hec stavkov potegnili tudi kakšno koristno sporočilo. *Audaces fortuna adiuvat!*

Miodrag Djurdjević

PORNOGRAFIJA

Kaj je, ste mislili, da je Gimpel Eck šel v franže? No fuckin' way. Ne bom vam pisal o pornografiji. To je samo varka, da ste se lotili brati Gimpel Eck. Kakor pravi Winnie the Pooh: A bird can fly, but a fly can't bird. Važan je naslov, text je nužno zlo. Prvo pravilo novinarstva.

Eve vam prosti spizd: kako sam se imeo u Češkoj.

Sem hit the road šel en vikend žurat na Češko, točneje v Louny, točneje v Rano. S sabo sem vzel kopilota, ki pa je bil koristen samo za to, da mi je z zemljevidom prekril sprednjo šipo, da je ugotavljal, da se voziva po šestpasovnici, ki je sploh ni na najnovjšem zemljevidu (iz leta 1915) in naju zalutal sredi Prage ob dveh popoldan. Fešta. Stroški 150 DEM: 20 let star Tomosov Citroen Ami-8 je žel povprečno 6 litrov na sto, pil deci olja na 1000 (Liquid Molly Malone z dodatkom za reaktivce), edina težava je bila, ko mi je začel štrajkati kontakt na hupi in sem k sreči imel še eno rezervno, tako da še ustaviti ni bilo treba, seveda sem inkriminirani kontakt popravil v 15 sekundah, smo štopali, 85 litrov bencina (fiftififti), 2000 kilometrov, neznana, vendar ogromna količina piva, žrtje v the best placih, morte probat Švejkov plac Pri bokalu v Pragi, letenje z luftaxijem, vatanje pički, Čehinje su takve pičke, da one naše u Beogradu nisu vredne pola pišljiva Bosanca bre, v glavnem, prišlo me je ceneje, kot če bi ga žural doma. To se je pokazalo kak teden pozneje, ko smo udarili weekend off. Bolj weekend if you get my spliff. Kljub temu, da so Čehi svetovno znani pivomani, sva jih dva Slovenca tako dol udarla, da je bilo joj. Prvo noč, se ne spomnim, kaj je bilo prvo noč. Ne natanko. V glavnem so gledali, joooy, taki kolko on to može piva pije tadiii, drugi dan niso imeli več piva, ker sem vse potamanil. Jebiga, če je 18 kron enako 1

DEM in če pivo stane 4 - 5 kron, si lahko predstavljate, kakšen žur je bil. Piva zmanikal, moja družina mačkasta. Vprašam: A dze Toumaaaš? In reče tipo: Toumaaaš? Spii. Ko je Toumaaaš prišel, je imel hlavaa ko budalaa. Zadnjo noč sem se šparal, ker me je čakala pot domov. Kljub temu sva naslednje jutro, ko sva zapuščala Rano, ob cesti v jarku videla ležati lokalne heroje, ki so prejšnjo noč z Gimpel Eckom doživeli Pearl Harbour II. Na poti nazaj sem se hladil z Budvarjem ali bolj znano Budweiserjem. Megapir. Poskusil sem znano foro s peno. V pir sem vrgel kovanec in je ostal na vrhu pene. Ko sem hotel tisto piti, je bila pena tako trda, da bi rabil vilice, nakar kelnarca k sreči ni štekala, kaj pomeni dejti men kle eno vilco, pa hitr ka bom žejen če ne. Je rekla Ježeš Marija, vi is Slovenskoo? Ne, iz Slovenije, Republike Slovenije. Jaaa, takii, is Slovenskooo. Prav, pa iz Slovensko. Samo, da ne Slavonija. Zažejal sem se bolj domačega piva in pognal avto proti Ostarajh.

Takoj, ko sem prestopil mejo pri Hojladijabrund, nekje nad Dunajem, sem šel v prvo kafano in takoj bite ajn pir dol udaril Hajnekena. Dva. Potem me je ober dol udaril z računom od 56 šiljingova. Au

jebote, bolje da san osta u Češkoj di pivo košta 20 tolara u gostioni.

A vidija san i Beč. Eno uro sem se vozil po dunajskih šestpasovnicah, ki peljejo skoz mesto, vendar sem okoli sebe videl le zvočne pregrade in beton sa sve četiri strane. Nisan vido ni Dunav jebote, stvarno treba da ideš u BG da vidiš bečke šnicle kako plivadu u Dunav jebote. Šiknil sem skoz mesto, ne da bi videl eno samo bajto. Tuga, a? Bečke šnicle, kažu, to su najbolje devojke u Europi. Stvarno.

Od 10 zjutraj do 10 zvečer sem šibal ko manijak, samo zato, ker je moj kopilot častil pico in sem jo hotel imeti v Sloveniji. There's no pizza like home. In pizzatimatrna. Zviz skoz carino, v prvo pizderijo na mejnem prehodu, in jebiga, kaj se če, naročim še pirče. Pizda je bila majhna, češpljica, komaj sem jo opazil na talarju in za dva pira & dve pički sem plačal 750 tolarjev. Kopilot se je, naturlih, šele takrat spomnil, da ima samo krone in šiljinge in sem moral dati zadnjih par tolarjev za pico. Mind you, za ta denar bi v Rani, kjer sem bil tri dni, letel 15 minut z frčoplanom (by the way, Rana je tako kot pri nas Lesce), šel na večerjo in se še napil. How about that! Resno, ne zajebavam, za 15 minut letenja sem plačal 10 DEM! Luxuz. In ne s kako letečo kosilnico, ampak s ta pravim letalom. Slovenija je SVINJSKO draga. No, svaka čast, imamo pa še zmeraj najcenejši benz v Evropi. Če računamo, da je Češka v Mali Aziji.

Preden končam, moj kopilot je vendarle plačal pico, pred parimi dnevi, bila je kul, ampak na študencke bone in spet ni bilo dovolj (tokrat) bonov, in sem doplačal še eno stotko zraven. Seveda sem se mu oddolžil s tem, da sem mu pico s pivom in serveti vred skožlal na noge. A piva beše mnogo, bogamu.

Easy Mucy

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI

Predsednik Volilne komisije

LJUBLJANA, KERSNIKOVA 4

Na podlagi 9. in 10. člena Volilnega pravilnika
razpisujem

VOLITVE

ZA MESTA POSLANCEV V ŠTUDENSKI PARLAMENT

ki bodo dne 29. oktobra 1992 v vseh volilnih enotah.

Postopek KANDIDIRANJA za mesta poslancev v Študentski parlament se prične 01. septembra 1992 in konča 23. oktobra 1992.

Kandidirajo lahko vsi študenti, ki imajo volilno pravico. Kandidatura vsebuje potrdilo o vpisu ter pravilno izpolnjen obrazec za kandidaturu. Kandidaturo mora kandidat ali njegov pooblaščenec predložiti Volilni komisiji ŠOU na Kersnikovi 4 v Ljubljani najkasneje v petek, 23.10.1992, do 15. ure.

Vse nadaljnje informacije in obrazce za kandidaturu dobite pri Volilni komisiji na Kersnikovi 4 v Ljubljani, soba 106, tel. 318- 457.

Volilne enote so:

01. Višja upravna šola	1
02. Visoka šola za socialne delavce	1
03. Višja tehniška varnostna šola	1
04. Visoka pomorska in prometna šola Piran	2
05. Višja šola za zdravstvene delavce	2
06. Višja šola za notranje zadeve	2
07. Pedagoška fakulteta	3
08. Filozofska fakulteta	4
09. Ekonomska fakulteta	4
10. Pravna fakulteta	3
11. Fakulteta za družbene vede	3
12. Fakulteta za šport	2
13. Fakulteta za strojništvo	3
14. Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo	4
15. FAGG - Arhitektura	2
16. FAGG - Gradbeništvo in geodezija	2
17. FNT - Matematika in mehanika	1
18. FNT - Fizika	1

št. poslancev:

19. FNT - Montanistika	1
20. FNT - Farmacija	1
21. FNT - Kemija in kemijska tehnologija	3
22. FNT - Tekstilna tehnologija	3
23. FNT - Kemijsko izobraževanje in informatika	1
24. BTF - Agronomija	2
25. BTF - Živilska tehnologija	1
26. BTF - Gozdarstvo	1
27. BTF - Biologija	1
28. BTF - Lesarstvo	1
29. BTF - Živinoreja	1
30. Veterinarska fakulteta	1
31. Medicinska fakulteta	3
32. Akademija za glasbo	1
33. Akademija za likovno umetnost	1
34. Akademija za gledališče, radio, film in televizijo	1
35. Teološka fakulteta	1

Predsednik Volilne komisije:
Aljoša Pečan

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI

Predsednik Volilne komisije

LJUBLJANA, KERSNIKOVA 4

Na podlagi 43. člena Volilnega pravilnika
odpiram

KANDIDACIJSKI POSTOPEK ZA FORMIRANJE ŠTUDENTSKÉ VLADE

Za predsednika in člane vlade lahko kandidira vsak študent, ki je redno vpisan na eno izmed volilnih enot ŠOU.

Študentsko vlado sestavljajo:

- predsednik vlade;
 - minister za zunanje zadeve;
 - minister za informiranje;
 - minister za kulturo;
 - minister za šport;
 - minister za finance;
 - minister za izobraževanje;
 - minister za socialna vprašanja študentov
- ter drugi, ki jih lahko predlaga mandatar.

Kandidati za člana vlade morajo oddati svoje pisne kandidate Volilni komisiji na Kersnikovo 4 v Ljubljani, soba 106, najkasneje do imenovanja nove vlade.

Kandidatura za člana vlade vsebuje:

1. izpolnjen predpisani obrazec, ki vsebuje prostor za:
 - ime in priimek kandidata, letnik in smer študija,
 - naslov stalnega in začasnega prebivališča in telefonsko številko,
 - mesto, za katerega kandidira v vladi,
 - podpis kandidature.
2. Potrdilo o vpisu za tekoče študijsko leto.
3. Obrazec vsebuje tudi vprašanje o pripadnosti in funkcijah v političnih strankah.

Kandidati za mandatarja vlade morajo svoje pisne kandidate oddati Volilni komisiji na Kersnikovo 4 v Ljubljani, soba 106, najkasneje do srede, 11.11.1992. Kandidatura za mandatarja študentske vlade vsebuje:

1. izpolnjen predpisani obrazec, ki vsebuje prostor za:
 - ime in priimek kandidata, datum rojstva, letnik in smer študija,
 - naslov stalnega in začasnega prebivališča in telefonsko številko,
 - podpis kandidature.
 2. Potrdilo o vpisu za tekoče študijsko leto.
 3. Volilni program, ki vsebuje:
 - program dela vlade kot celote in po resorjih,
 - morebitno uvedbo novih resorjev.
 4. Obrazec vsebuje tudi vprašanje o pripadnosti in funkcijah v političnih strankah.
- Volitve študentske vlade bodo na seji študentskega parlamenta predvidoma konec meseca novembra 1992.

Vse nadaljnje informacije in obrazce za kandidaturu dobite pri Volilni komisiji na Kersnikovi 4, soba 106, telefon 318-457.

Predsednik Volilne komisije
Aljoša Pečan

ROSTOCK V LJUBLJANI

Jaja, naši ateji in mame so imeli svoj Woodstock in mladina, da bi ostala "stock", si je omislila najprej Štok, potem pa še Rostock. No ja, Woodstock ni nikoli prišel v Ljubljano, štoka smo pocuzal, kaj pa nemški pojava neonacizma in podobnih oslarij? To je že prekleto blizu. Skinov še niso iztrebili, punksi se tudi še valjajo po mestu... Kaj hitro se lahko zgodi, da bodo začeli posnemati svoje severne brate. Že tako jih v vsem kopirajo, čeprav so naši skini za tiste v Nemčiji ali Britaniji manj kot drek. Kaj bi si človek mislil o tem? Sami smo si nastavili štrik okoli vratu. Najprej smo "izbeglice" sprejeli, ker so bili bogi in se nismo smeli pred svetom izkazati pizde, danes pa se jih ne moremo znebiti. Bosanci niso

krivi za to, ampak tisti, ki se jih je spomnil vzeti več, kot smo jih sposobni preživeti. Zdaj se počasi cedijo v vse pore našega življenja in nam ne dajo dihat. Osamosvojili smo se, da bi se jih znebili, zdaj pa smo jih še pripeljali noter. Tu mač! Nasilje nad njimi? Kaj še. S tem bi se v bistvu borili proti svojim lastnim odločitvam. Ne pozabite, MI smo jih sprejeli.

Kaj si pa naša vrta mladina misli o tem "problemu"? Chief editor mi je dal en sam večer časa, da z vami, študenti, naredim anketo. Najprej sem poskusil tam, kjer na Kersnikovi prodajajo bone za žret. Študentje, zgle-da, še za bone nimajo. Sem ter tja se je našel kdo, vendar je prevladala ugotovitev, da so študenti lačni.

ERGO: na lačen želedec še najraje spi in tako je večina študentarije že spala svoje popoldansko zimsko spanje. Kaj čmo, treba je trenirati za zimo. Tistih nekaj študentov, ki so se kljub temu muvali po ulicah, pa ni bilo preveč navdušenih nad najaktualnejšo temo stoletja. Kaj čmo. Danes folk ne trza niti, če novinar pred kame-ro drži v roki svoja lastna čreva, ma koga brigajo tujci in izgredi? Bullshit! No, kljub temu se jih je bilo nekaj pripravljeno pogovarjati. Kot boste videli, pa se naši študentje ne slikajo preveč radi. Pa tudi nekatera imena mogoče niso bila po pravici povedana. Kaj vem? Anketa bi morala biti anonimna, ne pa da zraven piše še EMŠO in podobne oslarije. Okej, beri dalje. Mojih uvodov imaš že tako poln kufer. Vprašanje je bilo: ali se lahko ponovi Nemčija v Ljubljani in kakšno je tvoje mišljenje o "izbeglicah" in drugih tujcih pri nas.

RADE, medicina: »Srčno upam, da se kaj takega kot v Nemčiji pri nas ne bo zgodilo, so pa na žalost možnosti, da pride do nacionalističnih izpadov. V tujcih jaz ne vidim problema.«

ANDREJ, ekonomska: »Mislim, da se to pri nas lahko zgodi, samo ne tako, kaj vem, več kot jih bo, več bo možnosti za to. Zdi se mi, da se zdajle nekoliko zastruje, ker sami nimamo, pa moramo njim dajati. Tujci? Manj jih je, bolj jih imam rad.«

SVEN, naravoslovna: »To se ne bo ponovilo, lahko pa bi se. Tujci? Obstajajo tujci z juga oz. izbeglice, pa drugi, zahodni tujci... Tisti z zahoda... Odvisno, če bojo kupili Slovenijo, potem jih ne maram. Teh drugih je pa preveč.«

TANJA, brucka medicine: »A slikal me boste, ne!!!... Ja, Nemčija se lahko ponovi v Ljubljani. Tujci? Meni so všeč. (A so seksi?, op.av.) Ne, ne zaradi tega, mislim, da so bolj... Mislim, da imajo večje obzorje... A izbeglice? Izbeglice pa stran!«

ANDO, FDV: »Stanje pri nas je podobno, kot v Nemčiji. Do beguncev imamo podoben odnos. Mislim, da je to čisto možno. Glede tujcev nisem opredeljen.«

DAMJAN, pedagoška: »Mislim, da bo to hitro prišlo v Ljubljano, ker nam begunci odžirajo (Avtomobile, op. nekdo zraven)... veliko stvari. Ena teh stvari je tudi ta, da se lahko vpisujejo na nekatere fakultete in jim

je omogočeno opravljanje izpitov. Slovenske dijake se pa selekcionira, omejuje, morajo delati zaključne izpite, mature, sprejemne... Od oktobra sem delal z begunci. Najprej smo vozili samo otroke na izlete, zdaj so mi pa prerasli čez glavo. Mislim, da jih je treba pospraviti. Jasno se je izkazalo, da so ekonomski emigranti. Če greš na Vič, recimo. Ko so bili hrvaški begunci, ni bilo med njimi niti enega vojaškega obveznika. Zdaj pa SO tam in se ukvarjajo s prostitucijo, zvečer, ko grejo v mesto, mislim, stopnja kriminala je ful narasla, skratka, te ljudi je treba popucati in čim prej na vlak in kamorkoli drugam.»

RAMBO, ekonombrutz: »Do izgrediv bo prišlo. Odnos do tujcev: odvisno od kod so in kakšni so. Če so v redu, v redu... Če pa prosjačijo, izkoriščajo položaj, potem pa ni dobro.«

ANDREJ, Socialna: »Mislim, da se Ro-stock ne more ponoviti, usaj ne v tako ekstremni obliki, kot so napadi nanje, požiganje domov, napadi na policijo... Pojavlja pa se zelo velika nestrpnost, zaradi tolikšnega števila beguncev, zaradi tega, kar se je zgodilo med vojno... Niti nisem tako zelo strpen do njih, ampak, da pa bi počel karkoli takega, kar se enači s skrajnim nacionalizmom, to pa sploh ne. Za nekatere niso niti pravi tujci, ker prihajajo iz Jugoslavije... Zame SO tujci, da pa bi jih zaradi tega preganjal, to pa ne...«

KERŠ, ALU, bruc: »Mislim, da se ti dogodki ne bojo ponovili. Lahko bi se pa. Zdajle še ne, ampak čez kakšno leto, po moje... Odnos do tujcev? Kakor se vzame. Čisto odvisno od človeka.«

GREGA, FF: »Možnosti so, čeprav kaj preveč ne verjamem v to. Ko bo šlo nam tako slabo, da bomo to še bolj občutili, kot občutili, bo to več ali manj normalna reakcija. To ni šovinizem, to je bolj občutek odžiranja. Tujci me osebno ne motijo.«

ŠERIF, pravo: »Nemčija bi se lahko ponovila v Ljubljani, če bi bili Slovenci dovolj zavedni in bi se zavedali svoje nacionalne ogroženosti. Zaenkrat ta stvar sicer še ni pereča, morda še deset let ne bo. Samo potem pa se bo zgodilo tisto, kar se je dogajalo vedno: ko so potrkali pri sosedu, sem molčal, ko so potrkali pri meni, je bilo že prepozno. Glede beguncev mislim, da bi jih lahko pri nas

tolerirali, seveda pod pogojem, da bojo, ko bo vojne konec, nekoč, morda, šli domov. S tem, da je treba, seveda, poskrbeti, da se ne bi povečal kriminal, da ni beračenja naokoli in da ne bi bilo, kako naj rečem, razplojevanja z avtohtonim domačim prebivalstvom. Drugače pa je jasno, da je Slovenija predvsem slovenska dežela in zato je treba predvsem poskrbeti za Slovence, kot vse razvite države najprej poskrbijo za sebe, za svoj narod, potem pa še za druge. Torej, ko bodo vsi Slovenci zaposleni, ko bodo vsi Slovenci imeli ustrezna stanovanja, potem lahko poskrbimo še za druge.«

COBRA, elektrobruc: »Mislim, da se bo to tudi pri nas pojavilo. Izbeglice, nisem ravno njihov najboljši prijatelj.«

Teh nekaj pogovorov ne moremo označiti za slovensko javno mnenje, ampak vsaj približno sliko. Kaj naj si človek misli ob tem, presodite sami. Vsekakor je opazno to, kar sem že v uvodu nakladal. Sami smo se v drek potunkali in zdaj ni čisto jasno, če bomo lahko zlezli iz njega. Do dna drekjame še nismo prišli, bog ve, kako je globok tale šit, v katerega tone. Tako. Dost vas mam, zdaj grem pa spat. Zima bo še dolga...

Vaš E.Z. Maček
Foto: Toni Laznik

POPRAVEK

V prejšnji številki se nam je v intervjuju z Iztokom Mirošičem primečila neljuba napaka. Med primorske občine smo pomotoma uvrstili Cerknico, izpustili pa Ilirsko Bistrico. Za napako se opravičujemo.

KDO BO PLAČAL 2000 DOLARJEV

Študentov iz Srbije in Črne gore ni

»Z dnevom osamosvojitve, petindvajsetega junija lani, je začela mlada država Slovenija urejati odnose z republikami bivše Jugoslavije na način, kot ga ureja z drugimi tujimi državami,« nam je na ministrstvu za šolstvo in šport povedal Janez Krek, svetovalec za stike z javnostjo. Vendar pa so se postopki za vpis na univerzo začeli že pred osamosvojitvijo, zato so se na ministrstvu za šolstvo in šport odločili, da bodo tiste študente, ki so se že vpisali v iztekajoče šolsko leto 1991/92, pustili, da bodo to študijsko leto dokončali. Sicer pa se bo vpisovanje hrvaških študentov na slovenske fakultete uredilo na podlagi reciprocitete. Iz tako imenovane Zvezne republike Jugoslavije ali Srbije in Črne gore študentov dejansko ni, izjema je le nekaj Albancev s Kosova. Z Makedonijo so v teku dogovori o sklenitvi sporazuma o sodelovanju na področju šolstva, sporazum pa bo podoben sistemu, ki ga je Slovenija sklenila s Hrvaško. Podobni pogovori potekajo tudi z vlado Bosne in Hercegovine, vendar pa zaradi vojne ni mogoče napovedati, kdaj bodo sporazum podpisali. Sicer pa število kandidatov iz republik bivše Jugoslavije, ki naj bi se letos vpisali na slovenske fakultete, ni veliko. Mnogi izmed njih bodo morali opravljati še diferencialne izpite, tako da se bo sedanje število najverjetneje razpolovilo. »Višina šolnine je odvisna od posameznih fakultet, vendar pa je jasno, da študentje begunci iz republik nekdanje Jugoslavije sami šolnine ne bodo mogli plačati,« je poudaril Janez Krek. Zato bodo za plačevanje stroškov šolanja poskušali pridobiti določene organizacije iz tujih držav. Univerzam pa je prepuščeno, da

ŠOLNINE?

To se seveda sprašujejo mnogi študentje-begunci, ki so s pobegom iz mlade in krvave države Bosne in Hercegovine uspeli ohraniti celo glavo na svojih ramenih. Mnogi med njimi bi študij radi nadaljevali pri nas, vendar je to onemogočeno iz več razlogov. Tako se (prvič) razvrščajo v isto skupino kot drugi tuji študentje, ki morajo za šolanje na slovenskih univerzah plačati od 1500 do 2000 dolarjev šolnine; in (drugič) v Ljubljani še vedno ni odprto bosansko veleposlaništvo, ki bi lahko reševalo pereč problem visokošolskega izobraževanja.

ugotovijo in selekcionirajo, kdo od tujih državljanov je primeren za študij. Vključevanje tujcev v visokošolski študij

Vlada republike Slovenije je na svoji seji 10.9. sprejela načelno stališče do vključevanja tujcev v visokošolski študij v republiki Sloveniji. Istega dne je bil v Ljubljani podpisan tudi protokol o sodelovanju republike Slovenije in Hrvaške pri urejanju nekaterih problemov na področju šolstva. Na tej osnovi je sedaj regulirano vključevanje tujcev v visokošolski študij. Pri tem velja, da se tuji državljani vključujejo v visokošolski študij v republiki Sloveniji pod pogoji, določenimi z zakonom, sklepi univerz in visokošolskih organizacij in skladno z meddržavnimi sporazumi. Tako se do sprejema novih meril za vpis tujih študentov, ki so v pripravi, upošteva dosedANJI postopek vključevanja tujcev v visokošolski študij. Prav tako je bilo sklenjeno, da tisti, ki nimajo ureje-

nega stalnega prebivališča v Sloveniji, plačujejo šolnino, če ni drugače urejeno z meddržavnimi sporazumi. Pomemben je podatek, da se v razpisano število študijskih mest vključujejo le tujci, ki imajo v republiki Sloveniji stalno prebivališče. Medtem pa lahko tujci, državljani bivših republik Jugoslavije, ki so v študijskem letu 1991/92 že imeli status študenta na ljubljanski ali mariborski univerzi, dokončajo študij pod pogoji, ki so veljali ob vpisu. Državljanom republike Hrvaške, ki so se do 28.3. letos prijavili na razpis za vpis v začetni letnik v študijskem letu 1992/93 in izpolnjujejo vpisne pogoje, se na osnovi meddržavnega protokola ob načelu reciprocitete ne zaračunava šolnine. Tistim državljanom republike Bosne in Hercegovine ter republike Makedonije, ki so se do 28.3. prijavili na razpis za vpis v začetni letnik v študijskem letu 1992/93, in izpolnjujejo vpisne pogoje, se do sklenitve meddržavnih sporazumov ne zaračunava šolnine. Ta določila pa seveda ne urejajo vključevanja oseb s statusom začasnih beguncev v visokošolski študij. Visokošolskim organizacijam zato ministrstvo za šolstvo in šport priporoča, da takšne vloge obravnavajo individualno. V primeru, da bodo zagotovljena finančna sredstva (iz tujine, iz raznih fondacij ali v primeru samoplačnikov) bo te vloge moč reševati - ob izpolnjevanju siceršnjih vpisnih pogojev - po načelih, ki veljajo za vpisovanje tujcev.

Življenje, vredno 60 DEM!

»Pobegnili sem iz Brčkega, kjer je bilo ob začetku te krvave vojne 44 odstotkov prebivalcev Muslimanov, 28 Hrvatov, 18 Srbov ter deset odstotkov drugih nacionalnosti,« je začel svojo zgodbo Zijad Bećirevič, predsednik Zveze študentov na

univerzi v Sarajevu. Iz okupirane Bosne in Hercegovine je za pobeg z avtobusom moral plačati 60 DEM, v Ljubljano pa je prišel 23.4. letos. V prostorih Študentske organizacije Univerze v Ljubljani je odprl Center za aktivnosti sarajevske študentske zveze. Center sodeluje v različnih humanitarnih akcijah, komunicira s študentskimi organizacijami po svetu, prav tako pa vključuje begunske študente v prostovoljno delo po zbirnih centrih.

Sicer pa so se dogodki po prihodu v Ljubljano vrstili zelo hitro, saj je bil že 7. maja organiziran mirovni miting Mirna Bosna ter okrogla miza. Skupaj s kolegi iz ŠOU so študentje iz Bosne in Hercegovine zaprosili vodstvo slovenske televizije, da omogoči vsakodnevno predvajanje sarajevskega dnevnika ter njegovo ponavljanje, kar se je tudi uresničilo. Vsem študentskim organizacijam v Evropi so poslali pisma, v katerih jih prosijo, naj poskušajo vplivati na svoje vlade, da bi storile kaj konkretnega za ustavitv morije v Bosni in Hercegovini. Prav tako so skupaj s študenti iz Philadelphije v ZDA organizirali mirovni miting pod naslovom Stop the holocaust in Bosnia, ki je pritegnil precejšnjo pozornost medijev. Predvsem pa so ponosni na to, da je bilo po njihovi intervenciji iz obkoljene in srbizirane Banja Luke evakuiranih 250 tamkajšnjih študentov. Trenutno je v Sloveniji registriranih 78 študentov iz BiH, Zijad Bečirović pa meni, da jih je verjetno več kot sto. Nekaj jih živi v begunskih centrih, ostali pa pri sorodnikih in prijateljih.

In kako naprej?

»Že od našega prihoda naprej se pogajamo z ministrstvom za šolstvo in z univerzo ter poskušamo najti najboljšo rešitev, ki bi omogočila, da bi čimveč študentov beguncev iz BiH lahko začelo študirati na slovenskih fakultetah,« je poudaril Zijad Bečirović. Problem pa je

predvsem v tem, da lahko pregnanci študirajo na mariborski in ljubljanski univerzi le pod pogoji, ki veljajo za tuje študente. Ali povedano z drugimi besedami: enoletna šolnina na Univerzi v Ljubljani stane 1500 dolarjev za študij na družboslovnih fakultetah in 2000 dolarjev na tehničnih fakultetah. Zato Zijad Bečirović s sodelavci pri mednarodnih organizacijah išče možnosti za štipendiranje bosanskih študentov, ki naj bi znašale od 300 do 400 DEM.

Kdo bo plačal visoko šolnino, pa je seveda hamletovsko vprašanje, ki zahteva praktičen odgovor. Po besedah Zijada Bečirovića so do sedaj razmišljali o petih možnostih za plačevanje šolnine študentom beguncem. Po prvi varianti naj bi šolnino plačala slovenska država in podjetja, po drugi pa tuje države in podjetja. Obstaja seveda tudi možnost samoplačila, kar pa je v tej situaciji seveda neizvedljivo. Zato se intenzivno iščejo tuje humanitarne in študentske organizacije, ki bi bile pripravljene plačati šolnino. Tako so prišli na razgovore z bosanskimi študenti v Ljubljano predstavniki univerze v Frankfurtu, pričakujejo pa tudi predstavnike drugih evropskih univerz.

Ključna stvar, ki bi lahko rešila pereč problem tako osnovnošolskega kot visokošolskega izobraževanja, pa je odprtje bosanskega veleposlaništva v Ljubljani. Kot kaže, pa tega še nekaj časa ne bo, zato se bodo morali bosanski študentje s problemi soočiti kar sami. Vendar pa je Zijad Bečirović ogorčen in ostro zameri bosansko ministru za šolstvo, dr. Nikoli Kovaču, ker je tako brezbrizen do problematike šolanja državljanov Bosne in Hercegovine v drugih državah. Meni, da bi lahko odgovorili vsaj v primeru Hrvaške, kjer je ministrstvo za šolstvo in šport odločilo, da lahko na njihovih fakultetah študirajo samo hrvaški državljani. »Obstaja tudi možnost,

ki jo je predlagal namestnik slovenskega ministra za šolstvo in šport, dr. Pavel Zgaga. Slovenska država naj bi podelila štipendije bosanskim študentom, vendar naj bi jih dobili le najbolj nadarjeni,« je dejal Zijad Bečirović. Mlad, izobražen kader je državi v nastajanju, kot je BiH, več kot potreben.

Kakšna pa je starostna in izobrazbena sestava študentskih pregnancev iz BiH? V prve letnike je bilo v njihovi matični državi vpisanih 26 študentov, v druge 16, tretje 15, četrte 17 in v peti letnik dva študenta medicine. Od skupno 78 bosanskih študentov jih je hodilo 15 na strojno, 11 na ekonomsko ter po 7 na medicinsko in elektrotehnično fakulteto. Štirje so hodili na stomatologijo in pedagoško akademijo, ostale fakultete pa so bile zastopane le z enim ali dvema študentoma.

Klic na pomoč

Seveda pa niso mogli vsi študenti iz okupirane ter krvave Bosne in Hercegovine pravočasno pobegniti. Eden izmed njih je bil tudi 23-letni Peter Kostić, pripadnik bosanske armade. Pred kratkim mu je v Kladeni pri Tuzli dum-dum metek razcefral nogo in sedaj leži v ljubljanskem Kliničnem centru. Če ne bo dovolj denarja za operacijo, mu bodo nogo amputirali. Študentska organizacija univerze je že nakazala 50.000 tolarjev in poziva vse, ki bi radi storili enako, da nakažejo denar na žiro račun 50100-678-47303. Seveda pa se ob tem tragičnem dogodku postavlja vprašanje, kaj je več vredno: denar ali noga triindvajsetletnika? In ali niso vojni ranjenci upravičeni do brezplačne pomoči? Očitno je le to, da smo navkljub bombastičnim napovedim Slovenci še precej daleč od pravne in demokratične države na vseh področjih.

Domen Rant

EVROPSKA DIJAŠKA ORGANIZACIJA BO ODSLEJ ŠIRŠA IN MOČNEJŠA

Da Irska »teži«, vsekakor drži. Stvari se zakomplicirajo, že ko hočeš pridobiti irsko vizo. Prošnjo je potrebno oddati najmanj tri tedne pred odhodom, če zamudiš kak dan, se lahko že vnaprej obrišeš pod nosom.

Zdunajske ambasade namreč pošljejo vso dokumentacijo v Dublin in tako ti kot oni čakate odgovor. Ko se te končno usmilijo in odgovor dobiš, lahko kaj kmalu ugotoviš, da je bil ves tvoj trud zaman. Velika Britanija in Irska imata namreč isti zračni prostor, zato se za kontrolo vize, vredne 90 ATS, nihče ne zmeni. Torej, v času, ki ga porabiš za pridobitev vize, je bolj koristno poslati kak telefaks na londonsko letališče in ugotoviti, da je karta iz Londona do Dublina več kot polovico cenejša, če jo kupiš kar neposredno v Angliji kot pa preko Adrije.

Ob prihodu v Dublin, kjer je že bila zbrana »evropska mlada elita«, je bilo potrebno najprej razčistiti, kje Slovenija je in prepričati nekatere, da nisva begunca. Šele po uvodnem predavanju o tem, kje in kaj je Slovenija, ter o politični situaciji, se je konferenca o delovanju evropskih dijaških organizacij pravzaprav začela.

Zaradi slabih PTT zvez med Irsko in Slovenijo pred odhodom nisva mogla dobiti telefaksa, zato sva vse najpodrobnejše informacije dobila šele na kraju samem. Že lansko leto smo predstavniki nečlanic Evropske skupnosti v Salzburgu ustanovili evropsko dijaško organizacijo European Pupils' Union, s sedežem na Dunaju. Članstvo so takrat podpisale: Avstrija, Ciper, Grčija, Slovenija in Švedska, Italija in Madžarska pa sta zaradi ne najboljše organiziranosti lahko postali le opazovalki. In ko je Evropa 12 odkrila, da na tem področju »zaostaja«, ker še nima meddržavne dijaške zveze, je takoj poskušala ukrepati. Na silo je hotela ustanoviti svojo organizacijo, po dolgem premišljanju pa se le odločila, da se poskuša enostavno združiti z že obstoječo organizacijo in tako zaobseči celo Evropo.

Debata se je najprej vrtela okoli vedno perečih dijaških problemov (cena šolanja, ocenjevanje, zdravstveno varstvo...), nato pa predvsem o organiziranosti dijakov posameznih držav. V večini zahodnoevropskih držav so dijaki organizirani na političnem nivoju, ne vedo pa, kako bi pripravili nadstrankarsko delovanje, kot npr. v Sloveniji. Po tem, ko sva razložila delovanje našega sistema in vse o statutu, so vsi prisotni predlagali, da verzijo statuta nove evropske dijaške organizacije pripravimo v Sloveniji, ostali pa skušajo najti drugačen način delovanja, strmeč k našemu modelu, in rešitev za najlažjo in najboljšo vključitev v novo evropsko dijaško organizacijo ter pripravo statuta. Dokončna odločitev o delovanju in sprejem vseh aktov pa naj bi padla jeseni, verjetno v Franciji, po sestanku že obstoječe European Pupils Union v Avstriji.

V prostem času, ki ga je bilo zelo malo, sva se veliko pogovarjala in izvedela nekaj zanimivih stvari o evropskih dijakih in politiki njihovih držav, predvsem pa naju je zanimala Irska in njeni prebivalci. Bila sva presenečena, da kljub njihovi samozvesti in ponosu, le 10% Ircev zna (ne pa tudi uporablja) irski jezik. V šolah in po domovih se govori angleško in če jim to omeniš kot napako, ki jo dela ta narod, so takoj užaljeni, tako da si tega raje ne privoščiš več. Sicer pa nama je uspelo ugotoviti, da je Irska dokaj revna dežela, ljudje in njihove navade pa zelo spominjajo na Češko. Povsod so postavljene pivnice s petnajstimi vrstami piva, v

vsakem naselju stoji cerkev (če ni dovolj denarja, postavijo pa kar barako in nanjo pritrdijo križ), mesta niso ravno čista. Ljudje so zelo prijazni, baje so le pozimi tečni, ker ne vidijo sonca po več tednov. Sedaj, poleti, pa se kljub UVA, UVB... žarkom na vso moč obračajo k soncu. Hvala bogu, ki je, če ne drugje, na Irskem, imajo dovolj vode, kjer se prijetno ohlajajo.

Po napornih dveh dneh razpravljanja in pridobivanja novih informacij sva se na poti domov z angleškimi dijaki ustavila za dva dni še v Londonu. Sestati bi se morala s predsednikom angleškega Mladinskega sveta (British Youth Council - BYC) Bernardom Donoughejem, vendar sva se zaradi njegove odsotnosti morala pogovoriti s predstavniki angleških dijakov. Izmenjala sva izkušnje o možnostih delovanja Zveze dijakov Slovenije v Mladinskem svetu Slovenije ter jim razložila v zroke za odstop naše organizacije iz MSS. Predstavniki Anglije so nama razložili, kako deluje BYC in katere organizacije vključuje. Razložili so nama, da tudi v Veliki Britaniji dijaki niso organizirani stanovsko, le v okviru študentskih zvez ali političnih organizacij.

Bila sva tudi gosta pri veleposlaniku Republike Slovenije v Londonu g. Matjažu Šinkovcu, kjer sva izvedela ogromno o problemih mladih ljudi v Londonu in veliko o prvih korakih slovenske diplomacije v Londonu.

Alenka Kunaver
Matjaž Tavčar

ŠTUDIJ V TUJINI - LASTNA REŽIJA

Marsikateri študent, ki je razočaran nad domačo univerzo, se v iskanju boljše izobrazbe odloči za pot v tujino. Za tako pot se odloči tudi mnogo dijakov, ki se niso uspeli vpisati na domačo univerzo, ali pa imajo občutek, da se bodo z diplomo tuje univerze lažje uveljavili.

Vuredništvu Tribune smo se odločili, da raziščemo, kako torej ta študij v tujini poteka. Poizkusili smo tudi izvedeti, koliko slovenskih državljanov trenutno študira v tujini.

Že v Mednarodni pisarni Študentske organizacije Univerze v Ljubljani so nam nakazali, da se naš namen ne bo uresničil. Tudi na vseh mogočih ministrstvih in drugih naslovih, ki si jih lahko predstavljate, smo dobili povsem enake odgovore.

Pa si jih pogledjmo pobliže: Vsak posameznik, ki hoče študirati v tujini, si mora vse

organizirati sam. Pozanimati se mora za pogoje, ki jih imajo tuje univerze za tujce. Preskrbeti si mora stanovanje in plačati celoten študij. Ne obstaja nobena agencija, ki bi pomagala pri odločitvi za študij v tujini, nikakršna organizacija torej.

Nekaj sporazumov s tujimi univerzami je za podiplomski študij, za dodiplomski študij pa samo v primeru reciprocitete. Vendar v teh primerih le za dobo največ do enega leta.

Koliko naših državljanov študira zunaj naših meja. nam tudi ni uspelo ugotoviti. Takih podatkov nikjer nimajo; nemogoče jih je zbrati, ker je vsak odhod v tujino v režiji vsakega posameznika.

V prihodnosti se nam sicer obeta nekaj več reda in organiziranosti tudi na tem področju. V Evropski skupnosti je izmenjava študentov na visokem nivoju. Po izjavah vseh, s katerimi smo se pogovarjali, smo zaenkrat še zunaj teh tokov.

Tomaž Kovšca

ŠTUDENTSKI ŠPORT

Program športnih aktivnosti bo izšel v biltenu, ki ga bo prejel vsak študent
Študentska organizacija univerze - Enota za šport je prevzela organizacijo športnih interesnih dejavnosti za študente. Program športnih dejavnosti bo izšel v biltenu, ki ga prav tako pripravlja Enota za šport pri ŠOU, in ga bo ob začetku novega študijskega leta prejel vsak študent Univerze v Ljubljani. Lahko rečemo, da se nam v študijskem letu, ki je pred nami, obeta bogato športno življenje.

Program zajema redne vsakodnevne dejavnosti (ponujenih je 31 različnih športnih panog), izobraževalne dejavnosti (razpisani tečaji v 8 različnih panogah); tekmovalni šport zajema lige v treh panogah, univerzitetna prvenstva v 14 panogah, srečanja z Univerzo Maribor v 8 panogah in informativna dejavnost - obveščanje študentov o popustih pri možnostih za aktivno vadbo, popustih pri nakupu rekvizitov in pri ogledu vrhunskih športnih prireditev.

Največji problem so prostori (en sam športni objekt), ki ga začasno rešujejo z najemanjem dvoran, telovadnic in ostalih objektov, ki se nahajajo v bližini študentskih domov.

Dobra stran najemanja prostorov so za študente ugodni večerni termini in odsotnost skrbi za vzdrževanje objektov, slaba stran pa visoke najemnine. Sistemsko rešitev bi predstavljalo pokrivanje najemnin za potrebe študentskega športa s strani Ministrstva za šolstvo in šport RS.

Za potrebe študentskih interesnih dejavnosti je v letošnjem študijskem letu najetih 152 ur tedensko, kar je za 45 odstotkov več kot v lanskem letu. Glede na to v Enoti za šport pričakujejo tudi ustrezen dvig udeležbe pri športnointeresnih dejavnostih.

PREGLED PONUDBE

Program ponuja naslednje panoge: alpsko smučanje, smučarski tek, atletiko, aktivnosti v naravi, aerobika, borilne veščine (judo, boks, karate), plavanje, tenis, odbojka, fitness, ritmika, potapljanje, yoga, namizni tenis, nogomet, badminton, triatlon, sabljanje, ples, košarka, jahanje, streljanje, kajak-kanu, veslanje, squash, stretching, jazz balet, kolesarjenje, šah, orientacijski tek.

Organizaciji univerzitenih prvenstev, ki poteka po že ustaljenih običajih (10 panog), so dodana še tekmovanja v orientacijskem teku, atletskem troboju, snowboardu, gorskimi kolesi in odbojki na mivki.

Organizirana bodo tekmovanja univerz iz prostora Alpe-Jadran in FISU tekmovanja. Reprezentantje Univerze v Ljubljani bodo odšli na različna FISU tekmovanja (kros - Pariz, odbojka - Košice, košarka - Zagreb...). Tradicionalno pa je že športno srečanje z Univerzo Maribor, ki je nekakšno neuradno državno študentsko prvenstvo.

Nadalje bodo organizirani tečaji smučanja, tenisa, plavanja, jahanja, plesa, potapljanja, kajak-kanuja, gornišva. Pripravljajo pa se tudi smučarski izleti, turna smučanja, zimovanja in letovanja, obogatena s športnimi vsebinami.

Glede na različno motiviranost študentk in študentov so programi ločeni glede na spol. Za dekleta je v programu poleg ustaljene ponudbe še specifična: ples, jazz balet, stretching, aerobika..., vadbo vodijo vaditeljice. Moški program je homogeniziran glede zahtevnosti znanja. Skupine so deljene na

začetne, nadaljevalne in rekreativno-tekmovalne.

Postopki, metode dela in organizacijski prijemi so prilagojeni spolu. Najpomembnejša pa je pestrost izbire športnih panog, ugodni termini, dejavnosti pa ne bodo zamrle niti med semestralnimi počitnicami in med izpitnimi obdobji (junij, september).

Strokovni vodje posameznih panog so strokovnjaki s posameznih področij iz vrst predavateljev športne vzgoje po fakultetah, profesorjev športne vzgoje - specialistov za določene panoge in uspešnih trenerjev po klubih. Vaditelji so prav tako športno izobraženi. V programu sodeluje preko 50 zunanjih sodelavcev.

Na koncu vam lahko svetujemo samo: bilten v roke in veselo na vadbo!

Tomaž Kovšca

Uredništvo Tribune se g. Dragu Balenu, vodju izvedbe programa - Enota za šport, najlepše zahvaljuje za obilico podatkov, s katerimi nam je postregel v svojem članku in iz katerega smo črpali snov za ta članek.

EVRO-EUROPE

V Franciji se je v začetku septembra začelo slabo, deževno vreme in ravno takrat se je začela tudi Youth Europeans Summer University, petdnevno razpravljanje o t.i. Združeni Evropi, pod naslovom »Europe now!«.

Vsa stvar se je dogajala v mestecu Port D'Albert, okrog 40 km od španske meje. Francoze je atlantski zrak še posebej navdihnil in tako so na vseh predavanjih in okroglih mizah, na trenutke prav poetično, opevali »Evropo«. Konferenco je otvoril g. Jacques Delors, sicer pa se poleg uvoda enega od francoskih funkcionarjev prvi dan ni zgodilo nič pretresljivega.

Naslednji dnevi so bili mnogo bolj burni. Našlo se je nekaj Francozov, ki niso zastopali stališč Združene Evrope in vodilnim na okroglih mizah očitali poslabšanje socialnega položaja Francije. Tudi predstavniki nemške delegacije so dali vedeti, da niso posebno zagreti za združevanje. Ker pa je bila večina »za«, so »upornike« kaj kmalu zaustavili in mirno nadaljevali debate o pomenu in prednostih Evrope 12. G. Jean Francois - Poncet, predsednik Evropskega gibanja v Franciji, je na vprašanje, kaj je nova Evropa sploh že prinesla svojim članicam, odgovoril, da je npr. Španija, ki je bila prej

dosti zaprta država, dobila orgomno novih trgovin, kjer prodajajo robo dobrih znamk, poleg tega pa se je tudi lažje pogovarjati z ostalimi partnerji, če nastopiš kot celota.

Na srečanju smo se dotaknili tudi perečega vprašanja o Jugoslaviji. Veliko Francozov npr. sploh ne ve, kje sta Hrvaška in Slovenija in so uganjevali, če sta morda bili del Bolgarije. Ko smo razčistili nekatere geografske pojme, je imel predavanje g. Dušan Sidjanski, prof. na inštitutu v Ženevi. Poudaril je, da bo bivša Jugoslavija morala živeti v nekakšni konfederaciji. Hrvatje so takoj razložili, da je to nemogoče, slovenska delegacija pa je te misli previdno podprla, saj bo verjetno res potrebno sodelovati z vsemi republikami, če ne drugače, na trgovskem področju. Sicer pa »Evropo« to vprašanje ni ravno zanimalo, zato smo razpravo kaj hitro zaključili.

Srečanje se je zaključilo s pobiranjem evropskih balonov in zastav, ki jih je bilo tam kar precej. Na poti domov je bilo videti ob cesti kar nekaj protireklam, predvsem zato, ker se »v vrhu« ne ukvarjajo dovolj s kmeti in agroživilstvom. Sicer pa, počakajmo na 20. september, ko se bodo Francozi odločali o tem, ali so za Evropo, kakršno jim jo ponujajo, ali ne.

*Alenka Kunaver
Polona Peček*

CENEJŠA PREHRANA ZA ŠTUDENTE

	Ekonomska cena	Cena bona
AAA - FER	220,00	80,00
AGROBAR (Bloteh.)	220,00	65,00
ČRNUČE	300,00	140,00
DAJ-DAM	265,00	70,00
DUAŠ. DOMOVI VIČ	210,00	50,00
EUROVAL	250,00	85,00
ICA	280,00	95,00
IJS - Jadranska	220,00	80,00
KATRCA (Ilirija)	280,00	135,00
KORA BAR	350,00	175,00
KOTNIK (FAGG)	200,00	50,00
INTERMARKET	250,00	95,00
KLASJE	270,00	75,00
LJUBLJANA	260,00	80,00
MAXIMARKET	300,00	115,00
NOVI MARN	290,00	120,00
OJSTRICA CELJE	200,00	60,00
PARMA	230,00	90,00
PINKI	260,00	90,00
RESTA	250,00	70,00
VIČ	260,00	105,00
POD VRBO	250,00	95,00
ŽEL. GOSP. (DD)	210,00	70,00

Delovni čas blagajne na Kersnikovi 4: 7.00 - 12.45; 13.30 - 19.00.

V oktobru lahko kupite največ 20 bonov. Dober tek!

ODPIRAJO SE GLEDALIŠKA VRATA...

Ljubljanska gledališča ponujajo svojim abonentom raznovrsten program po relativno ugodnih cenah. Izbira seveda ostaja gledalcem, pri tem pa bo pomembno vlogo odigralo finančno stanje. Zato vam v Tribuni ponujamo izbor najcenejših abonmajev. Odločitev je vaša...

Jesen je tisti letni čas, ko se med drugim odprejo tudi vrata slovenskih gledališč. Letos je ponudba še pestrejša kot prejšnja leta, to pa je povezano z vedno bolj upadajočim številom abonentov in gledalcev nasplah. Padec standarda in vedno tanjše denarnice so naredile svoje tudi na področju umetnosti. Položaj gledališč je letos še toliko slabši, ker ljubljanska mestna vlada še vedno ni odobrila proračuna za prihodnje leto, kar prevedeno v preprost jezik pomeni, da se gledališča vse dotlej, ko bo proračun vendarle sprejet, financirajo vsako po svoje. Kakor se pač znajdejo. Tako niti ni tako presenetljivo, da so morali celo člani ljubljanske Drame kostumirani na ljubljanske ulice »loviti«¹ potencialne abonente, kar bi bilo še pred kakim letom povsem nemogoče. Mimogrede pa je le treba povedati, da vsa gledališča pred začetkom nove sezone mučijo tudi notranji organizacijski problemi. Vsi skupaj namreč iščejo primerneža človeka za isto funkcijo - umetniškega vodjo. Z odhodom Toneta Partljiča na novo službeno mesto v Maribor je namreč nastala velika praznina, saj je Partljič tako ali drugače sodeloval pri vseh ljubljanskih gledališčih. Pa pustimo te težave, ki jih bodo morala gledališča razrešiti sama, saj namen tega članka ni opozarjati na slabosti, temveč informirati predvsem študentsko populacijo o možnostih nakupa abonmajev za novo gledališko sezono, zato pojdemo po vrsti:

Drama - v abonmajsko ponudbo je letos vključenih šest predstav, od tega pet v Drami in ena na velikem odru Cankarjevega doma. Prva bo na vrsti opevani in večkrat preloženi mega produkt *Radka Polića* in *Dušana Jovanoviča* **Kralj Lear** v Cankarjevem domu. Premiera bo predvidoma 4. oktobra. Sledile pa bodo premiere *Gregorja Strniš* **Schnitzlerjev Anatol**, *Zdravnik* po sili francoskega komediografa *Moliera*, **Don Juan** ali *ljubezen do geometrije* *Maxa Frischa* in ob koncu sezone še *Fričov Ples* v avgustu. Ob tem bodo dejavni tudi v Mali dramii, v kateri obljublajo tri premierne

uprizoritve za izven. Študentom sta kot običajno na voljo dva abonmaja I in II, seveda pa se lahko vpišejo tudi v katerikoli drugi abonma. Vpisovanje študentov s potrjenim indeksom bo do 5. do 17. oktobra v vpisni pisarni na Cankarjevi ulici. Najcenejši abonma stane 1350 tolarjev, z že vračunanim 50- odstotnim popustom.

Opera in balet - *Krpanova kobilica*, *Turandot* in *Ariadna na Naksosu* v opernem delu ter *Molitveni stroj* *Noordung* in *Macbeth* v baletnem delu so vsi v ceno abonmaja. Posebnih študentskih abonmajev ni, zato pa študentom priznajo 50-odstotni popust. Žal oktobrskih cen ob našem obisku še niso izračunali, bodo pa najbrž nekaj višje. Do sedaj je za študente najcenejši abonma (že všteti popust) stal 750 tolarjev za sedež na galeriji. Vpis bo potekal v istem času in na istem mestu kot vpis v Dramo.

Mestno gledališče - Po svoji tradiciji so tudi letos v MGL pripravili raznovrsten program, ki bo lahko zadovoljil vsakogar. V abonma so letos vključili kar sedem predstav, kar je največ izmed vseh ljubljanskih gledališč. Ob *Kralju Learu* v Cankarjevem domu (v koprodukciji z Dramo in Cankarjevim domom), bodo v lastni dvorani uprizorili *Hrup za odrom* (komedija), *Kaj pa Leonardo* (slovenska noviteta *Edvina Flisarja*), *Čehovega Platona* (drama), *Golbergove variacije* (satira), *Molierov Amfion* (komedija) ter za dodatek na malem

odru (samo za izven) *Kliniko Tivoli d.o.o.* Študentske abonmaje bodo vpisovali še od 1. do vključno 9. oktobra v informacijski pisarni med 10. in 12. uro. Obljublajo, da jih bodo prodajali po dostopnih cenah med 700 in 1000 tolarji, zato ste vabljeni k vpisu.

Šentjakobsko gledališče - V abonma je vključenih pet gledaliških predstav, med njimi izstopata zlasti priredba znamenitega *Dumasovega romana o Treh mušketirjih* v priredbi in režiji *Andreja Stojana* in *Levstikov Martin Krpan* v režiji *Aleša Jana*. To sta dve klasični deli, ki bi jih moral poznati in videti vsak

Slovenec. Resda je Šentjakobsko gledališče amatersko, kar pa ima za prednost, da lahko nudi svojim gledalcem pristen ljudski odnos med igralci in obiskovalci. Kakšen odnos je dandanes že prava redkost, izhaja pa iz tega, da so vsi igralci le »ljubiteljsko«² in torej igrajo s srcem in ne zgolj zaradi denarja. Še posebno ugodne so tudi cene abonmajev, saj najcenejši abonma za študente stane le 375 tolarjev, kar je izdelek, ki ga prenese še tako obubožan študentski žep.

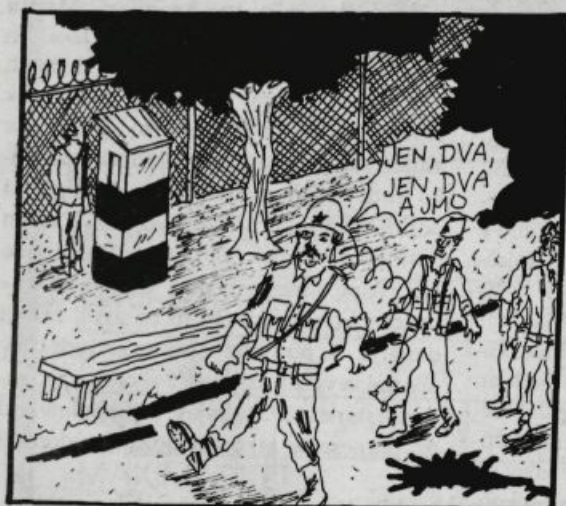
Mladinsko gledališče - Člani mladinskega gledališča vabijo k vpisu ali obnovitvi članstva v klubu SMG. Cena letne članarine za študente je 1500 tolarjev, za vse ostale pa 2000 tolarjev. Vpis bo še cel oktober v galeriji SMG. Letošnji člani kluba pa imajo še to ugodnost, da lahko svoje članstvo do konca sezone obnovijo po polovični ceni.

Seveda bo v Ljubljani še kar nekaj drugih prav tako zanimivih gledaliških dogodkov - predstave raznih eksperimentalnih skupin in upajmo tudi kaka gostovanja, taka kot na primer mariborske Drame z *Dogodkom v mestu Gogi*. Vse to namreč postavlja Ljubljano v vlogo kulturne metropole, kar si na koncu koncev tudi služi, mar ne?

Marko Hribar

Balkanski BLUES

.. NITKO NEČE DA VAS
BIJE ... SLOBODNO.

Balkanski BLUES

.. NITKO NEĆE DA VAS
BIJE... SLOBODNO.

POPOLDNE PRIDE EKIPE
RTV BEOGRAD

ZADNJI DNEVI RAJA

NEPOZABNA
AMAZONSKA PUSTOLOVŠČINA
JOHNA McTIERNANA

Sean Connery

Lorraine Bracco

**Columbia
Pictures**

Premiera
v
Ljubljani,
1. oktobra

&
**MLADINA
FILM**

Tudi David Cronenberg je v mladosti hotel postati pisatelj. Pisal je znanstveno fantastiko, ki je bila vedno zavržena. Preusmeril se je na film, prvi rezultati konec šestdesetih (Stereo, Crimes of the Future). Njegov prvi hit so bili Scanners, sledili sta obe Muhi (The Fly 1 in 2) ter Dead Ringers. Klasika.

Knjiga *Naked Lunch* je prav tako klasika. Gre za bolj ali manj dolge fragmente teksta, ki jih je Burroughs pisal med svojim narkomanskim stažem in uredil med odvajanjem od droge na pobudo svojih beatniških kolegov Jacka Kerouaca in Allena Ginsberga. V knjigi postavi na ogled svoj privatni apokaliptično-politični homoseksualno-narkomanski bestiarij. Spoznajte dr. Benwaya, manipulatorja in koordinatorja simbolnih sistemov, eksperta za vse faze zasliševanja, pranja možganov in nadzora. Oglejte si dekadentno Interzono, T.D. (totalno demoralizirano) Annexio in republiko Freeland, kjer vlada svobodna ljubezen in stalno kopanje in kjer so prebivalci prilagojeni, iskreni, tolerantni in čisti. Okusite užitek kokaina v možganih in slast homoseksualnih orgij. To je šele začetek.

Cel Burroughsov opus se je dolgo upiral vizualizaciji. In se še vedno uspešno upira, kajti zaenkrat sta na voljo samo dve možnosti. Burroughsovo besedo položiš nespremenjeno v usta svojega junaka, ki ni nič drugega kot Burroughsov alter ego

GOLO KOSILO (NAKED LUNCH)

Produkcija: Jeremy Thomas, Gabriella Martinelli.

Scenarij: David Cronenberg.

Režija: David Cronenberg.

Fotografija: Peter Suschitzky.

Glasba: Howard Shore.

Posebni efekti: CWI Company.

Igrajo: Peter Weller, Judy Davis, Ian Holm, Julian Sands, Roy Scheider.

Definitivni kandidat za kult leta. Z razlogom. Ne samo enim, temveč štirimi: William S. Burroughs, David Cronenberg, Naked Lunch - the book in Naked Lunch - the movie. Prva dva zahtevata kratek zgodovinski ekskurz, druga dva pa primerjavo, katere hrbtenica je razmerje črka/podoba oz. literatura/film.

Če začnemo na začetku, imamo najprej pisca knjige, Billa Burroughsa. Rojen 1914, St. Louis, Missouri. V mladih letih hotel biti pisatelj, ker so pisatelji bogati in slavni. Študiral antropologijo na Harvardu. Pri tridesetih začel z aktivno službo v industriji kot full-time junkie. Upokojitev pri petinštiridesetih, vmes poizkusil vse mogoče droge, obstoječe in neobstoječe, ter zamenjal vrsto stalnih naslovov: Mexico, Tangiers, Paris, London, Južna Amerika. Naked Lunch mu poleg literarnega priznanja prinese še par tožb zaradi obscenosti in dovolj cvenka, da postane full-time pisatelj.

(kot je storil Cronenberg v *Naked Lunch*), ali pa narediš film po burroughsovskih motivih (narkomanija) in v film postaviš Burroughsa *in persona*, da lahko on sam pove nekaj misli o industriji drog in policijski državi (Drugstore kavboj Gusa Van Santa, kjer Burroughs igra starega župnika, kolega Matta Dillona, ki si je »... v življenju pognal v žile za milijon dolarjev heroina ...«).

Če bi *Naked Lunch* naravnost prenesli na film, bi bil rezultat najbližje zadnjim eksperimentalnim filmom Dereka Jarmana - npr. *The Garden* ali *The Last of England*. Cronenberg ima prav, ko trdi, da bi film, zvest črki knjige, preveč stal in bil povsod prepovedan. Film *Naked Lunch* je zvest duhu knjige, vendar je v njem toliko Burroughsa kot Cronenberga. Resnični dogodki iz Burroughsovega življenja (umor njegove žene, beg v inozemstvo) tvorijo narativno osnovo scenarija, ki je prepleten s fragmenti iz knjige, upravičenimi z narkomanskimi halucinacijami. Plus Cronenbergova vizualna inventivnost (Mugwump; pisalni stroj, hrošč in govoreča rit v eni osebi). Plus Peter Robocop Weller v svoji najboljši izdaji (ekspresivnost njegovega izraza šokira že pri prvem close-upu). Plus stilizacija časa (New York 1953), oseb, drog (strup za pobijanje mrčesa) in seksa. Obvezno čtivo.

Uroš Prestor

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

01.-02.10.92

URADNA VERZIJA (LA HISTORIA OFICIAL), Argentina, 1985. Režija: Luis Puenzo.

03.-04.92

GRK ZORBA (ZORBA THE GREEK), Vel. Britanija/Grčija, 1964. Režija: Michael Cacoyannis.

05.10.92

HAMLET, Vel. Britanija, 1948. Režija: Laurence Olivier.

06.10.92

M.A.S.H., ZDA, 1970. Režija: Robert Altman.

07.10.92

ZA REŠETKAMI (ME'ACHOREI HASORAGIM), Izrael, 1984.

08.-09.10.92

GOLI V SEDLU (EASY RIDER), ZDA, 1969. Režija: Dennis Hopper.

10.-11.10.92

YENTL, ZDA, 1983. Režija: Barbra Streisand.

12.-13.10.92

ZADNJI KITAJSKI CESAR (THE LAST EMPEROR/L'ULTIMO IMPERATORE), Italija - Hong-Kong - V. Britanija, 1987. Režija: Bernardo Bertolucci.

14.10.92

UBEŽNIKA IN PUNČKA (LES FUGITIFS), Francija, 1986. Režija: Francis Veber.

15.-16.10.92

IME ROŽE (THE NAME OF THE ROSE), Z. Nemčija/Italija/Francija, 1986. Režija: Jean-Jacques Annaud.

17.-18.10.92

JAMES BOND JE BILA ŽENSKA (NEVER SAY DIE), Nova Zelandija, 1988. Režija: Geoff Murphy.

19.10.92

SREČEN BOŽIČ, GOSPOD LAWRENCE (MERRY CHRISTMAS, MR. LAWRENCE), Nova Zelandija/Japonska/Vel. Britanija, 1983. Režija: Nagisa Oshima. SREDI SRCA (MITTEN INS HERZ), Z. Nemčija, 1983. Režija: Doris Dörrie.

20.10.92

SREČEN BOŽIČ, MR. LAWRENCE

BISERI ZA OGRICO

ODA RADOSTI IN DIONIZIJSKEMU DUHU

03.-04.10.1992

GRK ZORBA (Zorba the Greek)

S filmoma HENRIK V. (Henry V., 1989, r. Kenneth Branagh, na sporedu 28. septembra) in PONORELA OPICA (The Mad Monkey), 1989, r. Fernando Trueba, na sporedu 29. in 30. septembra) se v dvorani ljubljanske Kinoteke izteče posebni (reprizni) program, s 1. oktobrom pa se ponovno začne kinotečna sezona v pravem pomenu. Že v prvi polovici oktobra je spored dobesedno natrpan s samimi kvalitetnimi filmi, ki jih sicer ne manjka tudi v drugi polovici meseca, le da je slednja bolj v znamenju gostovanj Goethe-Instituta iz Zagreba (sedem filmov na večernih predstavah med 19. in 29. oktobrom).

Po URADNI VERZIJI Luisa Puenza (Oscar za najboljši tuji film 1. 1985) bomo imeli priložnost ponovno videti kinotečni »evergreen« GRK ZORBA, najbolj znani film grškega režiserja Michaela Cacoyannisa, posnet po romanu Nikosa Kazantzakisa (natanko mesec dni pred GRKOM ZORBO je bil v dvorani Kinoteke na sporedu še en film po Kazantzakisi predlogi, Scorsesejeva ZADNJA KRISTUSOVA SKUŠNJAVA). Do uveljavitve Theodorja Angelopoulosa je bil Cacoyannis edini grški režiser z mednarodno reputacijo. Zaslovel je s filmom Stella (1955; prejel je priznanje mednarodne kritike v Cannesu, nagrajen pa je bil tudi z Zlatim Globusom), kjer je z vlogo pevke v kabaretu opozorila nase Melina Mercouri. Na značilen slog stilizacije se je Cacoyannis oprl pri uspehah ekranizacijah treh Evripidovih tragedij: ELEKTRA (Electra, 1962), Troaches (1971) in IFIGENIJA (Iphigenia On Avlidhi, 1977); v vseh treh nastopa Irene Papas, ki eno glavnih vlog (vdovo, ki jo linčajo njeni sovaščani) igra tudi v GRKU ZORBI. Le-ta še vedno ostaja daleč najbolj priljubljen Cacoyannisov film. Njegova privlačnost temelji na zanimivem odnosu obeh protagonistov: mladega angleškega pisatelja (Alan Bates), civiliziranega tujca, in preprostega, robatega grškega kmtea (Anthony Quinn), ki prekipeva od življenjske energije in ga tudi najhujši udarci usode ne spravijo iz tira. Film je bil nagrajen s tremi Oscari: stranska ž. vloga (Lila Kedrova), č.-b. fotografija (Walter Lassaly) in scenografija (Vassilis Fotopoulos) ter bil nominiran še v štirih kategorijah; film režija, adaptirani scenarij in gl. m. vloga (Anthony Quinn). Igor Kernel

Anthony Quinn je z GRKOM ZORBO, »filozofskim človekom iz ljubezni«, ustvaril prototip, ki ga v večini svojih kasnejših filmov le še obnavlja, z manjšimi popravki glede na kulturno ozadje likov, ki jih igra.

NOŽ V GLAVI (MESSER IM KOPF), Z. Nemčija, 1978. Režija: Reinhard Hauff.

21.10.92

NOSTRADAMUS (THE MAN WHO SAW TOMORROW), ZDA, 1981. Režija: Robert Guenette. CELESTINA (CELESTE), Z. Nemčija, 1981. Režija: Percy Adlon.

22.10.92

TISTEGA LEPEGA DNE, Slovenija, 1962. Režija: France Štiglic.

23.10.92

BARBAROSA, ZDA, 1981. Režija: Fred Schepisi.

24.-25.10.92

TESSA, ČISTA ŽENSKA (TESS), Vel. Britanija/Francija, 1979. Režija: Roman Polanski.

26.10.92

PESEM ZA KARABINKO (CARABINA 30 - 30), Mehika, 1958. Režija: Miguel Delgado.

LETA LAKOTE V DEŽELI OBILJA (HUNGERJAHRE - IN EINEM REICHEN LAND), Z. Nemčija, 1979/80. Režija: Jutte Brückner.

27.10.92

PESEM ZA KARBINKO GRENKE SOLZE PETRE VON KANT (DIE BITTEREN TRAENEN DER PETRA VON KANT), Z. Nemčija, 1972. Režija: Rainer Werner Fassbinder.

28.10.92

BEG (THE RUNNING MAN), ZDA, 1987. Režija: Paul Michael Glaser.

STEKLENA KLETKA (DIE GLAESERNE ZELLE), Z. Nemčija, 1978. Režija: Hans W. Geissendörfer.

29.10.92

SLADKE SANJE (SWEET DREAMS), ZDA, 1985. Režija: Karel Reisz.

ARTISTI V CIRKUŠKI ARENI (DIE ARTISTEN IN DER ZIRKUSKUPPEL: RATLOS), Z. Nemčija, 1968. Režija: Alexander Kluge.

30.10.92

SLADKE SANJE

31.10.92

AMANDUS, Slovenija, 1966. Režija: France Štiglic.

Pridržujemo si pravico do spremembe programa. Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo. Cenjene gledalce prosimo, da ne zamujajo predstav!

Naslov je na prvi pogled zavajajoč. Če namreč pričakujete nove pustolovščine Mickeya Rourkea, Jacqueline Bisset in Carré Otis, ki so v prvem delu uživali v seksu in perverzijah v eksotiki Ria de Janeiro, ste krepko udarili mimo. Tokrat je treba upoštevati podnaslov filma, *Two Shades of Blue*. Pravzaprav bi bil »bolj pravi« naslov obrnjen - *Two Shades of Blue - Wild Orchid 2*.

Skupna točka obeh filmov je stara obsesija Zalmana Kinga z erotiko (oz. mehko pornografijo), videna že v *Two Moon Junction* (Teden dni do polne lune) in *Devet tednov in pol*, kjer je sodeloval kot koscenarist. Bordel je tokrat postavljen v Kalifornijo (kar omogoči lepe pejzaže z obrisi visokih palm ob sončnem zahodu), čas

DIVJA ORHIDEJA 2

je obrnjen nazaj, v preteklost (1958, sicer brez rock'n'rolla, zato pa z jazzom), herojna je najstnica, ki je po sili razmer pahnjena v odločitev zavaljena gospodinja s kupom otrok in krčnimi žilami ali poule de luxe. Odločitev ni težka - nekdo mora pač plačati škodo, ki jo je povzročil herojinin pokojni oče.

Sledi tipično Zalman King veyeuristično naslajanje nad ženskami v tenčicah, ženskami med ličenjem, ženskami v postelji, ženskami med plesom, ženskami brez tenčic, ženskami med SM brutaliziranjem, skratka ženskami tako in drugače, ki je v *Divji orhideji 2* gnano z melodramatsko najstniško ljubeznijo in razpleteno v ultimativni happy end.

Zelo lepo, zelo romantično, zelo prazno.

U.P.

SODOBNI ITALIJANSKI FILM

Da se je jesenska sezona kulturnih prireditev v resnici začela, dokazuje tudi *Cankarjev dom* s svojim ciklusom *Sodobni italijanski film*, ki se bo med 21. in 25. septembrom odvijal v Kosovelovi dvorani, vsi filmi pa bodo ponovno na sporedu v Linhartovi dvorani med 28. septembrom in 2. oktobrom. Gre za pet novejših filmov, posnetih v letih 1990-91, ki jih je v Italiji videlo precejšnje število gledalcev. Prvi je bil predvajan *GUMIJASTI ZID* (Muro di gomma, 1991, r. Marco Risi), dokumentaristični film v maniri Rosijevega *PRIMEIRA MATTEI* (Il caso Mattei, 1972), na temo katastrofalne nesreče 27. junija 1980, ko je letalo DC-9 družbe Itavia Airlines z 81 potniki in člani posadke strmoglavilo v Tirensko morje. S svojim filmom se je Risi očitno krepko obregnil ob tiste, ki jim je bilo vse skupaj namenjeno (preiskava v zvezi z nesrečo je pokazala, da je letalo verjetno zrušil vojaški izstrelak, film pa kaže, kako naj bi vojno letalstvo poskrbelo za obsežno akcijo prikrivanja dejstev), saj je vojno letalstvo tožilo producenta, scenarista in režiserja zaradi obrekovanja, zahtevalo milijon USD odškodnine in umik filma iz distribucije; sodišče v Bariju je tožbo gladko zavrnilo. Drugi film iz ciklusa je *JOHNNY*

STECCHINO (1991), »avtorsko« delo (režiser, koscenarist, igralec gl. vloge) najpopularnejšega italijanskega komika Roberta Benignija. Pripoved o mafiozu, ki so mu za petami plačani morilci in za katerega se izkaže, da ima dvojnika, preprostega moža (oba igra Benigni), je bila v svoji domovini prava megaluspešnica (preko 30.000.000 USD kumulativnega izkupička v Italiji, samo v Rimu čez 350.000 gledalcev po prvih 12 tednih predvajanja). Preostali trije filmi so še *PREPROSTA ZGODBA* (Una storia semplice, 1991, r. Emidio Greso), *TIHO, MOSKVA JE* (Zitti, e Mosca, 1991, r. Alessandro Benvenuti) in *TURNÉJA* (Turné, 1990, Gabriele Salvatores - komedija lanskoletnega nagrajenca z Oscarjem za tuji film). Zanimiv izbor fil-

mov, ki jih še lahko ujamete v Linhartovi dvorani, na rednem sporedu ljubljanskih kinodvoran pa jih ne boste videli.

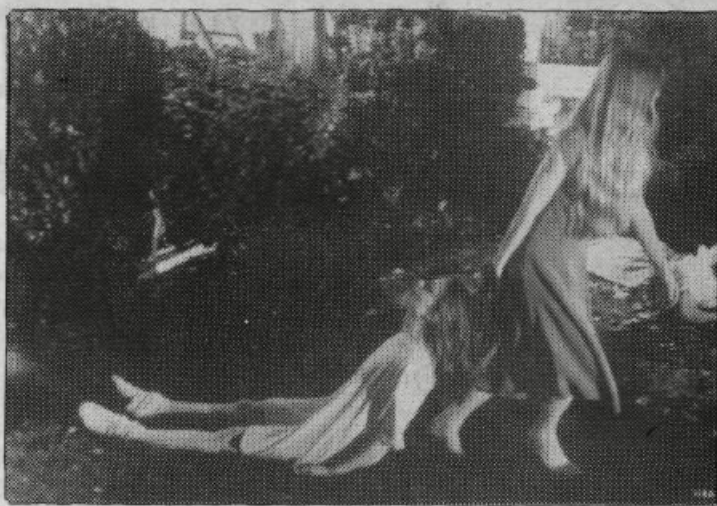
Igor Kernel

Roberto Benigni, igralec glavne vloge in režiser filma *JOHNNY STECCHINO*.

MESEČNIKI (Sleepwalkers, 1992, režija Mick Garris) so eden od letos lansiranih filmov, posnetih po Kingovi predlogi, v naših kinodvoranah pa smo jih doslej videli še sedem: **CARRIE** (1976, r. Brian De Palma), **KRISTINA** (Christine, 1983, r. John Carpenter; avgusta predvajan v Kinoteki v okviru ciklusa tega režiserja), **NEKONTROLIRANA MOČ** (Firestarter, 1984, r. Mark Lester), **OSTANI Z MENOJ** (Stand By Me, 1986, r. Rob Reiner), **BEG** (The Running Man, 1987, r. Paul Michael Glaser; v Kinoteki bo predvajan 28. oktobra), **ZGODBE S TEMNE STRANI** (Tales from the Dark Side: The Movie, 1990, r. John Harrison; po Kingovi predlogi je narejena druga zgodba tega omnibusa) in **MISERY** (1991, r. Rob Reiner; prav tako avgusta predvajan v Kinoteki). Preostali »kingovski« filmi (TV adaptacije bomo na tem mestu obšli) so: **Salem's Lot: The Movie** (1979; r. Tobe Hooper), **The Shining** (1979, r. Stanley Kubrick), **Creepshow** (1982, r. George Romero, scenarij S. King), **Cujo** (1983, r. Lewis Teague), **The Dead Zone** (1983, r. David Cronenberg), **Children of the Corn** (1983, r. Fritz Kiersch), **Cat's Eye** (1985, r. Lewis Teague), **Silver Bullet** (1986, r. Daniel Attias, scenarij S. King), **Maximum Overdrive** (1986, r. Stephen King), **A Return to Salem's Lot** (1987, r. Larry Cohen), **Creepshow 2** (1987, r. Michael Gornick), **Pet Sematary** (1989, r. Mary Lambert, scenarij S. King), **The Dark Half** (1991, r. George Romero), **The Lawnmower Man** (1992, r. Brett Leonard), **Children of the Corn II** (1992, r. David F. Price), **Pet Sematary II** (1992, r. Mary Lambert) in **Needful Things** (film trenutno še snemajo, režiser je Peter Yates, producent pa Rob Reiner).

Četudi vsaj nekaterim od ekranizacij Kingovih del ne bi mogli očitati, da niso uspele, pa so na splošno ti izdelki slabši, kot bi jih pričakovali glede na

»Mesečnica« mama Brady (Alice Krige) s svojim »kosilom« (Mädchen Amick).

ZADNJA SVOJE VRSTE

Stephen King je daleč najvplivnejši pisec med sodobnimi »horror« avtorji in predvsem po njegovi zaslugi se je težišče te zvrsti (od časov »gothic novels«) ponovno prevesilo z literarne oblike kratke zgodbe na roman.

Upravičeno si je pridobil status »kralja groze«, ki tudi z izredno obsežnostjo svojega opusa in neverjetno popularnostjo svojih del dokazuje resničnost pregovora »nomen est omen«. King torej predstavlja fenomen zase, zato je razumljivo, da je gradivo, ki prihaja izpod njegovega peresa, več kot zanimivo za filmsko adaptacijo.

učinkovitost predlog ingledena imena avtorjev, ki so jih režirali (King je bil doslej v tem smislu v resnici zadovoljen le s filmom Roba Reinara, ki je od vseh naštetih - skupaj s Cronenbergovim **The Dead Zone** - še najbolj oddaljen od standardov zvrsti »splatter«). Mojster literarnega »horrorja« je zato pri nekaterih filmih sklenil tudi osebno sodelovati, značilno pa je, da so rezultati v tistih primerih, kjer je bil Stephen King pisec scenarija, praviloma še manj zadovoljivi, za najslabšega med zgoraj navedenimi filmi pa velja **Maximum Overdrive**, prav tisti torej, ki ga je sam

celo režiral; King pač ni Clive Barker, ki se je izkazal s smislom za oboje - tako za pisanje kot za režijo »horrorjev«. Tako nam nekatere stvari postanejo bolj razumljive, če vemo, da je King avtor scenarija za **MESÉČNIKE** in da je to celo prvi film, pri katerem je scenarij napisal posebej za potrebe velikega platna (ne gre torej za adaptacijo katkega njegovega romana oziroma kratke zgodbe). Scenarij nekatere stvari pomanjkljivo pojasni: tako ne izvemo, zakaj je monsturnom ime »mesečniki«, od

kod so prišli (med najavno špico sicer vidimo egipčanske hierogliffe, ki bi glede izvora »mesečnikov« lahko namigovali na kult Sokhmet oziroma Sekhet, levje boginje uničevanja) in kako lahko skoraj dva metra visoko pošast prestraši in uniči navadna domača mačka (če predpostavka o kultu Sekhet drži, potem je antagonizem med »mesečniki« in domačimi mačkami mogoče razložiti z antagonizmom med boginja-ma Sekhet in Bast/Bastet; slednja je egipčanska mačka boginja, njen kult pa je bil komplementaren češčenju Sekhet - prim. knjigi Sira Wallisa Budgea *Egyptian Religion in The Book of the Dead/The Papyrus of Ani*; antagonizem Sekhet-Bast je npr. tudi tema »horror« romana Jennifer Beals, *Vengeance of the Cat-Goddess*). Po drugi strani pa je film tehnično brezhibno posnet in ga odlikujejo izvrstni posebni učinki (Mick Garris je pred tem po lastnem scenariju režiral »horror« **Critters 2: The Main Course**, 1988). Škoda, da nista King in Garris več pozornosti posvetila skorajda poetični komponenti tega filma, namreč temi neznosne osamljenosti in občutka skrajne izoliranosti, ki jo trpita mati in sin kot zadnja predstavnika svoje vrste (kar je sicer značilna sestavina filmov, ki obravnavajo vampirsko mitologijo). Da ne govorimo o subverzivnem motivu incestuoznega razmerja tega nezemljiskega para (incest kot način ohranjanja »dinastije« - še ena vez z egipčanskim izročilom), ki se hrani z vitalno energijo še neomadeževanih deklet.

Igor Kernel

V Ljubljano so moderne unplugged nastope zanesli, ne boste verjeli, bosanski estradni begunci. Sicer morda ne toliko zaradi zavesti o mondenosti tovrstnega početja, kolikor zaradi dejstva, da so se bendi raztepli na vse konce Evrope in je posameznikom, ki so zalutali v samostojno & suvereno subalpsko republiko, nastop ob akustični kitari edina možnost (če odštejemo osovraženi plejbek). Da pa so vsaj nekateri Slovenci (državljeni Slovenije?) totalno in, je dokazal nabito poln Klub Sarajevo (to je pod tivolskimi palmami, če še ne veste) tisti večer, ko so tam brenkali Loša, Duro in še nekateri iz tistih krajev.

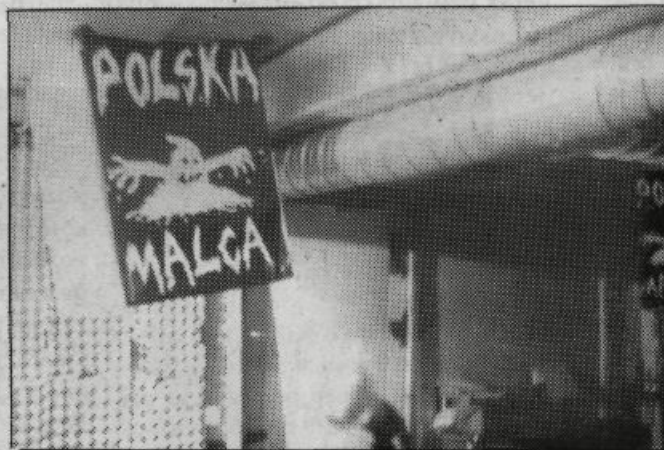
Vsi seveda niso in, kar je dokazal Novi rock '92 (letošnji, ne tisti lanskega Novi rock '92), kjer so še kako plužili, da ne rečem orali. Saj ne da bi imel karkoli proti; še vedno prisegam na les paule in stratocasterje, pa če Clapton («is god») še neštetokrat ponovi blamažo, opisano nekje bolj na začetku teksta. Problemčič večine bendov, ki so s svojo pojavo oplemenitili letošnji Novi rock, je predvsem v tem, da strahobalnih rifov in trušč niso uspeli nadgraditi bolj ali manj z ničemer in če bi jih slučajno prisilili, da bi nastopili brez pluga, od njih ne bi ostalo nič. Vsaj muzika ne. Da električne kitare vseeno zadostujejo za ustvarjanje muzike, so dokazali gostje v Križankah, Messerschmitt. Samo stvari se je treba lotiti koreniteje, denimo v šestdesetih. Pri nekaterih novih bendih se namreč zdi, da so jih v šoli učili, da so bili Stooges prva rock'n'roll skupina na svetu, tako rekoč prazgodovina, potem je bil nekje v kamenu dobi hard core, oni pa so sedaj post-post-post?

Treba pa je kot olajševalno okoliščino upoštevati, da imajo hude ob-

BREZ

Brez skrbi! Nisem še potonil v vode ultra-bio-kmetijstva, ki pravi, da krompir ni dovolj naraven, če ste na njivi uporabili plug (priporočajo motike iz tajskega bambusa). Gre za skovanko, ki si jo je izmislil MTV: UN-PLUGGED. V strokovnem glasbenem žargonu pomeni: »plug« očitno štrom, saj je glavna značilnost brez-plužnih šovov odsotnost kablov, rokerji pa se znajdejo z akustičnimi kitarami ali kakor pač znajo. Nekateri bolje, drugi bolj kilavo. Vsekakor je ta igra na srečo na zahodu postala zelo priljubljena, saj nekateri objavljajo plošče s posnetki iz oddaje Brez pluga, stari maček Eric Clapton pa si je drznil kot singl objaviti akustično verzijo svoje Layle, ki je sicer slovela po kitarskem pluženju.

PLUGA

jektivne težave, ker v Sloveniji nikoli ni bilo pravih rock pevcev. Perči Lovšin? Prosim, no, on je ostareli pankerski kričač, odličen frontman, ampak pevec... Predin? Ha, fant sicer nekaj dela z bendom, ampak po duši je umetnik kar tako (saj veste: teater, film in te stvari), ki zadnje čase še prepeva največkrat sam, kot kak kantavtor (=slovenska inačica patološkega kitarista/pevca/komponista brez pluga). Kreso? Razpustil je r'n'r bend in izigrava prekmurskega barda. Sicer pa je skupaj z omenjenim Zoranom P. izdal pesniško zbirko!

Dajte no!

Ampak očitno imajo Slovenci (državljeni Slovenije?) raje pesnike kot podivjane rokerje, kar je nenazadnje dokazal Novi rock '92, saj si je ponedeljkov podaljšek z artistom in poetom N.C. ogledalo nekajkrat več ljudi kot sobotno osrednjo fešto.

Poleg pesnikov imajo v Ljubljani očitno radi vsaj še pivo in Stephena Kinga. Na polnočni predpremiери filma Mesečniki, ki je nastal po njegovih pisarijah, se ni trlo samo zastojarskih povablencev, ampak tudi čisto zaresnih gledalcev, ki so kupili karte s (skorajda) konvertibilno valuto, za nameček pa so zamudniki ponujali za karto celih tisoč tolarjev več. Tega pač v Ljubljani ne pomnim. Pivo je tudi sodilo k tej fešti in sicer so ga brezplačno nudili v ameriških pločevinah, na katerih je pisalo, da ga ni dobro piti med nosečnostjo in vožnjo in da vobče škoduje zdravju. Ne vem, ali so bili udeleženci predpremiere pomanjkljivo podkovani v tujih jezikih ali pa se na pametne nasvete

kratko malo poživljajo; škodljivo pijačo so odnašali v grosističnih količinah, kot bi šlo za tekmovanje.

Gary Gray

**THE JESUS AND MARY CHAIN
- HONEY'S DEAD (BLANCO Y
NEGRO)**

Jesen se je pričela z bogato ponudbo plošč v vaši najljubši trgovini. Za danes so tule najprej The Jesus And Mary Chain, ki sicer z zadnjim nastopom v Ljubljani niso ravno najbolj navdušili. Na taistem nastopu so promovirali gornji LP -s katerim ni prav nič narobe v bistvu je povsem solidna The Jesus And Mary Chain plošča, na kateri brata Reid potrjuje status ene od vodilnih otoških "indie" skupin. Več kot solidno.

**ELECTRONIC - ELECTRONIC
(VIRGIN)**

Zasedba je duet in za vse tiste, ki še ne veste, za kaj gre: sestavljata ga kitarist Johnny Marr (ex The Smiths) in Bernard Sumner (New Order). Plošča je nastajala več kot leto dni, izšla pa laní, od sodelujočih glasbenikov sta zanimivi dve imeni, in sicer Neil Tennant in Chris Lowe (oba Pet Shop Boys). LP torej ni ravno nova zadeva, vendar izdaja, ki je napredaj v Rec Rec, ponuja ekskluzivni dodatek - CD single aktualnega hita Disappointed. In če je poleg tega LP še odličen pop izdelek, se vsega kor izplača. Zelo dobro.

**SMASHING PUMPKINS - GISH
(CAROLINE)**

Ena od najobetavnejših rockovskih skupin v devedesetih; seveda le po mojem mnenju. Trditev namreč stoji, odkar sem LP Gish slišal prvič in nato doživel Smashing Pumpkins še v živo. Gre za bend, ki večino žive energije neverjetno uspešno prenaša na svoje studijske posnetke. In tako je LP Gish izjemna plošča za vse tiste, ki pogrešajo dober rock v devedesetih, obenem pa zagotavlja taisti vrsti godbe še lepo prihodnost. Odlično.

**SONIC YOUTH - DIRTY (GEF-
FEN)**

Znanci iz NYC so svojo drugo ploščo za veliko založbo snemali v domačem mestu s producentom, ki je pomagal do svetovne slave triu Nirvana na njihovem megasalerju Nevermind. Poleg tako zvenečega imena pa na plošči s kitaro sodeluje še Ian MacKaye, član washingtonskih Fugazi. Smetana off rocka je torej pripomogla, da so Sonic Youth zablesteli tudi tokrat. Plošča Dirty je z uvodnim singlom 100% neverjetno močna in sveža; in če primerjam zgornje The Jesus And Mary Chain, so SY v Ameriki daleč naprej, so na prestolu. Izvrstno.

II

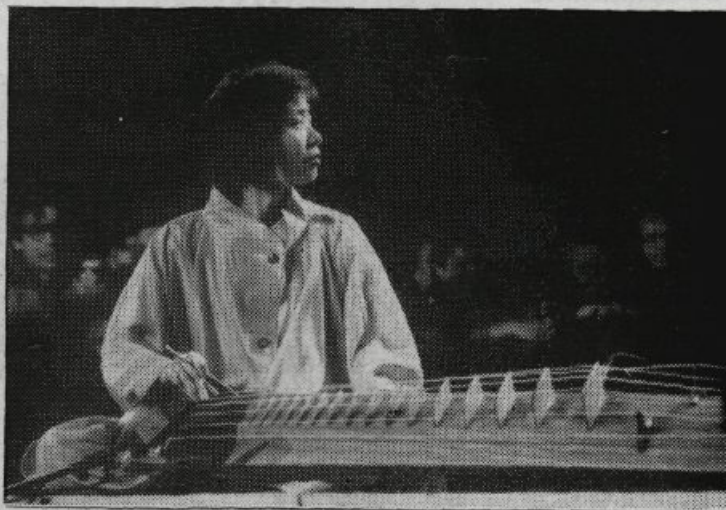
9. in 10. oktobra 1992
v trboveljski elektrarni -
L A I B A C H

3. OKTOBER KUD FRANCE PREŠEREN

Madžarska kulturna HC skupina VHK - Galloping Coroners. Nastopajo že sedemnajst let, izdali dve LP plošči za alternative Tentacle, kjer izdajajo tudi Nomeansno, Alice Donut, Victims Family, Dead Kennedy's.
Predskupina: AMD iz Madžarske.

27. OKTOBER KUD FRANCE PREŠEREN

Večer newyorške off-off scene - Elliott Sharp (kitara; ZDA) & Jin Hi Kim (šestransko glasbilo: Komungo; Koreja).

Jin Hi Kim

Kersnikova 4, Ljubljana, Slovenija.

PONEDELJEK, 28.09., OB 21.00 - VEČER SHIRLEY MCLAINE TER MEDITACIJSKEGA PLESA

Shirley McLane uvaja v energetske centre in meditacijo (ekskluzivna projekcija videa). Love meditation, ples, ki osvaja Evropo. Biohrana. Posebna ponudba čajev. Prvi večer v znamenju projekta »Za humanizacijo droge« (v sodelovanju s ŠOU).

TOREK, 29.09., OB 22.00 - TROJNA OBZORJA

Recital moderne ameriške poezije na temo mamil (Bukowski, Ginsberg ipd.). Bere: Matjaž Pikalo. Ekskluzivni video program - Tom Waits: Big Time. Marc Ribbot na Drugi godbi '92.

PETEK, 02.10., OB 22.30 - BORGHESIA (koncert)

Prvi veliki rockerski dancefloor dogodek v klubu K4. Borghesia po letu in pol z novo, zvezdniško zasedbo (ex-Spoons, Gastarbajtrs ter Laibach) ter po novem CD-ju Dreamers In Colour končno spet pred ljubljansko publiko. Njena podoba je zdaj težja, bolj poudarjeno rockerska (tudi po zaslugi pevcov Spoonsov, ki se vključuje vanjo), a še vedno prisega na tehnološko podprto plesnost. Aldo Ivančič na Harleyu Davidsonu?

PONEDELJEK, 28.09., DO ČETRTERKA, 08.10.

Spremni programi iz projekta »Za humanizacijo droge« (v sodelovanju s ŠOU). Ekskluzivne predstavitve video produkcije, razstava z velikim finalom v dražbi.

Za Klub K4
Peter Barbarič

V dvorani KUD France Prešeren bosta v četrtek, 8. oktobra, ob 21. uri nastopila znana predstavnika newyorške off-off glasbene scene, jazz glasbenika in skladatelja - klaviaturist Anthony Coleman ter saksofonist Roy Nathanson. Njuno sodelovanje ter skupni projekti temeljijo na sorodnih glasbenih usmeritvah, ki imajo svoje korenine in reference tako v različnih vrstah in razvojnih stopnjah jazza kot tudi klasične glasbe. Podobno raznolikost uprizarjata glasbenika tudi na svojih koncertnih nastopih. Njun nastop je vedno poln in raznolik, tako po izvedbeni kot vsebinski plati - svoje lastne, skupinske in individualne skladbe prepletata z improvizacijami in čudaško zabavnimi obdelavami jazzovskih standardov.

Sicer pa glasbena zgodovina obeh glasbenikov govori sama zase. Za Royja Nathansona je bilo prelomno leto 1984, ko se je pridružil skupini Lounge Lizards, s katerimi je sodeloval na nastopih in snemanjih vse do leta 1989. Nato je skupaj z Curtisom Fowlkesom ustanovil skupino Jazz Passengers, s katero so do sedaj posneli štiri albume. Poleg tega pa piše glasbo tudi za razne gledališke projekte ter performance. Za svoje dosežke na tem področju je prejel že vrsto nagrad.

KUD France Prešeren -

8.10.1992

**ROY
NATHANSON
&
ANTHONY
COLEMAN**

Skladatelj in klaviaturist Anthony Coleman se je po obsežnem in vsestranskem glasbenem izobraževanju - glasbeno znanje je nabiral na najuglednejših ameriških glasbenih šolah in konzervatorijih - uveljavil kot prvovrsten, ekscentričen ter ploden ustvarjalec. Kot skladatelj je v kratkem času prejel vrsto zavirljivih priznanj in nagrad (NY State Council of the Art, Meet the Composer, Concert Artists Guild...) ter štipendij (NY Foundation of the Arts, Charles Ives Center, Djerassi Foundation...). Kot predavatelj pa je gostoval na številnih ameriških univerzah (Princeton, Bucknell, New England Conservatory...), kjer je predaval o svoji glasbi ter zgodovini jazza. Ves ta čas je tudi veliko nastopal - z različnimi glasbenimi zasedbami je gostoval na ameriških kot tudi evropskih prizoriščih. Predvsem velja omeniti njegovo dolgoletno sodelovanje z Johnom Zornom, s katerim je posnel sedem plošč ter ga spremljal na štirih evropskih turnejah, prav tako pa tudi nastope in snemanja z Elliottom Sharpom, Nicholasom Collinsom, Johnom Kingom, Glennom Branco ter s skupino kitarista Marca Ribbota Rootles Cosmopolitans, s katerimi je gostoval tudi na letošnji Drugi godbi.

Monika Skaberne

KN

JI

GE

KN

JI

GE

DOKUMENT O DELU IN DELOVNI PRIPOMOČEK

J. Laplanche - J.B. Pontalis, RJEČNIK PSIHOANALIZE, Avgust Cesarec in Naprijed, Zagreb, 1992.

Slovarji, leksikoni, razne enciklopedije itn. imajo ponavadi to slabost, da nam zaradi svojih velikopoteznih namer in prehitevajočih ambicij sestavljavec povedati vse, ne povejo pravzaprav ničesar. V svoji klasifikatorični sli natrosijo o vsakem malo, a o vsem skupaj nič, in se tako nehote približajo svojemu velikemu vzorniku, telefonskemu imeniku. Skupek zgolj sumaričnih oznak bi na tako večplastnem teritoriju, kot je to družboslovje, predstavljal pravo malo katastrofo.

Tega so se zavedli tui pionirji psihoanalitičnega ubesedovanja. Ideja o projektu izdaje kvalitetnega slovarja je na tem novo zoranem polju na tihem klila že od dvajsetih let dalje, njena končna in uporabna realizacija pa se je

dogodila šele štiri desetletja kasneje, s pričujočim Laplanche - Pontalis-jevim Vocabulaire de la Psychanalyse (katerega 8. ponatis so prevedli naši vrli južni sosed). Avtorja se držita ortofreudovske smeri in za razliko od bolj »sintetičnih« slovarjenj kakega Charlesa Rycrofta v A Critical Dictionary of Psychoanalysis zavračata večino revizionističnih izkrivljanj temeljnih konceptov. Strogo se držita Freudovih, delno pa tudi del M. Klein in J. Lacana. Prav omenjene kontraverze med razraslimi frakcijami, analitičnimi in eksistencialističnimi recepcijami, egopsihologi, teorijo objektivnih odnosov... so v psihoanalitičnem besednjaku povzročile nepopisno zmedo.

Strokovna terminologija psihoanalize je v glavnem Freudovo delo, in se je bogatila obnem z rastjo njegovih odkritij. Tudi zato se ta slovar ne omejuje le na votle definicije, ampak opremlja vsak pojem še z najnujnejšim komentarjem, ki nakaže zadevne reference, pojasni dvoumja in razsvetli mogoča proti-

slovja. Tako napoti bralca k poglobljenemu branju osnovnih teoretskih biserov in spremeljanju njihovega razvoja; pomaga pri delu in odkriva zgodovino psihoanalitičnega pojmovnega aparata. Vsako geslo je prevedeno v glavne evropske jezike, kar omogoča lažjo orientacijo, branje in primerjave v tuji literaturi.

Skratka - skrajni čas je že bil, da je po plimi tovrstnega čtiva in prevodov poglavitnih psihoanalitičnih študij na južnoslovanskem, predvsem pa na slovenskem knjižnem polju, prišlo do izdaje slovarja. Gotovo bo prispeval k čistejši, preciznejši in tako razumljivejši uporabi tega slenga.

(Pa še nasvet vsem tistim, ki že bezljajo v najbližjo knjigarno: cena Riječnika, nekaj čez 3000 hrdljeva, se pri prehodu meje čudežno oplemeniti na dobrih 3000 SIT. Zato si jo raje naročite pri kakšnem zapoznelem turistu...)

Mitja Velikonja

KN

JI

GE

KN

JI

GE

OB MANJKU BOLJŠEGA

DEMONSKA DRŽAVA, njeni pomagači in njene žrtve, Univerzalno življenje, 2. izdaja, Würzburg, 1992.

Svojevrsten izziv je prebirati knjigo - instrument Kristusovega razodetja, da nas spomni na obljubljeno že bližajoče se tisočletno Božje kraljestvo, pred prihodom katerega so nastavljene še zadnje, najmočnejše, Satanove mreže. Le-te vmesno že razločujejo tipično demonsko kot produkt tovrstne ideologije od satanskega - čustvenega konstruktorja negativnega.

Tudi če gre samo za na duhovit način načeto novo staro zgodbo o padlem prvem angelu (ženski), ki je prvi hotel biti Bog, so

vseeno zanimivi namigi o tako imenovanih energetskih dobaviteljih.

Zračne igre, ki sebi v prid pačijo ali na novo ustvarjajo vrednote, so prikazane s strani tistih, ki kujejo tako imenovano negativno državo, in njeni posnemovalci zavzemajo tisto časovno mesto, ki služi načelu: Deli, veži in vladaj!

Spletke »teme« so tako splet vzročne ure - kolesa ponovnih rojstev, tega vijaka človeškega jaza, ki se izvija iz navojev. Boga se pač ne da študirati. Zakoni pa nikoli niso nespremenljivi in najmočnejša med njimi je skrivnost brez vsebine.

Simpatiziranje z demonsko državo daje določene napotke: hoteti vladati, obvladovati, delati nemir v človeku in zunaj njega, podjarmljati in seveda omogočiti zlorabo

božjega imena. Žrtve so tisti, ki slepo sledijo, pomagači tisti, ki si od tega obetajo določeno korist. Ne ponuja pa seveda rešitve tistega čisto individualnega v človeku, kar sociologom ponuja na jezik »resnico« o harmoniji, ki ubija medsebojne odnose. Pod omenjeno masko je razbrati nezmožnost neimenovanih za drugačen zaplet romana sveta.

Vijak bo torej prešel na drugo točko in retrogradni šah bo razložil potezo: Ali Satana zmedeš, če ga prepričaš, da ne veruješ vanj? Ali še drugače: tudi Satan zna citirati Sveto pismo.

Tisto, kar je izbrisljivo pisano na svojem mestu, pa je le sporočilo o poti razširjenja zavesti ali o tem, kar ni povedano, ker tega še ne moremo nositi. Torej, ob manjku boljšega, v premljevanje pač to.

Petra Radovič

KN

JI

GE

KN

JI

GE

KAKO TOLERIRATI ZGODOVINO?

MIRCEA ELIADE: KOZMOS IN ZGODOVINA (Mit o večnem vračanju), Nova revija, Zbirka Hieron, Ljubljana, 1992.

Vodilo tega, po avtorjevih besedah njegovega najboljšega dela, so razmišljanja o filozofiji in ontologiji zgodovine, njeni teoriji in praksi, nasilju in blaženosti, (brez)upu in resignaciji, ki jih prinašajo različni koncepti njenega doživetja. Predvsem njihova paradigmatična pola, »arhetipa«: tisti o arhaičnem človeštvu, tradicionalnih civilizacijah, povezanih oz. ujetih v kozmični ritem, v mitsko cikličnost, v večno vračanje minevanja in regeneriranja; in judejsko-krščanski »božanski vzorec«, po katerem občestvo spiralno, a nepovratno napreduje zveščanju naproti.

V obeh primerih pa je mit tisti, ki govori resnico. Tako oni, ki vsakoletno z vdorom kaosa strese s sebe staro navlako in uveljavijo nov red, ki pripisuje obredni pomen vsem navidez banalnim opravilom; kot tudi oni drugi, ki pristane na muhavost neulovljive kaprice edinega Boga in edin-

stvenosti stvarstva, izgubljene in prihajajoče zlate dobe. Model slednjega obvladuje računanje časa tudi obdobjem in kulturam, ki so se znebile neposrednega vpliva te religije, se sekularizirale. S to prevzeto temporalnostjo so ohranile njene implicitne predpostavke: »objektivnost« človekovega položaja v strukturi, progresivizem, mešane občutke ob pričakovanju Konca, (politične) bajke o izvirnem grehu, izgubljenem raj in krivdi, skušnjave večnih sovražnikov itn.

Zato gre Eliadeju zameriti njegovo lahko kotno primerjanje »bajeslovnih izpeljav«, magičnih utvar »primitivcev«, lociranih v brezčasje mita, z »zgodovinskimi dejstvi«, »kronologijo«, »racionalnostjo«, kot si jo umišlja »omikani« krščanski oz. razsvetljenski linearizem. Tudi ta ima namreč povsem mitsko ozadje: zgodovino deli na tisto pred in po Kristusovem rojstvu (oz. »našem štetju«); svojevoljno jo razkosa v predzgodovino, stari, srednji in novi vek z nedvo(u)mnimi vrednostnimi konotacijami; trepeče v nenehnem strahu pred apokaliptičnim stampedom, obenem pa sanja

o prelestih Edena. Ne zgolj nekritično, ampak tudi povsem zgrešeno je med seboj primerjati neprimerljivo, mit in »dejanskost«, domišljijo in »resnico«, saj s tem (nehote?) zgolj poglobimo ideološko sliko in upravičenost pozicije, s katere govorimo. Šele vpis v simbolni register, ne glede na »resničnost«, podeli dogodku ali osebi avtentičnost, ga u-resniči, overovi in s tem ovekoveči.

Po drugi strani pa Eliade daljnovidno problematizira izključnost ireverzibilnega časa v moderni dobi. Ob njem se bodo oz. so se (od prvega izida eseja so namreč minila že dobra štiri desetletja) uveljavili alternativni pristopi sprejemanja časa, družbe in človeka v njej. Avtor anticipira, če uporabim izraz s konca prejšnjega odstavka, pozicijo new age fenomenov, de-stituiranja edine, enotne, enkratne in enotujoče podobe sveta in »volje univerzalnega duha«. Stvari so pač lahko tudi drugačne od takih, kot se nam odčitujejo sedaj.

Mitja Velikonja

PL

ES

PL

ES

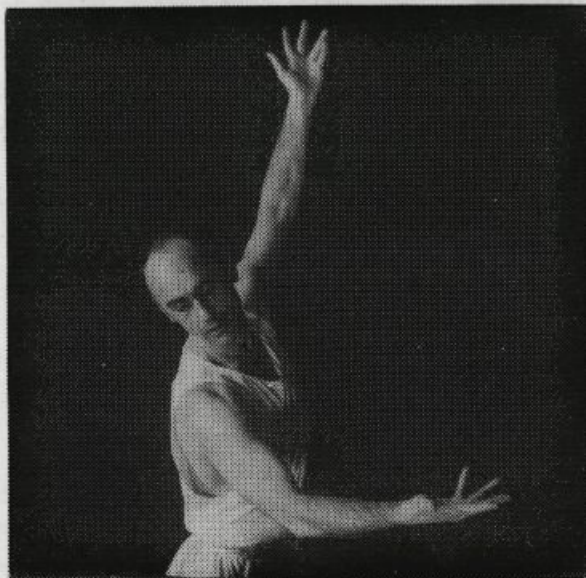
LAURIEVI SVETOVI

Laurie Booth ima drugačno mnenje. Sodobni britanski plesalec, ki ga navdihujeta Beckett in Joyce, ki pleše na meji zenovskega in pantomimičnega in je sodeloval s svetovno znanimi glasbenimi in gledališkimi skupinami, se je v Cankarjevem domu predstavil s predstavo *Znani svetovi*.

Z gibom, s katerim raziskuje kinetični prostor, nas je vodil skozi svetove, prepletajoč jih s simboličnimi učinki luči in prostora, ki je in ni prazen.

Spominja nas na *Johna Cagea*, ki je menil, da tudi v tišini slišiš dva tona: nizkega in visokega. A ne samo to: tudi z gibom lahko zaobjame krog, tisto krožnico, ki mu določa začetek in konec. Prepletanje zamenja dojemljivost notranjega in zunanjega, zaznavnega in vidnega. Njegova utopija je vizija večne uganke. In ne zanima ga, če mu verjamemo. Zato je v tem izvrsten.

P.R.

Adolf Hitler:

MEIN

KAMPF

(1. nadaljevanje)

»Izbira« poklica

Moral bi študirati.

Na osnovi mojega značaja in temperamenta je oče sodil, da humanistična gimnazija ne bi bila primerna moji nadarjenosti. Boljša se mu je zdela realka. Moj očitni dar za risanje sicer ni govoril ravno v prid temu njegovemu mnenju, vendar je bil to predmet, ki je bil v avstrijskih gimnazijah po njegovem prepričanju zanemarljiv.

Mogoče pa je bila pri tem odločilna tudi njegova lastna, težka življenjska pot, da se je humanistični študij v njegovih očeh zdel nepraktičen, manj spoštovanja vreden. Načelno pa je bil prepričan, da mora biti zato, ker je bil sam državni uradnik, to tudi njegov sin. Zaradi grenke mladosti mu je kasneje izpolnitev njegovega cilja predstavljala še toliko večji dosežek, saj je bila ta izključno rezultat njegove jelekne volje in marljivosti. Ponoš človeka, ki se je sam izgradil, je bil tisti, ki je prevesil tehniko na stran želje, da bi tudi svojega sina pripeljal na enak, po možnosti seveda še na višji položaj, toliko bolj, ker bi bil svojemu otroku lahko v pomoč in oporo še s svojo lastno pridnostjo.

Pomisel na odklonitev tega, kar je njemu nekoč pomenilo smisel življenja, se mu je zdela nepojmljiva. Tako je bil očetov sklep enostaven, določen in jasen, v njegovih očeh sam po sebi razumljiv. Navsezadnje je bila za njegovo gospodovalno, toda tudi sila neznosno naravo, ki je takšna postala v grenkem boju za obstoj, trajajočem celo življenje, morda zadnja tovrstna odločitev in nikakor je ni mogel prepustiti v njegovih očeh neizkušnemu in s tem še neodgovornemu mladeniču. To bi bilo kot malopridna in nevredna slabost pri izvajanju njegove očetovske avtoritete in odgovornosti za

kasnejše življenje njegovega otroka, bilo bi v popolnem nasprotju z njegovim umevanjem izpolnjevanja dolžnosti.

Državni uradnik nikdar

In vendar se je zgodilo drugače.

Prvič v svojem življenju sem se bil, komaj enajst let star, prisiljen upreti. Kakor je znal biti moj oče trd in odločen pri uveljavljanju svojih načrtov in namenov, tako trdovraten in uporen je bil tudi njegov mladeč pri odklanjanju zamisli, ki mu ni niti najmanj ugajala.

Uradnik nisem hotel biti.

Niti prigovarjanje niti »resno« predočenje zadeve me nista niti najmanj ganila. Nisem hotel biti uradnik, ne in še enkrat ne. Vsi poskusi, ki naj bi v meni prebudili ljubezen do tega poklica, so dosegli ravno nasproten učinek. Hudo mi je šlo na zehanje že ob sami misli, da bi moral nekoč kot nesvoboden človek sedeti v uradu; da ne bi mogel biti gospodar svojega časa, temveč bi po sili célo življenje preživel v izpolnjevanju obrazcev.

Kakšne misli lahko to prebudi v mladeniču, ki je bil vse drugo, samo ne »priden« v običajnem pomenu te besede! Smešno lahko učenje v šoli mi je omogočilo toliko prostosti, da sem več časa prebil na svežem zraku in soncu kot pa v učilnici. Ko mi sedaj moji politični nasprotniki z ljubezni polno pozornostjo pregledujejo življenje od mojega otroštva dalje ter z olajšanjem ugotavlja-

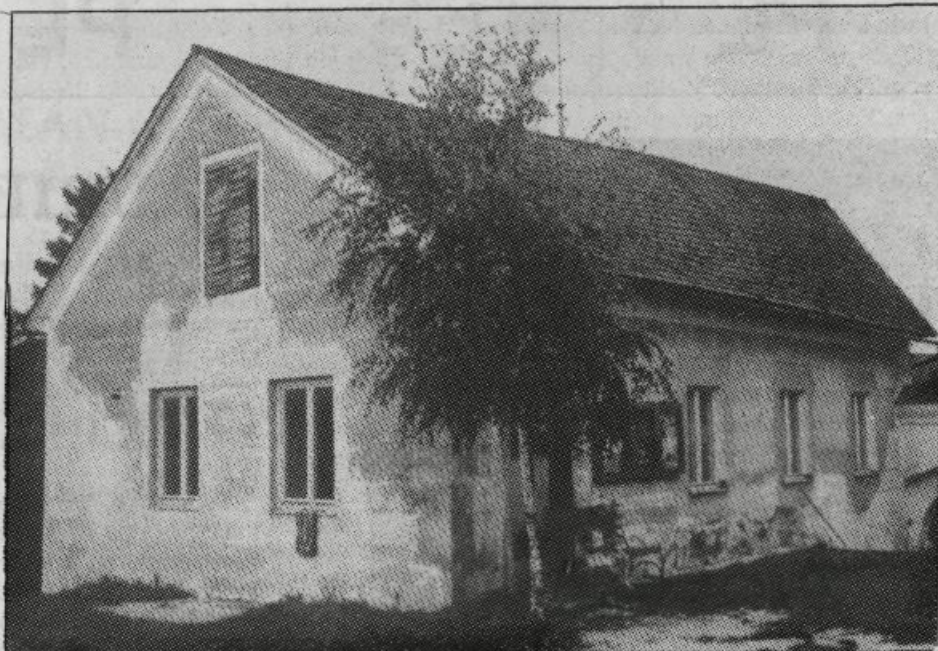
jo, kako neznosne stvari je »ta Hitler« zakrivil že v svoji mladosti, tedaj se zahvalim nebesom, da so mi s tem še nekaj pridala k spominom na tisti srečni čas. Travniki in gozdi sta bila takrat bojišče, na katerem je ob vedno prisotnih »nasprotjih« prihajalo do odločitev.

Slikar bi bil

Tudi obiskovanje realke, ki je sledilo, me ni moglo kaj prida omajati v mojem prepričanju.

Seveda pa je zdaj šlo za čisto drugačno nasprotovanje.

Kar se tiče očetovega namena, da naj bi nekoč postal državni uradnik, je spor ostajal znosen zgolj z mojim načelnim odporom do uradniškega poklica. Dokler sem svoje nazore skušal zadrževati zase, mi tudi ni bilo treba vedno na enak način ugovarjati. Zadostoval je moj lastni trdni sklep, da ne bom uradnik, in to me je notranje popolnoma pomirilo. Tega sklepa pa sem se nepreklicno držal. Težko pa je postalo, ko je bilo treba očetov načrt soočiti z mojim. To se je zgodilo, ko mi je bilo dvanajst let. Danes sam ne vem več, kako je do tega prišlo, toda nekega dne mi je postalo jasno, da želim biti slikar, umetnik. Dar za risanje sem vsekakor imel, očetu se je to zdela celo ustrezna podlaga za realko, le da nikdar in nikoli ni pri tem pomislil, da bi mi morda dopustil, da se v tej smeri poklicno izobrazim. Nasprotno. Ko sem ponovno odklonil očetov ljubljeno načrt

Ljudska šola v Fischlhamu (pri Lambachu), kjer se je Adolf naučil brati in pisati. Očitno mu je prirasla k srcu, saj je stavbo kupil l. 1939.

in mi je prvikrat postavil vprašanje, kaj potem pravzaprav sploh hočem biti in sem precej nepričakovano bleknil svoj omenjeni in trdno odločeni sklep, je bil oče najprej brez besed.

»Slikar? Umetnik?«

Podvomil je v mojo pamet, pomislil je, da je morebiti narobe slišal ali slabo razumel. Potem pa, ko se mu je le posvetilo in zlasti ko je začutil resnost mojega namena, se je temu z vso odločnostjo uprl. Njegova razsodba je bila zelo preprosta, pri čemer dejstvo o mojem morda resnično prisotnem daru ni moglo priti v poštev.

»Slikar? Ne, dokler sem jaz živ - nikoli.« Vendar pa je njegov sin, sicer drugačnimi značajskimi lastnostmi, očitno podedoval podobno trdovratnost, tako da je oče dobil tudi ustrezen odgovor. Z obratnim predznakom, seveda.

Mladi nacionalist

Na obeh straneh je ostalo pri tem. Oče ni popustil pri svojem »nikoli«, jaz pa sem še bolj vztrajal pri svojem »kljub temu«.

Seveda to ni imelo ravno prijetnih posledic. Stari gospod je bil ogorčen in - čeprav sem ga imel rad - sem bil ogorčen tudi sam. Oče je prepovedal vsako upanje, da bi se nekoč lahko izobrazil za slikarja. Jaz pa sem šel še korak naprej in izjavil, da se potem sploh več nočem učiti. Razumljivo, da sem s takšnimi »izjavami« potegnil krajšo, saj se je stari gospod zdaj namenil uveljaviti svojo avtoriteto ne oziraje se na vse, zato sem odslej molčal, svojo grožnjo pa sem v resnici le prestavil. Mislil sem si, da bo oče, ko bo videl pomanjkljiv napredek na realki, potem zlepa ali zgrda popustil in mi omogočil srečo, o kateri sem sanjal.

Ne vem, ali je ta račun držal. Najprej je bil očiten samo moj neuspeh v šoli. Učil sem se tega, kar me je veselilo, predvsem pa tistega, kar naj bi po svoji presoji potreboval kasneje kot slikar. Kar se mi je v tem pogledu zdelo nepomembno ali me tudi sicer ni pritegovalo, pa sem popolnoma sabotiral. Moja spričevala iz tistega časa so - kar se tiče predmetov in ocen - vedno predstavljala obe skrajnosti. Poleg »prav dobro« in »odlično« je bilo najti »zadostno« in tudi »nezadostno«. Daleč največ sem se potrudil od sebe pri geografiji, še več pa pri zgodovini. To sta bila moja najljubša predmeta, pri katerih sem bil najboljši v razredu.

Hitlerjeva karikatura enega njegovih profesorjev z realke v Linzu.

Ko imam zdaj, po tolikih letih, pred očmi izid tistega časa, še zlasti opazim dve dejstvi, ki izstopata kot posebno pomembni:

Prvič: Bil sem nacionalist.

Drugič: Zgodovine nacionalističnega mišljenja sem se učil s poglobljenim razumevanjem.

Nemška Vzhodna marka

Stara Avstrija je bila »država narodnosti«.

Pripadniki Nemškega Reicha pravzaprav sploh niso mogli razumeti, vsaj takrat ne, kakšen pomen je to dejstvo imelo za vsakdanje življenje posameznikov v takšni državi. Po čudovitem zmagoslavju sprevedu junaške vojske v nemško-francoski vojni se je nemštvo iz zamejstva polagoma vedno bolj odtujevalo, delno ga morda niti niso več imeli za vrednega pozornosti ali pa nemara drugače nanj niso več mogli gledati. Ta sprememba glede odnosa Nemci - Avstrijci je nastopila predvsem zaradi propadle dinastije, ki je vodila v bistvu zdrav narod.

Ljudem ni bilo jasno, da Nemci v Avstriji, če ne bi bili resnično najboljše krvi, ne bi nikoli mogli državi z 52 milijoni prebivalcev tako zelo vtisniti svojega pečata, da je lahko ravno v Nemčiji zrasla tako zmotna misel, da je Avstrija nemška država. Nesmisel najhujše vrste, toda tudi blesteče spričevalo za 10 mili-

jonov Nemcev Vzhodne marke. O večnem, neizprosnem boju za nemški jezik, za nemške šole in za nemško bit so Nemci iz Reicha lahko le slutili. Šele danes, ko je ta žalostna stiska vsiljena več milijonom pripadnikov našega naroda iz samega Reicha, ki pod tujim gospodstvom sanjajo o skupni domovini, hrepnijo po njej, si poskušajo pridobiti sveto pravico do materinega jezika, lahko resnično razumemo, kaj pomeni bojevati se za svojo narodno bit. Šele zdaj je morebiti moč oceniti veličino nemštva stare Vzhodne marke Reicha, ki je najprej čisto sama stoletja dolgo branila Reich proti Vzhodu in končno v mali vojni (1) postavila nemško jezikovno mejo. V času, ko se je Reich pač zanimal za kolonije, ne pa za lastno meso in kri pred svojimi vrati.

Boj za nemštvo

Kakor vedno in povsod, v vsakem boju, so bili tudi v boju za jezik trije sloji: *bojevniki, mlačeži in izdajalci.*

To razslojevanje se je pričelo že v šoli. Kajti pomembnost boja za jezik je po vsej priliki predvsem v tem, da njegovi valovi najbolj silovito butajo ravno v šole, kot usmerjevalce prihajajočih generacij. Ta boj se je odvijal okoli otroka in nanj je bil usmerjen glavni poziv tega spopada: »Nemški fant, ne pozabi, da si Nемец!« in »Dekle, misli na to, da moraš postati nemška mati!«

Kdor pozna dušo mladih, bo lahko razumel, da prav mlad človek z največjo radostjo prisluhne takšnemu bojnemu klicu. Boj nato izvaja v stotih oblikah, na svoj način in s svojim orožjem. Odklanja petje nenemških pesmi; čimbolj ga poskušajo odvrniti od velikega nemškega herojstva, bolj se navdušuje zanj; zbira od ust pritrgane vinarje za bojno zakladnico svojih vzornikov; ima neverjetno oster sluh nasproti nenemškim učiteljem in je tudi uporen do njih; nosi prepovedana znamenja lastnega naroda in je srečen, če je zato kaznovan ali celo tepen. Tako je v malem zvesta zrcalna slika odraslih, le da dostikrat v boljšem in odkritosrčnejšem smislu.

Prevod: Rudolf Lang

Opombe:

1) Avstro-ogrska okupacija Bosne in Hercegovine l. 1878 in njena aneksija l. 1908.

ADVENTIZEM

Beseda »adventist« izhaja iz latinske besede »adventus«, ki pomeni »prihod«. Adventisti so torej pripadniki tiste protestantske verske skupnosti, ki pričakuje skorajšnji prihod Jezusa Kristusa, ki bo takrat dovršil delo svojega odrešenja. Toda čas njegovega prihoda je neznan. Že v prvih stoletjih krščanstva se je na podlagi nekaterih besedil iz Svetega pisma pojavila ideja, da je blizu čas drugega Kristusovega prihoda. Tako je bilo v zgodovini več adventističnih gibanj (na primer montanizem že ob koncu 2. stoletja). Sodobni adventizem pa se je začel v 19. stoletju.

Foto: Toni Laznik

Krščanska adventistična cerkev v Ljubljani

ZAČETKI SODOBNEGA ADVENTIZMA

Sredina 19. stoletja je bila čas velikih verskih prebujanj kristjanov po vsem svetu. Po določenih znamenjih so kristjani ugotovili, da se bliža čas Kristusovega prihoda. Šlo je za spontano gibanje, ki je skoraj istočasno nastalo po vsem svetu. Sprva je bilo neorganizirano, saj so verniki menili, da bi z uradno ustanovitvijo postali le ena cerkev več, ki bi trdila, da je ona tista prava. Sčasoma so ugotovili, da nujno potrebujejo organizacijo, v kateri bi vsak imel svojo vlogo, če hočejo slediti Kristusovem nauku, ki pravi, da je treba božjo besedo širiti po vsem svetu.

Najbrž ni naključje, da je bila prva adventistična cerkev ustanovljena na ameriških tleh, saj je bila verska svoboda v ZDA veliko večja kot v Evropi.

Za predhodnika adventistov štejejo Williama Millerja, ki je prvi objavil točen datum Kristusovega prihoda: 21. marec 1844. Na ta dan so Miller in njegovi številni pristaši zaman pričakovali Kristusa. Razočaranje je bilo veliko. Miller se je ponovno poglobil v Biblijo in izračunal nov datum Kristusovega prihoda, ki naj bi bil 22. oktober 1844. Tudi ta dan je minil kakor vsi drugi.

Kljub dveh velikim zaporednim razočaranjem pa gibanje ni zamrlo. V njem pa je imela pomembno vlogo Ellen White.

PREROKINJA ELLEN WHITE

Sklicujoč se na svoje prikazni je Ellen White začela učiti, da je ob napovedanem dnevu Kristus res prišel, toda ne na zemljo, ampak v nebeško svetišče. Pri vernikih je bila prisotna miselnost,

da je zemlja tisto svetišče, katerega bo Kristus ob svojem prihodu očistil vseh grehov. V Svetem pismu pa je zapisano, da je svetišče na zemlji le kopija tistega v nebesih. Kristus je torej ob napovedanem času prišel v nebeško svetišče in ga očistil greha božjih otrok. S tem se je začelo obdobje konca.

Ellen White je za prerokinjo izbral Bog; preko vizij ji je dajal nasvete in navodila, ki so bili zelo pomembni za razvoj adventistične cerkve. Namesto nedelje so se na podlagi Svetega pisma vrnili k praznovanju sobote in ustanovili organizacijo adventistov, imenovano »Cerkev adventistov sedmega dneva«.

Zaradi bolezni je Ellen White dokončala štiri razrede osnovne šole, kljub temu pa je napisala ogromno knjig, katerih skupno število strani bi doseglo številko 30.000. Veliko je pisala o vzgoji majhnih in šolskih otrok, o življenju v družini, o zdravju, o vegetarijanski in bioprehrani. V svojih knjigah je razlagala, zakaj je nezdravo uživanje svinjskega mesa, alkohola, tobaka, kave in čaja. S svojo izredno dejavnostjo je pripomogla k hitremu širjenju vere po vsem svetu.

VERSKI NAUK ADVENTISTOV

Sveto pismo je temelj, na katerem adventisti gradijo svojo vero. V njem se jim Bog razodeva in jim oznanja svoje sporočilo ljubezni, milosti in miru. Adventizem naj bi bil po svojem nauku in po običajih najbližje navadam prvotnih kristjanov. To se kaže na primer v praznovanju sobote, ki so jo prvi praznovali prvotni kristjani, nato pa ponovno obudili adventisti.

Adventisti verujejo v Sveto Trojico, v edinost treh božjih oseb, ki obstajajo od večnih časov. Bog Oče je Stvarnik, Vzdrževalec in Vladar vsega, kar je ustvarjeno. Bog Sin se je učlovečil v Jezusu Kristusu in s svojim trpljenjem in vstajenjem ponudil sredstvo za očiščenje greha. Bog Sveti Duh vpliva na človeka, z njegovo pomočjo človek razume pomen in vrednost Svetega pisma. Jezus Kristus pa je najpomembnejši dejavnik vsakega človeka, saj stoji na njegovem začetku kot stvarnik, v središču kot odrešenik in na koncu kot sodnik.

Svojo vero v Kristusa potrdijo s krstom, ki ga opravijo podobno kot baptisti, torej s potapljanjem. Krščujejo le odrasle, najnižja starostna meja je

okoli 15 let. To je obdobje, ko lahko vsak razumno sprejme vero.

Bistvo njihovega nauka je vera v ponovni Kristusov prihod. Po letu 1844 natančnega dneva Kristusovega prihoda niso več določevali. Ob svojem prihodu naj bi Kristus vzpostavil svoje tisočletno kraljestvo. Prihod bodo ljudje videli in slišali. Spremljali ga bodo dogodki v naravi, ki se niso dogajali še nikoli prej. Angeli bodo zbirali vse vernike in Kristus bo sodil, s tem ko bo ločil dobre od hudobnih. Dobri in verni bodo podedovali večno življenje, hudobni in neverni pa večno kazen in uničenje. Namen Kristusovega prihoda je, na eni strani, da dokonča delo zveličanja vernih, na drugi strani pa, da obsodi in kaznuje grešnike. Tisti dan bo pravica slavila zmago in krivica bo poražena. Na svetu bo zopet vzpostavljena Božja skladnost.

SMRT - KONEC ALI ZAČETEK?

Sveto pismo pravi, da je smrt naš sovražnik. Pri stvarjenju ni bila predvidena, na prizorišče je stopila šele po grehu prvih ljudi. Smrt ni končni izid nekega naravnega poteka niti neka nezasluzena, samovoljno vsiljena usoda, ampak pravična obsodba človeka upornika, ki se je zavestno oddaljil od izvira življenja. Sveto pismo pravi: »Plačilo za greh je namreč smrt.« Vsi ljudje so podložni temu nespremenljivemu zakonu, ker so vsi grešniki. »Kakor je torej po enem človeku prišel greh na svet in po grehu smrt in je tako smrt prišla na vse ljudi, ker so vsi grešili.«

Adventisti ne verujejo v nesmrtnost duše, saj je po svetopisemskem nauku samo Bog nesmrten. Stvarnik je ustvaril človeka tako, da duh in duša ne moreta zavestno sama obstajati brez telesa. Ob smrti človek preneha obstajati. Takrat Bog vzame nazaj življenjski dih, ki mu ga je dal na začetku, da bi telo moglo oživeti. Po smrti človek ne more nadaljevati življenja v nobeni obliki. Sveto pismo opisuje stanje mrtvih kot »spanje«.

Adventisti menijo, da prejme večno življenje le tisti, ki veruje v Kristusa. V Svetem pismu primerja apostol Pavel smrt in vstajenje s setvijo in žetvijo v

naravi. Kakor mora seme v zemlji najprej strohneti, preden nastane novo življenje, tako mora tudi naše telo umreti in strohneti. Toda po delovanju sončne moči, vode in zemlje nastane iz semena čudoviti sad. Tako je tudi pri vstajenju. Božja beseda oživi smrtno telo. Telo, ki sedaj vstaja, pa ni kot prejšnje nepopolno in umrljivo, temveč spremenjeno in povečano. Ob svojem drugem prihodu bo Kristus obudil pravične in jim podelil nesmrtnost. Hudobni bodo vstali ob koncu Kristusovega tisočletnega kraljestva in bodo za vedno uničeni.

DANAŠNJA PODOBA ADVENTIZMA

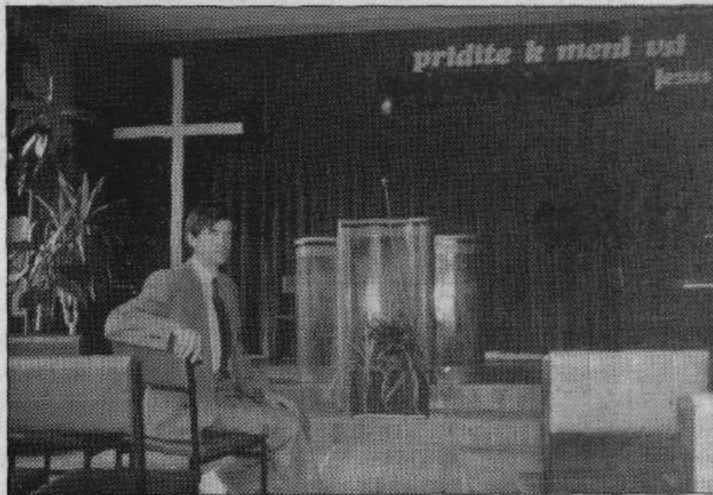
Adventistična cerkev je danes najhitreje rastoča krščanska skupnost. Trenutno je po svetu razpršenih okoli se-

dem milijonov krščenih adventističnih vernikov. Prisotni so v 190 deželah sveta, v katerih imajo preko 30.000 krajevnih cerkev. Za adventiste je cerkev prostor, kjer se združujejo, kjer s petjem, molitvijo in pogovorom praznujejo soboto. Adventistične cerkve niso organizirane hierarhično, pastor, ki navadno vodi krajevno cerkev, je tam zato, da usmerja in pomaga vernikom. Verniki so temelj, brez katerega nobena cerkev ne bi stala.

Adventisti so v svetovnem merilu izredno dobro organizirani, njihova področja delovanja so zelo raznolika. Tako lahko najdemo po svetu 160 bolnišnic, 250 dispanzerjev in 65 domov za starejše ljudi, ki so v lasti adventistične cerkve. Veliko pozornost posvečajo tudi izobraževanju in vzgoji otrok. Več kot 5.000 vzgojnoizobraževalnih ustanov, od vrtcev do osnovnih in srednjih šol pa vse do univerz, vzdržuje adventistična cerkev. Izrednega pomena je adventistična človekoljubna organizacija ADRA, ki deluje po celem svetu in pomaga žrtvam poplav, vojne, suš, epidemij, potresov in drugih nesreč. Slovenski del te organizacije se je v zadnjem času še posebej izkazal s pomočjo, ki so jo poslali z vojno prizadetim prebivalcem v BiH in na Hrvaško. Okoli 14 milijonov ljudi na leto prejme od adventistov pomoč v prehrani, obleki, obutvi, zdravilih ali denarju. Tako lahko rečemo, da vsak adventist hrani dva lačna Zemljana.

Adventisti posvečajo veliko pozornost širjenju vere. Tako imajo po svetu čez 50 založb, ki izdajajo številne verske časopise in knjige v 190 jezikih. Ena izmed njih je tudi adventistična založba v Ljubljani. Poleg tega pripravljajo in oddajajo svoje televizijske in radijske oddaje. »Adventistični svetovni radio« oddaja na številnih radijskih postajah.

Dobre odnose gojijo z vsemi ljudmi, vseh narodnosti, ras, jezikov, kultur in verskih opredelitev. Spoštujejo in opravljajo svoje družbene obveznosti, spodbujeni z ljubeznijo in spoštovanjem do vseh ljudi. Živijo z vero v novo življenje, v katerem ne bo nikoli več žalosti, trpljenja, nepravilnosti, pomanjkanja in smrti.

Edini pogoj je avto v dokaj solidnem stanju, ki ti omogoča miren spanec vsaj za naslednjih pet do deset tisoč kilometrov. No, dovolj je, če imaš prijatelja, ki premore avto. Sedaj ti preostane le še to, da ga navdušiš za potep in pred tabo so dnevi, tedni ali celo meseci brezskrbnih in relativno poceni počitnic. Recept je dobro preizkušen, saj smo kot štiričlanska ekipa tako osvojili najsevernejšo točko Evrope - Nordkapp. Prevozili smo okoli 11.000 kilometrov, tritedensko potepanje pa nas je z vsemi stroški stalo le 600 DEM na osebo. V primerjavi s cenami turističnih agencij prava malenkost, pa čeprav na račun malo manj udobnega spanja in ne ravno razkošne hrane.

Minil je šele dober teden, odkar smo zapustili našo deželo, ko nas je od Švedske ločila le še morska ožina Baltiškega morja, ki je uklenjeno med Skandinavski polotok in evropsko celino. Trajektna povezava poteka tekoče, med nekajminutnim čakanjem in urejanjem carinskih formalnosti pa te Švedi založijo z obsežnim kupom brošur, zemljevidov in prospektov. Tako se lahko med polurno plovbo preko morske ožine na hitro seznaniš z deželo širnih gozdov, rek in tisočerih jezer. Seveda je pametneje, če se z osnovnimi informacijami oborožiš že doma, toda tudi potepanje na slepo ima svoje čare. Poleg naravnih lepot ponujajo prospekti tudi celo vrsto zabavišnih parkov od mesteca z Divjega zahoda pa do safarija, kjer se lahko z avtom zapelješ (vsaj poleti) med leve, medvede, žirafe in druge bolj ali manj eksotične živali.

Vasem in primestnim naseljem v celi Skandinaviji dajejo poseben čar lesene hiše, ki so običajno grajene z veliko domišljije. Na Švedskem so večinoma odete v rjavo-rdečkaste odtenke, sredi katerih se kontrastno ločijo beli okvirji. Tradicionalna barva izhaja menda po eni izmed teorij od kravjih iztrebkov, s katerimi so nekoč oblagali zunanje stene bivališč. Za prišleka z juga Evrope, ki je navajen zidanih palač, so takšne na videz lahkotne lesene hiške prava osvežitev in prijetna paša za oči.

Prenočišča v skandinavskih deželah so še precej dražja kot v Zahodni Evropi, tako da so bili običajni stroški povezani le z bencinom in sladoledom, ki je bil skoraj največji luksus, ki smo si ga v vročih poletnih dneh privoščili kar se da pogosto. Zaloge konzervirane hrane so bile komajda

SKANDINAVSKI POLOTOK

Švedska in Finska - deželi tisočerih jezer

Skandinavija me je že od nekdaj privlačila, toda visoke cene in velike razdalje so se mi vedno zdele prevelika ovira. Nad Inter Railom nisem bil preveč navdušen, za štopanje pa prelen. Za plitve žepe pa je tu še ena relativno poceni varianta.

načete, za prenočišče pa smo običajno izbrali prijeten kotichek v naravi. Na Švedskem je za ljubitelje kampiranja pravi raj, saj lahko kampiraš domala kjerkoli, samo da nisi nikomur napoti. Tako lahko postaviš šotor na prijetnem koticčku ob reki ali jezeru, ne da bi se bal tečnih policajev, ki ti drugod tako radi zagrenijo življenje. Če se odločiš za prenočevanje v bližini kakšne hiše ali kmetije, je seveda stvar olike, da lastnike zemljišča poprosiš za dovoljenje.

Glavne cestne povezave običajno niso prave avtoceste, temveč le malo širše dvopasovnice z odstavnim pasom in tiste najbolj prometne še z enim prehitevalnim pasom na sredini. Po eni izmed vpadnic smo

prispeli v prestolnico Stockholm, kar po švedsko pomeni otok na koleh. Mesto se razprostira na 14 otokih, ki so tako povezani med seboj, da komaj opaziš morje med njimi. Obsega ozko ožino med jezerom Malaren in Baltiškim morjem. Kot še eno izmed velikih mest nas ni kaj prida pritegnilo. Stockholm smo prečkali z avtom in spotoma

kupili karte za trajekt proti Finski. Pred odhodom smo imeli ravno še dovolj časa za ogled slovite ladje Wasa, ki stoji v veliki muzejski hali v Skenderskem parku. Ladja se ponaša z nadvse nenavadno preteklostjo. Zgradili so jo v dveh letih pod vodstvom nizozemskega mojstra. S svojimi dimenzijami in opremo je veljala za eno najbolj razkošnih tistega časa. Od kljuna do krme je merila 60,5 metrov, višina jambora je bila okoli 50 metrov, površina jader pa je znašala kar 1200 m. Oborožili so jo s 64 topovi, številno posadko pa so sestavljali častniki, obrtniki, mornarji in 300 vojakov. Ob sploovitvi, 10. avgusta 1628, se je zbralo veliko radovednežev, da bi si ogledali razkošno ladjo, ponos takratnega švedskega ladjevja. Toda še preden je Wasa dobro zaplula, se je prevrnila in potopila pred očmi osuple množice. Vzroka za nesrečo niso uspeli odkriti, saj je vse načrte in mere odobrila kralj Gustav II. V naslednjih letih so razni pustolovci skušali ladjo dvigniti, toda uspelo jim je rešiti le večji del topov. Kasneje je ladja pod slojem blata in naplavin izginila v pozabo. V petdesetih letih 20. stoletja se je

zanjo začel zanimati Anders Franzen in po dolgi pripravi leta 1959 začeli z vrvmi dvigovati pozabljeno lepoto iz globine 33 metrov. Dvigovanje je potekalo postopoma, po dva metra, dokler se ni 24. aprila 1961 ponovno prikazala na vodni gladini. Seveda je bilo potrebno ogromno restavratorskega dela, preden so jo postavili na ogled v veliko halo, ki so jo konstruirali posebej za Waso.

DEŽELA TISOČERIH JEZER

Proti večeru smo se vkrcali na trajekt, ki povezuje Švedsko s finskim pristaniščem Abu-Turku. Kljub dokaj pozni uri je bilo na obzorju še vedno slutiti rdečo zarjo, saj so poleti dnevi na tej geografski širini občutno daljši. Na trajektu so bile duty free trgovinice polno zaposlene, saj si Švedi in Finci lahko vsaj tukaj privoščijo občutno cenejšo alkoholno pijačo, tako da trajekta

NORDKAPP

praviloma nihče ne zapusti brez steklenice žganja. Nekateri si pot krajšajo v casinoju, če ste razpoloženi za ples, pa lahko zaplešete valček v salonu z živo glasbo, kjer poleg klasike radi obujajo tudi spomine na evergreene. Mnogi preprosto postopajo po palubi in občudujejo številne otoke, porasle z borovci, med katerimi izstopajo veliki granitni bloki. Tu, sredi Baltika, leži Aland, otoški arhipelag med Švedsko in Finsko. Pripada Finski, čeprav je kot uradni jezik tod razširjena švedščina. Nekoč je bila to švedska provinca, ki naj bi jo po razpadu ruskega imperija leta 1917 Švedi dobili nazaj. Toda na Finsko zahtevo je postal Aland nekakšno demilitarizirano območje. Avtonomno otočje, na katerem živi blizu 30.000 prebivalcev, se ponša s svojo zastavo in poštnimi znamkami. Življenje otočanov je tesno povezano z morjem in že od nekdaj so bili znani kot izvrstni pomorščaki in trgovci. V njihovi lasti so mnoge ladijske družbe (Viking, Birka, Eckero), ki preko Baltika prepeljejo vsako leto več kot 8 milijonov potnikov. Ljudje so ponosni na svojo deželo, v kateri je le malo tujih priseljencev. »Tu ni revščine, ne rasizma, ne resnejšega kriminala,« se radi pohvalijo domačini. Noč oziroma ostanek noči sem prebil na palubi. Občudoval sem otoke, ki so se vrstili brez konca in kraja, odkar smo zapustili Aland.

Finska se poleg tisočerih jezer (okoli 60.000) ponša tudi s preko 30.000 otoki in čermi, ki se nahajajo predvsem na njenem jugozahodu. Širni gozdovi in močvirja obsegajo kar 70% celotne površine. Večji del dežele je rahlo gričevnat, le na severu se dviguje preko 1000 metrov visoko gorovje. Ceste se zajedajo v čudovito pokrajino in povezujejo tudi najodročnejše kraje v tundri, pokrajini, porasli z mahovi, lišaji in nizkimi grmi, ki se začenja onstran polarne gozdne meje. Finci so mongolskega izvora in so se sem naselili v prvih stoletjih našega štetja. Kljub temu, da so bili stoletja pod tujo oblastjo, so ohranili svoje etnične in jezikovne značilnosti. Jezera, gozdovi, širna rume-no cvetoča polja in slikovita naselja lesenih hiš so se izmenjavali ob cesti, po kateri smo brez pravega oddiha napredovali proti severu. Idilična jezera in močvirja so se pogosto izkazala za pravo moro. Nekajkrat so nas roji komarjev prikrasili za kosilo v naravi. Domačini so se negodovanju nad komarji le smejali. Očitno se tudi te nadloge človek navadi. Ali pa imajo krvوسي morda raje spremembo in so si zato toliko bolj privoščili priškele z daljnega Balkana? Za ribiče pa so komarji pravi blagoslov. Ribe se hranijo tudi s to nadlogo in veliko komarjev pomeni tudi veliko rib.

BELE NOČI

Noči so postajale vse krajše in v bližini Rovaniemija, kjer se začenja polarni pas, so preprosto izgini-le. Sonce je zašlo okoli enajste ure in vzhajalo kmalu po polnoči. Polarni dan je res prijetna zadeva - vsaj za tiste, ki ga niso vajeni. Čim bliže si zemeljskemu polu, tem daljši je dan. Na skrajnem severu Evrope traja kar nekaj tednov. Seveda pa dolge poletne dneve pozimi zamenja polarna noč, ki je ravno tako dolga, kar najbrž ni preveč prijetno. Gozdovi so počasi postajali redkejši in vse pogostejše smo naleteli na pokrajino, kjer se je vse do obzorja razprostiralo le visoko grmičevje in pritlikavo drevje, kot posledica dolgih in ostrih zim. Na severu Finske smo prvič naleteli na Laponce, ki živijo tudi na Švedskem in Norveškem. Saami, kot jim tudi pravijo, so potomci nomadskih plemen, ki se le še deloma oklepajo starodavnih navad. Njihovi predniki so se preživljali le z ribolovom in vzrejanjem severnih jelenov, ki so jim dajali meso in tople kožuhe, pozimi pa so jih vpregli v sani. Danes lahko še vedo naletite na Laponce v tradicionalnih oblačilih, ki pa jih največkrat oblečejo le še zaradi turistov. Ob cestah imajo postavljene šotore ali lesene ute, s katerimi želijo pritegniti pozornost. Tu prodajajo jelenove kože in izdelke ročne obrti iz lesa, kosti in jelenjih rogov.

Vsako leto odkriva divjo lepoto daljnega severa vse več turistov in tako se je nekaterim Laponcem ponudila priložnost, da s takšno prodajo zaslužijo za preživetje, obenem pa lahko še vedno vzreajo črede jelenov. Jeseni zberejo jelene v velikih ogradah. Približno petino črede pobijejo, predvsem bolne in pohabljenе živali. Meso, ki velja za pravo poslastico, sušijo, iz kož pa izdelujejo tople copate, plašče in spominke za turiste. Kože prodajajo tudi velikim predelovalcem, nekoč pa so jih nosili na velike zimske sejme v vasi na jugu, kjer so jih zamenjali za tisto, kar so najbolj potrebovali.

Včasih so se Laponci selili z jeleni. Ti se sicer še vedno selijo, toda Laponci jim ne sledijo več. Le nekatere družine ob koncu zime zapustijo domove, če morajo gnati svoje črede na bolj oddaljene pašnike. Ti letni pogoni so pravzaprav zadnji ostanki njihovega nomadskega življenja.

NORDKAPP

NordKapp velja za najsevernejšo točko Evrope in je zato vsaj v poletnih mesecih nenavaden, a priljubljen cilj številnih ljubiteljev severnih dežel. Rt na otoku Mageroy je strmo odsekan proti morju, ki se peni več kot 300 metrov globoko pod razgledno teraso. Z 71° 10' 20" severne zemljepisne širine so ga razglasili za skrajni sever Evrope in na njem zgradili restavracijo z razglediščem, od koder lahko v juliju občudujete »polnočno sonce«. Na tej zemljepisni širini namreč sonce nekaj dni v letu sploh ne zaide. Do rta je čez otok speljana cesta, ki pozimi najbrž ni prevozna, saj sneg tudi v avgustu menda ni nikakršna redkost. NordKapp je pravzaprav rahla prevara, saj je najsevernejša točka otoka bližnji rt Nordkinn (71° 8' severne širine), česar pa domačini seveda ne obešajo na veliki zvon. Otok, oddaljen od celine kakšno uro vožje s trajektom, je kljub negostoljubnemu videzu dokaj naseljen. Največje je pristanišče, ki povezuje otok s kopnim in kjer se nahaja tudi večji del industrije. Okoliške vode so bogate z ribami, ki jih predelujejo na otoku in potem odvažajo proti jugu. Menda v okolici črpajo tudi nafto, o čemer pričajo veliki rezervuarji. Tako le manjši del otočanov živi od turizma, pa še ti se morajo med dolgimi zimami, ko otok ukleneta sneg in led, preživljati s čim drugim. Presenetilo me je, da je delovne sile celo premalo in vsaj v poletnih mesecih prihajajo sem mladi iz vseh koncev, ki želijo na hitro zaslužiti v predelovalni tovarni, na ribiški ladji ali pa trgovinici.

NAZAJ PROTI JUGU

Na otoku Mageroy, ki je dovolj zanimiv za nekajdnevno potepanje, smo ostali le nekaj več kot 24 ur, saj nas je počasi začel preganjati čas; pred nami je bilo še vsaj 500 kilometrov poti do doma. Cesta ob razgibani norveški obali je obetala vse prej kot hitro potovanje. Proti jugu smo napredovali sila počasi, delno zaradi ovinkaste ceste, še bolj pa zaradi ne tako redkih odsekov, kjer je asfalt že davno odslužil svoje, kar me je na moč spominjalo na razmere v Sloveniji.

Norveška obala meri brez fjordov 2650 kilometrov, če pa šteješ zraven še na stotine fjordov, je obala dolga kar 21.211 kilometrov! Najbolj na gosto so fjordi, ki se zasedajo globoko v celino, posejani na spodnji četrtini zahodne obale. Tu so tudi najdaljši, najbolj razvejani, najgloblji in obdani z najvišjimi gorami. Med njimi gotovo kraljuje Sognefjord, ki meri z vsemi svojimi rokavi 204 kilometre. Globina doseže do 1245, stene ob fjordu pa se dvigujejo okoli 1700 metrov visoko! Preko pet kilometrov širokega fjorda je speljan daljnovod, ki s svojim razponom velja za najdaljšega na svetu.

Fjordi so globoke gorske doline, ki jih je zalilo morje. Pred približno tremi milijoni let je bila gorska pokrajina z rečnimi strugami na severu Evrope pokrita z debelo plastjo ledu. Ta ledena gmota je bila pri obali razmeroma tanka, proti celini pa vedno bolj debela, ponekod tudi do dva kilometra. Pri drsenju je ta ogromna količina ledu močno preoblikovala zemeljsko površino. Koder so potekale doline s strugami, je ledena gmota le-te še bolj poglobljala in ustvarjala globoke doline. Te brazde so bile bolj globo-

ke proti celini, kjer je led zaradi večje debeline pritiskal na površino z znatno večjo težo. Ponekod so nastale tako globoke doline, kot so bili visoki vrhovi, ki so se dvigovali nad prvotnimi rečnimi dolinami. Daleč v notranjosti so dosegale globine do 1350 metrov, kar je bilo dosti globlje od morskega dna. Ob obali pa so se segale brazde, ki jih je ustvaril drseči ledenik, največ do 170 metrov globoko. Tako so nastali ob prehodu dolin v morje nekakšni pragovi. Ko se je led stalil, je prodrla v doline slana morska voda in nastale so značilne oblike dolin, ki jih imenujemo fjordi. Med seboj so na moč različni: nekatere obdajajo strme gole stene z zasneženimi vrhovi, v drugih pa lahko ob vznožju naletiš na rodovitne ravnice s sadnim drevjem. Nekateri so popolnoma nenaseljeni, drugod je lahko najdeš kakšno osamljeno kmetijo, v nekaterih pa so se razvili tudi večji kraji ali cela mesta. Fjordi so običajno najlažje dostopni z morja, od koder lahko prideš tudi do najbolj samotnih kotičkov. Enkrat je občutek, ko drsiš po mirni gladini skozi ožino, nad katero se iz morja strmo dvigujejo preko 1000 metrov visoke stene. S ceste lahko občuduješ le redke fjorde, saj jih le-te običajno le prečkajo, redkeje pa so speljane ob strmi obali. Zato pa se z vrha odpirajo čudoviti razgledi na visoke vrhove, ki se strmo dvigajo iz morja in preko katerih se belo penijo slapovi, ki padajo več sto metrov globoko. Po fjordih poleg trajektov, ki povezujejo oba konca obale, vozijo tudi tovarne ladje in luksuzni parniki, ki povezujejo sedem glavnih pristanišč ob zahodni obali in vozijo turiste vse do Nordkappa. Čudovita nenavadna pokrajina je že v 19. stoletju vzbujala pozornost

angleških turistov, tako da ni nič nenavadnega, da je danes po nekaterih fjordih precej hotelov in še več lepo urejenih kampov. Če nimaš šotora, lahko prenočuješ v preprostih bungalovih, ki jih premore skoraj vsak kamp. Najemnina za leseno hišico z nekaj ležišči običajno znaša okoli 40 DEM, kar za te kraje niti ni pretirano drago. Zunaj turistične sezone, ki tukaj traja le od 22. junija pa do 10. avgusta, so cene za spoznanje nižje.

Na Norveškem je le slabe tri odstotke površine primerne za kmetovanje in tako ni čudno, da skušajo zato izkoristiti prav vsako ravnico. Tu daleč na severu pa kljub dolгим zimam uspevajo tudi jabolka, hruške in slive, k čemu močno pripomore topli Zalivski tok, ki obkroža vso zahodno norveško obalo. Pomagajo pa tudi naravni pragovi ob začetku fjordov, ki preprečujejo hladni vodi iz globin vstop v ozke doline. Tako je poleti in pozimi za več kot deset stopinj topleje, kot bi bilo sicer normalno za to geografsko širino.

Norveška se torej ponaša z nadvse razgibano, čudovito pokrajino, katere lepote v vedno večjem številu odkrivajo tudi tujci. Samo podatek, da se skoraj dve tretjini turistov vrača v naslednjih letih, pove dovolj. Seveda kraji na hladnem severu niso primerni za množičen turizem, kot npr. v Španiji, ampak bolj za individualiste, ki cenijo mir in nedotaknjeno naravo.

Eno najzanimivejših območij so gotovo Lofoti, nenavadno skalnato otočje blizu norveške obale. Večji otoki so povezani z mostovi ali trajekti, tako da je tudi potovanje z avtomobilom dokaj enostavno, kar smo seveda s pridom izkoristili. Že prvotni priseljenci so bili odvisni od ribjega bogastva v toplih vodah Zalivskega toka. Ribolov in vsa spremljajoča industrija še danes nudi zaslužek večjemu delu prebivalcev. V prvih zimskih mesecih okoliške vode preplavijo milijoni polenovk, ki se tukaj drstijo že stoletja. Skoraj pred vsako hišo ob obali lahko naletite na značilna stojala v obliki šotora, ki so pokrita z mrežami, da so ribe zaščitene pred galebi. Ribam (trskam) porežejo glave in jih potem sušijo na soncu in vetru brez dodatka soli. Pri tem postanejo ribe suhe in trde kot poleno (od tod ime - polenovke). Polenovke so bile poleg lososa dolga leta pomembno norveško izvozno blago. Rib v okoliških vodah danes ni več toliko kot nekoč, zato se mnogi usmerjajo v gojenje lososov, za kar so kot nalašč številni večji in manjši zalivčki, v katerih plavajo nekakšne košare, ki so pravzaprav velike potopljene mreže, v katerih gojijo losose. Danes je na Norveškem že veliko takšnih farm, v kate-

rih letno pridobijo okoli 100.000 ton lososov, ki jih večinoma izvozijo. Ljudje se tod ukvarjajo v glavnem z ribolovom, malo pa tudi z živinorejo. Na skupnih pašnikih so najbolj običajne koze in ovce in v teh krajih lahko dobite tudi norveško specialiteto, pravi kozji sir. Videti je kot velik kos rjavega mila, ima pa nenavaden okus, ki nekatere navdušuje, drugi pa se nad njim zmrdujejo.

Pogled na nenavadne otoke mora navdušiti vsakogar. Vrhovi strmih nazobčanih gora se kot zid dvigujejo iz morja, najvišji tudi preko 1000 m visoko. Mnoge gore so stare približno 3,5 milijard let in tako sodijo med najstarejše na svetu. Ledeniki so tukaj oblikovali eno najbolj nenavadnih pokrajin: iz morja kipeči vrhovi, peščene obale, ozke doline, gorska jezera, močvirja, raztresene ribiške vasice... Pokrajina je vsekakor dovolj slikovita, da že od nekdaj privlači številne umetnike in zadnja leta vse več turistov. Seveda oddih tukaj ne pomeni celodnevnega poležavanja na plaži, saj je lahko tudi sredi poletja kar hladno. Tudi morje s svojimi 20C ni ravno vabljivo. Zato pa lahko dneve popestrite s kolesarjenjem, veslanjem, planinarjenjem... Narava na 200 km dolgi otoški verigi vsekakor premore dovolj bolj ali manj skritih kotičkov, da se nikakor ne moreš dolgočasiti.

Nekaj dni kasneje smo zasedli miren kotiček na parkirišču ob cesti, nedaleč od norveške prestolnice. Daleč spodaj je bilo sluttiti celo luči, ki so se obotavljajoče prižigale in vabile na nočno pohajkovanje. Toda zbiti po stotinah kilometrov, ki smo jih pustili za seboj zadnje dni, smo imeli v mislih le eno - posteljo oz. penasto blazino armafleks in

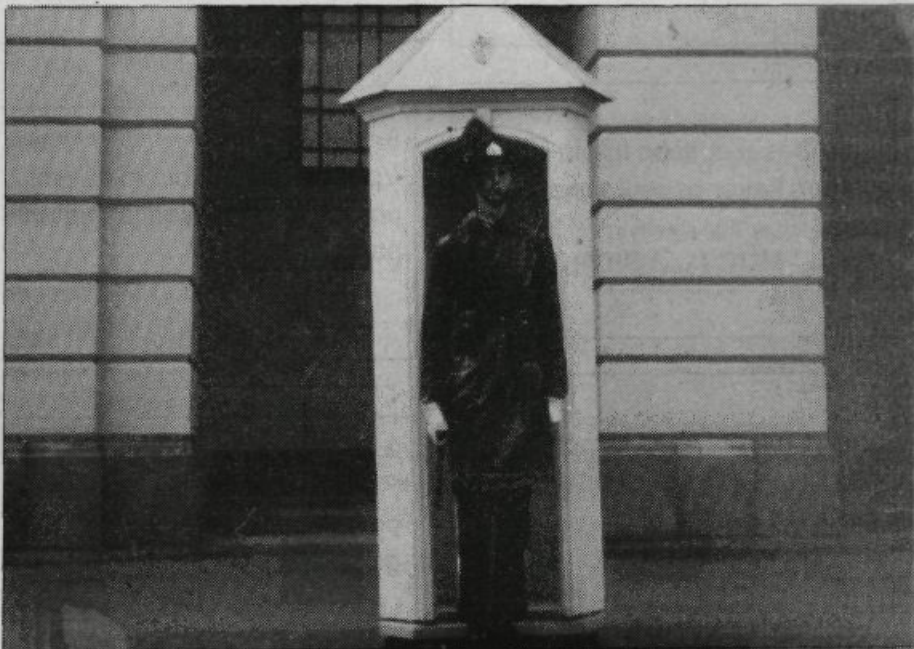
šotorsko platno nad glavo. Prebudil me je dež, ki je drobno pršil iz svinčenih oblakov in mi že navsezgodaj pokvaril jutro. Dež je gotovo največji sovražnik popotnikov, saj ti zlahka ubije vsako voljo po spoznavanju okolice. Če te doleti v udobnem hotelu ali vsaj Youth hostlu, se lahko posvetiš urejanje vtisov, pisanju pisma ali spominov, tedenski žehti ali pa se preprosto pokriješ čez glavo in si nabiraš moči za lepše dni. Poležavanje v šotoru ali avtu pa še zdaleč ni zabavno niti udobno, zato smo že okoli sedme ure spoznavali prebujajočo se gnečo norveške prestolnice.

Oslo se razpostira na veliki površini ob koncu širokega fjorda. Eden najlepših razgledov na zaliv se odpira s skakalnice Hol-

menkoln. V betonskem stolpu skakalnice je urejena restavracija, v kateri lahko v miru uživate enkratno panoramo. Mesto je vsaj od daleč videti čudovito zeleno in gotovo je tudi v resnici eno najprijetnejših mest na svetu, kjer se velja ustaviti vsaj za nekaj dni. Brez pravega načrta smo žal v mestu preživeli le en dan, ki je prehitro minil v sprehodih skozi živahne meste parke in muzeje. Hiter pogled skozi burno norveško zgodovino lahko dobiš z ogledom muzejev na rtu Bygdoy, kjer hranijo vikinške ladje in orožje, tu je narodni muzej na prostem, kjer so postavili preko 170 starih lesenih hiš, kakršne so gradili v preteklosti. Nedaleč je muzej Kon-Tiki z istoimenskim splavom, na katerem je pustolovski raziskovalec Thor Heyerdahl s petimi somišljeniki preplul 5000 milj čez Pacifik. S plovbo od Peruja do otoka Raroia v Polineziji je hotel dokazati stike med Južno Ameriko in polinezijskimi otoki v preteklosti. Leta 1970 si je Thor omislil še eno pustolovščino. S štirinajst metrov dolgim čolnom iz trsa RA II., kakršne so gradili že v starem Egiptu, je v drugem poizkusu preplul Atlantski ocean, s čimer naj bi dokazal povezavo med graditelji piramid v Egiptu in v Ameriki.

Na trajektu, s katerim smo po isti poti kot pred tremi tedni zapuščali Skandinavski polotok, sem s pogledom še poslednjič objel deželo severnjakov, ki se mi je globoko vtisnila v spomin. Kar žal mi je bilo, da zapuščamo širne gozdove, tisočera jezera, skalne otoke divje lepote, zasnežene vrhove norveških gora, ledenike, čudovite fjorde in rahlo zadržane, a prijazne ljudi, ki so ti vedno pripravljeni priskočiti na pomoč.

Igor Fabjan

INTELI GENČNI TEST

Inteligenca je vedno burila ljudi in v ta namen so bili izdelani mnogi testi, ki naj bi merili človekove sposobnosti. Za pokušino vam ponujamo izseček iz dveh preizkusov, pri čemer prvo meri govorno inteligenco, drugi pa matematično. Poskusite se kar najbolj zbrati in rešiti čimveč problemov. Za vseh trideset nalog imate na razpolago 20 minut. Merilo uspešnosti pa naj bo primerjava vaših rezultatov s prijateljevimi.

GOVORNA INTELI GENCA

1. Vpiši besedo, ki bo dopolnila prvo in oblikovala začetek druge (ključ *kanon*).
NAS (...) LAR

2. Vpiši besedo, ki bo dopolnila prvo in oblikovala začetek druge (ključ *ka*).
DE (....) NJE

3. Vpiši besedo, ki bo imela isti pomen kakor besedi zunaj oklepaja.
MUC (.....) SIDRO

4. Vpiši besedo, ki bo dopolnila prvo in oblikovala začetek druge.
TO (....) LIR

5. Poišči besedo, ki jo je treba izločiti.

**NEROKEJ
JADELT
NANABA
ASPE**

6. Poišči besedo, ki jo je treba izločiti.

**DEŽES
OPOTIKAN
AMK
LAZACIT
PILUTNA**

7. Poišči besedo, ki jo je treba izločiti.

**RIMOPJER
LORIFAD
SKANJEDOL
TAŠREJAKS**

8. Vpiši besedo, ki bo imela isti pomen kakor besedi zunaj oklepaja.
KUJANJE (....) DOMAČA

9. Poišči besedo, ki bo dopolnila prvo in oblikovala začetek druge besede.
OL (...) NJKA

10. Poišči besedo, ki jo je treba izločiti.

**ANCKRA
AGEV
ČIRJUČ
KONEJ
NAJKREC**

11. Vpiši besedo, ki bo imela isti pomen kakor besedi zunaj oklepaja.

**MORSKI SESALEC (...)
ZAMAZKA**

12. Vpiši besedo, ki bo imela isti pomen kakor besedi zunaj oklepaja.

BELEŽNICA (....) ZAPORA

13. Vpiši besedo, ki bo dopolnila prvo in oblikovala začetek druge.

PA (....) NJE

14. Vpiši besedo, ki bo imela isti pomen kakor besedi zunaj oklepaja.

GOMILA (....) ROBAT

15. Vpiši besedo, ki bo dopolnila prvo in oblikovala začetek druge.

TE (....) T

MATEMATIČNA INTELIGENCA

1.
Vnesi manjkajoče število.
6 8 10 11 14 14 -

2.
Vnesi manjkajoče število.
234 (333) 567
345 () 678

3.
Vnesi manjkajoče število.
4 5 7 11 19 -

4.
Vnesi manjkajoče število.
6 7 9 13 21 -

5.
Vnesi manjkajoče število.
4 8 6
6 2 4
8 6 -

6.
Vnesi manjkajoče število.
64 48 40 36 34 -

7.
Vstavi manjkajoče število.
2 6 - 9
54 18 81 27

8.
Vstavi manjkajoče število.
718 (26) 582
474 () 226

9.
Vstavi manjkajoče število.
12 (336) 14
15 () 16

10.
Vstavi manjkajoče število.
4 7 6
8 4 8

11.
Vstavi manjkajoče število.
1 3 2 - 3 7

12.
Vstavi manjkajoče število.
447 (366) 264
262 () 521

13.
Vnesi manjkajoče število.
643 (111) 421
269 () 491

14.
Vnesi manjkajoče število.
9 (45) 81
8 (36) 64
10 (-) -

15.
Vnesi manjkajoče število.
5 41 149 329 -

9. IVA
10. VEGA (Vsi drugi so pisatelji: Cankar, Jurčič, Jenko, Kranjec.)
11. KIT
12. BLOK
13. ROLA
14. GROB
15. LEGA

MATEMATIČNA INTELIGENCA

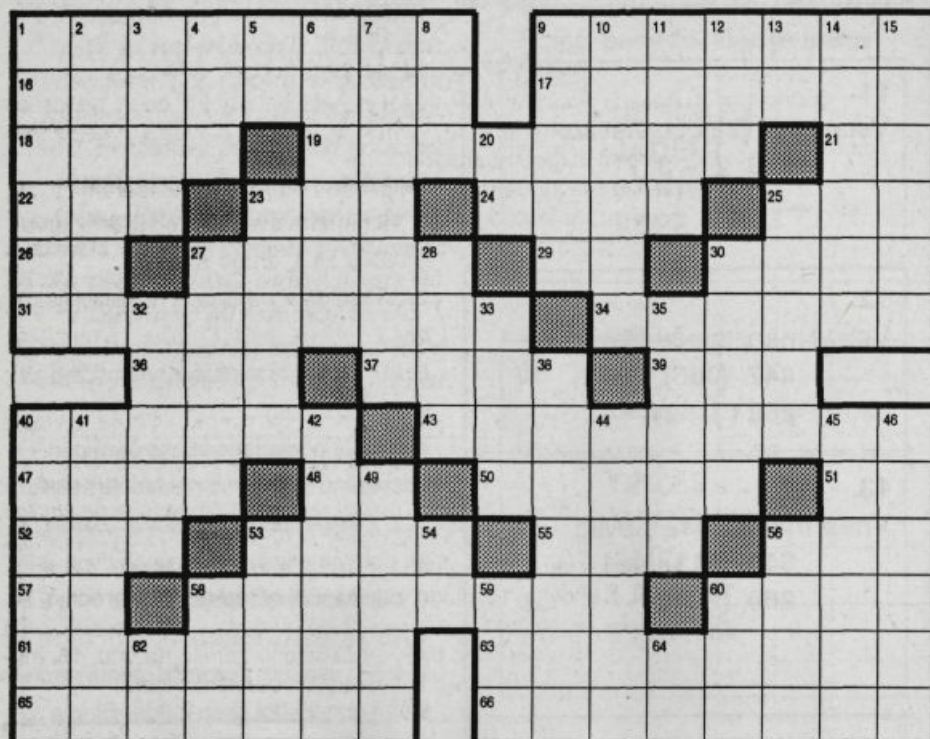
1. 18 (Imamo dve zaporedji števil; prvo narašča za 4, drugo za 3.)
2. 333 (Odštej od števila na desni tisto na levi.)
3. 35 (Števila v zaporedju naraščajo za 1, 2, 4, 8 in 16.)
4. 37 (Če podvojimo vsako število in odštejemo 5, dobimo naslednje število.)
5. 7 (Tretje število je polovica števila, ki ga dobimo s seštevkom prvih dveh.)
6. 33 (Zaporedje upada za 16, 8, 4, 2 in 1.)
7. 3 (Pri vsakem kvadratu gremo naprej v smeri urinega kazalca in množimo s 3.)
8. 14 (Seštejemo zunanji števili, delimo s 50 in dobimo notranje število.)
9. 480 (Števili v oklepaju sta enaki dvakratnemu zmnožku zunanjih števil.)
10. 2 (Tretje število je enako dvojni razliki prvih dveh.)
11. 5 (Imamo dvoje številskih zaporedij, ki se menjavata; eno naraste vsakič za 1, drugo pa vsakič za 2.)
12. 518 (Števili v oklepaju sta dvojna razlika zunanjih števil.)
13. 111 (Število v oklepaju je polovica razlike zunanjih števil.)
14. 55 in 100 (Število desno od oklepaja je kvadrat števila na levi, število v sredini, v oklepaju, je polovica vsote zunanjih števil.)
15. 581 (Začnemo z zaporedjem: 0 2 4 6 8, množimo s 3: 0 6 12 18 24, kvadriramo: 0 36 144 324 576, prištejemo 5: 5 5 41 149 329 581.)
Intelligenčni test je iz knjige Nicola Alberta de Carla: PSIHOLOŠKE IGRE, ki jo je lani (1991) izdala Tehniška založba Slovenije v Ljubljani.

PRAVILNE REŠITVE

GOVORNA INTELIGENCA

1. TOP
2. KLICA
3. MAČEK
4. KAVA
5. KORENJE (V vseh drugih besedah je vsaj en A: datelj, banana, pesa, repa.)
6. SEDEŽ (Vse drugo so rože: potonika, mak, zlatica, tulipan.)
7. FLORIDA (Drugo so slovenske pokrajine: Primorje, Dolenjska, Štajerska.)
8. MULA

EMONICA

KRIŽANKA

Vodoravno:

1. odmiranje tkiva z gnitjem, 9. hrvaška pokrajina med Donavo, Dravo in madžarsko mejo, 16. kruh iz nekvašenega testa, 17. Zevsova rednica v grški mitologiji, 18. neprijeten občutek, 19. neobdelan, na redko porasel svet, navadno skupna last vaščanov (pomanjš.), 21. začetnici ameriškega igralca Redforda, 22. litina, litje, 23. poželenje, strast, 24. mozoljavica, 25. enkratni sprejem zraka v pljuča in njegovo iztisnjenje, 26. kemijski znak za aktinij, 27. oksidna plast na kovini, ki nastane ob žarjenju pri visoki temperaturi, 29. arabski žrebec, 30. staroazijsko ljudstvo na Hokaidu, Sahalinu in Kurilih, 31. razširjeni del, 34. makedonsko moško ime, 35. jezero v Turčiji, 37. črnkasta krava, 39. panj, štor, 40. delavec, ki pobira in odvažja smeti, 43. romunski pisatelj zgodovinskih romanov (Mihael, »Življenje Stefana Velikega«), 47. domače žensko ime, 48. latinski predlog, 50. vojvodinski namiznoteniški igralec, 51. površinska mera, 52. ime švedskega pisatelja Hanssona, 53. staro ime za dušik, 55. glavni števec, 56. švedsko zimskošportno središče, 57. avtomobilska oznaka Benetk, 58. druga koordinata v pravokotnem koordinatnem sistemu, 60. znak za množenje, 61. angleški nogometni klub, 63. popularna filmska igralka (Vanessa), 65. egiptovska vas pri Memfisu, veliko »mesto mrtvih« in Džoserjeva piramida, 66. sestavlja lec pratike.

Navpično:

1. violinist, 2. zimskošportno središče v Italiji, 3. čud, značaj, 4. del teniške igre, 5. začetnici nemškega skladatelja Straussa, 6. nemški botanik, strokovnjak za fitogeografijo Afrike (Adolf), 7. revež, siromak, 8. pristanišče v Izraelu, 9. ustanova, ki opravlja denarne, plačilne in kreditne posle, 10. Tassova pastirska igra, 11. domača ali divja pernata žival, 12. krilo rimske konjenice, 13. začetnici izumitelja Tesle, 14. rodovitna rdeča prst na Krasu, jerovica, 15. drugo največje mesto na Danskem, 20. ljudska pritrđilnica, 23. izloček žlez slinavk, 25. melona, 27. kraj na Gorenjskem, blizu Cerkelj, 28. antično ime španske reke Guadiana, 30. nemško mesto vzhodno od Stuttgarta, 32. povezava, 33. prvi človek po Bibliji, 35. črnogorsko mesto v Boki Kotorski, 38. priprava za prilagoditev dveh, za medsebojno delovanje sicer neprilagojenih, naprav, 40. splošno priznanje pomembnosti, veljave, 41. ime Einsteinove soproge Marić, 42. razpad, 44. gorska nimfa v grški mitologiji, 45. priroda, natura, 46. sečevod, 49. ime romunske dolgoprogašice Melinte, 53. grško mesto v Epiru, 54. začetnici hrvaškega opernega pevcu Neralića, 56. japonsko riževno žganje, 58. rimsko mitološko podzemlje, 59. nemško-francoski dadaistični pesnik in kipar (Hans), 60. življenjska tekočina, 62. začetnici nemškega književnika Kische, 64. soglasnika v besedi gat.

Med reševalci, ki bodo do 14. oktobra 1992 poslali pravilno rešeno katerokoli uganko s teh strani na naš naslov (Tribuna, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana), bomo izžrebali tri nagrajence. Prejeli bodo po eno knjigo založbe EMONICA.

Med prejetimi praviimi rešitvami ugank iz 12. številke, so bili izžrebani:

1. Gorazd TRUŠNOVEC, Kajuhova 34, 65280 Idrija;
 2. Vida REMENIH, Zalog 1/B, 63222 Dramlje;
 3. Sašo KAPELJ, Goce Delčeva 3, 61000 Ljubljana.
- Čestitamo!
Knjižno nagrado založbe EMONICA pošljemo po pošti.

REŠITVE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

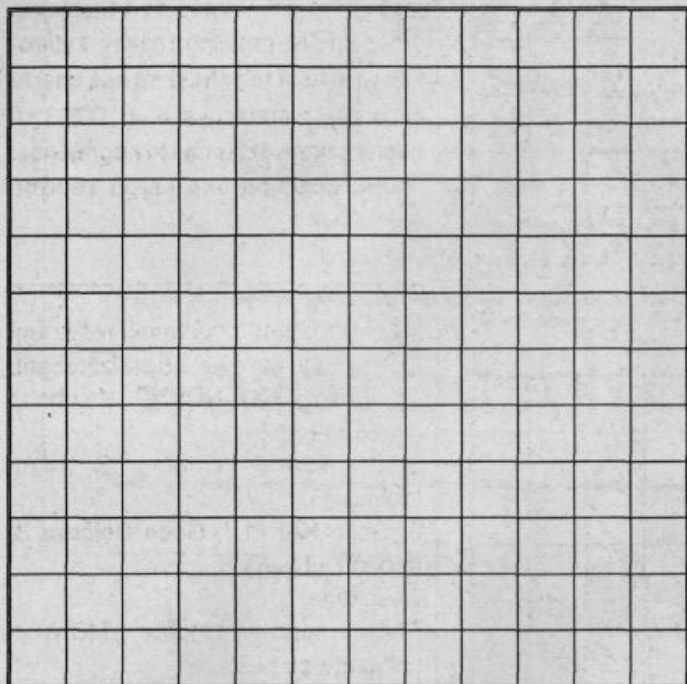
KRIŽANKA: 1. verzalka, 9. ateist, 15. ikravost, 16. Franko, 17. LS, 18. radian, 20. oktan, 21. ica, 23. NZ, 24. neon, 26. Edi, 27. Ceres, 29. Bask, 30. Krek, 31. Esko, 32. hostesa, 34. Ra, 35. alkan, 37. Ravne, 39. tm, 41. Clinton, 43. trak, 46. rabi, 48. Tahy, 49. Maina, 50. III, 51. Žiri, 52. Ka, 53. eks, 54. odica, 56. dekada, 59. E.T., 60. desert, 62. Rovereto, 64. Ankrah, 65. starinar.

ZEMLJEPIŠNI ANAGRAM: Arkan-sas.

SLIKOVNA KRIŽANKA: MK, aviatik, lektira, eternit, Pepi, rondel, Hawkins, aneroid, lak, velblod, In, beta, skleca, AA, ila, ale, jin, porhant, antena.

VERIŽNA KRIŽANKA: sataraš, platina, renegat, Eka - ako, es - - - RR, - Amedeo, Antonov, BD - kin - , sekan-ta, trn - Air, imam - Kt, Nepal - - , ež - ribi, netilec, tkanina.

E N I G M A T I K A

SKRITA KRIŽANKA

V lik nesimetrično razporedite 21 črnih polj.

Vodoravno:

1. avtomobilna oznaka Splita, 3. pevec z najnižjim moškim glasom, 9. nauk o metodah razlaganja cerkvenih tekstov, 14. območje, površina, 15. ime italijanske filmske igralkice Massari, 16. osebni zaimek, 17. najvišji vrh Kilimandžara, 18. prodajalna mesa, 20. sedma črka grške abecede, 21. industrijska rastlina, 22. poglavar Inkov, 23. bela kristalna snov, ki se uporablja za izboljšanje okusa in konzerviranje hrane, 24. ameriška zvezna država z glavnim mestom Phoenix, 26. grški kipar (ok. 350 pr.n.š.) iz Aten, slaven zaradi ljubkosti svojih kipov božanstev, 28. oče relativnostne teorije (Albert), 29. za polton znižani c, 32. norveški slovničar in pesnik (Ivar Andreas), 33. pritok Rena v Švici, 34. avtomobilna oznaka Libanona, 35. prebivalca Notranjske, 39. ime in priimek slavnega finskega arhitekta (1910-61), 41. dolžinska mera.

Navpično:

1. najpomembnejši angleški dramatik (William, »Romeo in Julijska«), 2. pripadnik teritorialne obrambe, 3. semitski bog, tudi Baal, 4. avtomobilna oznaka Ancone, 5. domnevni prebivalci Meseca, 6. ameriški skladatelj, prvi mojster avantgardne glasbe 20. stoletja (Charles), 7. papirju podoben kovinski izdelek, navadno za zavijanje, 8. kemijski znak za titan, 10. ponovna usklajitev predvidenih odhodkov in prihodkov, 11. ime že umrlega kitajskega državnika Ze Donga, 12. geometrijsko telo, ki ga omejuje šest kvadratov, 13. otok v Tuamotu, 18. ime francoske fizičarke in kemičarke poljskega rodu Curie, 19. reka, ki teče skozi Innsbruck, 21. značilnost, 25. japonska oblika budizma, 27. kemijski element iz skupine žlahtnih plinov, 29. manjše pletene košare, 30. hrvaška pevka zabavne glasbe (Ksenija), 31. ime igralca Conneryja, 33. eden od Sokratovih tožnikov, 36. kraj pri Poreču, 37. stara trdnjava ob Donavi, 38. švedsko zimskošportno središče, 40. kemijski znak za renij.

DIAGONALNA KRIŽANKA

Besede vpisujte v lik poševno. Na označenih poljih dobite ob pravilni rešitvi ime in priimek slovenske plavalke, udeleženke olimpijskih iger v Barceloni.

Od leve proti desni: 1. egipčanski bog sonca, 2. literarna zvrst, 3. del hrbtna tik pod pasom ob ledvicah, 4. v posodi gojeno miniaturno drevo ali grm, 5. več med seboj zaporedno sklenjenih obročkastih elementov, 6. njivski plevel s plodovi v obliki stroka, 7. okoren, neroden človek, 8. letovišče na polotoku Pelješcu, 9. grška boginja lune, 10. mazilo za nego, zaščito kože, 11. nekdanja trijamborna jadnica s križnimi jadri, 12. Talisova oranžada, 13. avtomobilna oznaka Zagreba.

Od desne proti levi: 5. začetnici slovenskega pisatelja Levstika (»Gadje gnezdo«), 6. velika nestrupena kača, 7. nizozemski slikar iz 17. stoletja (Aert van der), 8. slavnostno liturgično oblačilo, 9. hrvaški igravec (Ivo), 10. vzdevek že umrle slovenske pisateljice Ane Praček, razpete med Slovenijo in Ameriko, 11. zloglasni vodja sovjetske varnostne službe v času Stalina (Lavrentij), 12. vrsta ptica, orehovka, 13. blago v skladišču, pripravljeno za prodajo, 14. vojaška akcija, pri kateri pride skupina vojakov iz sovražnikovega obroča, 15. oddeljena ploskev obdelane zemlje na vrtu, 16. muslimansko moško ime, 17. orientalsko barvilo za lase.

4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
3										15
2										16
1										17

MAGIČNI KVADRAT

Vsako besedo vpišite v lik dvakrat, vodoravno in navpično. Pojme pod liho številko vpisujte od zgoraj navzdol in od leve proti desni, pod sodo pa od desne proti levi in od spodaj navzgor.

	1		3		5	
1						
3						
5						
	2		4		6	

1. vzdevek že umrle slovenske pisateljice Ane Praček (»Med dvema domovinama«), 2. ameriška rock pevka (Tina), 3. tipalka pri žuželkah, 4. nemški raziskovalec in publicist, ustanovitelj nemškega kolonialnega carstva v vzhodni Afriki (Carl), 5. bolgarska tekačica (Amelia), 6. mehiški revolucionar, idol kmetov in simbol odporništva (Emiliano).

KLUB

B/51

gerbičeva 51a

VSAKO SREDO OD 21. DO 3.URE
TRIBUNA PARTY

KLUB JE ODPRT OD TORKA DO SOBOTE

ANULIRANO

RADIO ŠTUDENT JE

MEGA

RADIO ŠTUDENT, UKV stereo 89,3 In 104,3 MHz

študentški časopis

TRIBUNA

KERŠNIKOVA 4

61000 LUBJANA

tudi jazSi:.....

želim poslati naročnik

TRIBUNA

Moj naslov:.....

upica

upica

podpis:.....